

PRAV. 9.

PENTRU FURTUŞAGULŪ.

Pricina a doua.

De se va afla vre un lucrător de vii, la vremea când să sapă viile, atunce să fie furat vre o sapă saŭ vre un hârlețŭ și decă va trece vremea săpatului să va oblici și să va vâdi lucrul, ca să plătească atâtea zile câte aŭ fost trecute de când aŭ furat el sapa. Intr'acest chip va plăti și cela ce va fura secere la vremea secera-tului saŭ cuțitul la vremea tăiatului viilor, saŭ săcurea când tae omul lemne în pădure și alte ca acestea.

De va fura neștine clopot de la dobitoc, de la fie ce fel de dobitocŭ, și de să va vâdi, să'l bată ca pre un fur; iară de se va prileji să piaie și acela dobitoc, ca să aibă a'l plăti cela ce aŭ furat clopotul.

De se va afla vre un viiar saŭ vre un grădinar să fie furând la locul ce păzește el, acela să'și piarđă simbria și să fie bătut ca un fur. —

De se va găsi cine-va vre un păstor de oi, să fie mulgând oile stăpănu-seŭ furiș și de va fi vânđind fructul, sa'și piarđă sim-bria și să fie bătut fórte. —

De va fura neștine miriștea altuia, să o plătească indoit. —

De va fura neștine cal saŭ boŭ, ca să'l plătească de două ori și să fie bătut fórte și să plătească și treapădul dobitocului cătu'l va fi purtat.

Cela ce va fi vrut să fure boŭ d'în cireadă și va fi gonit pre vacar și fiind cireada fără păstor vor fi date niscare gadine de vor fi stricat și alte vite, acestuia ca să i se scôță ochii, sa fie orb. —

Cela ce va fura snopî, saŭ va freca spice la vremea de sece-re, de'lŭ vor prinde să'lŭ bată și să'îiea hainele tóte cu ce va fi fost atunci îmbracat.

Ceia ce vor intra în vie saŭ în pomét pentru să mânânce numai poame, să nu se certe; iară de se va arata lucrul cum aŭ mersŭ să fure, să'î bată și sa le iea și hainele.

Ceia ce vor fura plugŭ, saŭ her de plugŭ, saŭ giugŭ, și de sê vor găsi, să socotească din ce ȕi s'aŭ furat până în ce ȕi s'aŭ găsitŭ, dece să plătească pre tótă ȕua câte 12 aspri cari factŭ 2 potro-nici de argintŭ, saŭ cât să va da unui om ce lucrează pe ȕi. —

Ceia ce vor fura carulŭ altuia, saŭ de'l vor arde, să plătească 2 preȕurî. —

De vor fi într'un satŭ niște ómeni furî, și de'î vor prinde cu furtușag, să'î bată ca pre niște furî și să întórcă tot celuia ce'î vor fi furat; iară de vor fura și a doua óră, să'î bată și să întórcă doue preȕurî celuia cu pagubă; iară de vor fura și a treia óră, să le scó-ȕta ochil, să'î orbească. —

Cela ce va umbia de va fura nóptea bucate saŭ alte băuturî, să'î fie certarea ca și altor furî. —

PENTRU PĂSTORÎ CE SĂ ȕICE VACARIÎ ȘI BO- ARIÎ CE PASC CIREȕÎ.

Pricina a treia.

Vacăriul saŭ boariul, de să va lua în cireada luŭ vre o vită streină de la plugŭ și să va mesteca cu alte vite, și după aceia să va tâmpla acea vită de o vor strica gadinele, să arâte stăpănu-lui semnul acei vite perite, și dacă să va cunóște nu va avea neȕ o certare. —

Un vacar de va lua asŭpra sa un boŭ să'l pască și de'l va perde într'ace ȕi ce l-aŭ luat, de va spune stăpănu-seŭ într'ace ȕi ȕicând iată până în cutare locŭ ȕi-amŭ văȕutŭ boulŭ și până în cu-tare. decî nu'l știŭ ce s'aŭ făcut, de va ȕice așa nu va plăti boulŭ iară de nu va fi dat știre într'acea ȕi, va plăti boul. —

Vacariul de va lua dimineata bou de la plugariu, și bou nu să va ținea în cireadă cu alte vite ce să va împărți și va intra în niscare până sau în vii sau în alta și va face pagubă, să plătească vacariul paguba, iară sâmbria să se dea să nu se oprască. —

Vacariul de va lua bou de la plugariu să'l pască și de va peri bou, să giure vacariul pre numele lui Dumnezeu cum n'au făcut el vre un meșterșug și cum nu știe el nimic de perirea bouului, să fie în pace să nu albă neci o pagubă. —

De va lua vacariul demineța bou de la plugariu, și va fi bou sănătos, nu va avea neci o vătămătură, iară sara să va afla bou aș cu piciorul frânt, aș cornul sărit, aș de vre un ochi orbit, sau și aiurea vatamat, să giure vacariul cum nu aș făcut el vre un vicleșug și cum nu știe nimic de vatamarea bouului, să fie în pace.

De vreme ce va giura vacariul, cum nu știe de perirea bouului, neci de vatamarea lui, iară mai apoi să va vâdi și se va arata cu doi sau cu trei marturi omeni de credință cum aș giurat strâmb, acestuia să i să tae limba, și să plătescă paguba celui cu bou.

Vacariul ce va arunca cu toeagul cela ce paște vacile și va vatama vre o vită, aș îi va frânge piciorul, aș îi va vatama ochiul, acesta nu va fi fără de pagubă ce va plăti paguba stăpânului, iară de o va lovi cu piatră, atunce nu va plăti paguba.

PENTRU PAGUBA CE FAC DOBITOACELE.

Pricina a patra.

De va afla neștine un dobitoc în vie, sau în pământul cu pâinea, sau într'alt loc, și va fi făcând pagubă, și nu va spune stăpânului a cui este bou de vreme ce are aș cere paguba ce i-au făcut și de va ucide acea vită, sau i va frânge picioarele, sau o va orbi, atunce să'i dea dobitoc pentru dobitoc.

Când se va prileji vre un dobitoc să fie a fata și va paște pre locul altuia, și acela cu locul nu'i va îngădui ce o va goni degrabă de o va osteni sau de o va lovi cu ceva, și dintr'acea ostenală sau lovitură să va prileji de va lepada, neingăduitorul să plătescă vita.

) de
vila.
lenc,
să'i
ânt.

rama
mori

te, și
ji de
dea

câmp
lă cu
pană
e, ce

. sau
entru
va fi
ducea,

să vâ-
pri-
coalea,
gubă ;
la vre
lă pre

Când va găsi neștine un dobitoc făcând pagubă undeva la vre un loc, și dacă'l va găsi nu'l va mărturisi domnu-seu ce'l va tăia urechile sau cода sau îl va orbi, ca să nu'l mai iea stăpănu-seu, ci să'î dea alt bou sănătos. —

De va afla neștine mascur sau dulău sau și alt dobitoc stricând și făcând pagubă la locul lui, și de o dată va spune stăpănu-seu, și îl va slobozi, iară el va face și al doile rând earăși așa, și de să va prileji și până a treia oră să'î facă pagubă, și de'î va tăia cода, sau de'l va și ucide, să n'albă neci o nevoe. —

De va intra dobitocul în vie sau în pomët și va cădea în vre o grópă sau să va înpara în gard și va muri, ca să nu albă neci o nevoe cela cu viea sau cu pomătul. —

Orî ce fel de dobitoc vrând să sae peste gard, la vie sau la pomët, și de să va înpara, să nu albă neci o pagubă cela cu gardul.

De va ucide cineva vre un dobitoc pentru ce va fi făcut vre o pagubă o dată sau și de două orî, și nu va fi spus stăpănu-seu să plătescă paguba, dăm învățatură să plătescă acel dobitoc cela ce l-au ucis. —

De se va prileji vre un viear să afle în viea lui vre un dobitoc făcând pagubă, și nu va merge să spue desrâg celuia cu boul, ce vrând să'l scôță îl va ucide, de va muri sau i va sdrobi vre un picior sau îl va repezi de se va înpara în gard, acesta să plătească boul deplin. —

PENTRU PAGUBE CE SE VOR FACE ÎN ȚARINĂ.

Pricina a cincea.

De va secera neștine în țarină, și'și va stringe snopiî, și vor fi pe lângă pământul lui alte pământuri, neseperate și el va aduce nescare dobitoc de'l va baga în țarină, și va strica cui-va pânea spicele sau snopiî, pre acesta să'l bată 30 de toiage și să plătescă totă paguba ce va fi făcut dobitocul lui. —

De'și va culege viea și vor rămânea alte vii ne culese a vecinilor lui, și el va aduce dobitocul seu să pască la viea lui, și vor

face pagubă la viea cuiva, încă să aibă certarea celui-l-alt 30 de toiage și să plătescă paguba ce va fi făcut, după cum scrie pravila.

Ceia ce vor avea mierțe sau vedre, sau alte măsurî hiclene, mai micî de cât cum au fost obiceiul de vac, pe acesticia foarte să'i certe cu batae, ca pre niște păgâni și ómeni necredincioși ce sânt.

PENTRU UCIDERA DOBITOACELOR.

Pricina a șasea.

Când va tăia un om nescare lemn în pădure, sau va darama aniscare dobitoce și va cădea asupra vre unui dobitoc și'l va omori acesta să dea suflet drept suflet. —

De va darama neștine în pădure, tăind créngă d'in copac, și cu nesocotința lui va scapa săcurea d'in mână și se va prileji de va lovi vre o vită și o va omori fără de voea lui, acesta să dea vită drept vită. —

Când va merge neștine să'și aducă niște dobitoce din câmp și de să va prileji să se iea și niște dobitoce streine împreună cu a lui, și el le va goni și nu le va puté despărți ce le va duce până la casa lui și acolo nu le va strânge să le închidă cu a le sale, ce le va lăsa pustii, atuncé de să va prileji să piară acele dobitoce, sau să le mănânce lupii, acesta să le plătescă, să dea dobitoc pentru dobitoc; iară de va fi spus stăpânului celuiia cu dobitocul și'i va fi aratat și locul unde le-au lasat, dicând că n'au putut să le aducă, atunce să fie în pace fără neci o pagubă. —

Cela ce va întinde lațuri sau va îngropa curse pentru să vâneze jiganiî, lupi sau vulpi, sau epuri sau și alte, și de se va prileji să se prinďă vre un dobitoc dumésnic și de va și muri acolea, să fie un dobitoc mort, cela cu lațurile sa nu aibă neci o pagubă; acesta să înțelege mai vârtos când va întinde nește măestrii la vre o vie sau la vre un pomét, sau la alte ceva pentru să prinďă pre cari'i strică róda sau alte bucate. —

PENTRU LUPTAREA A DOBITOACE, ȘI PENTRU VATAMAREA LOR.

Când vor paște niște vite streine împreună la un loc și va începe una din trânse a se boncăi, pentru să întărite pe vre una să se lupte, dece împungând acele două vite și de se vor mesteca și alte vite și luptându-se ele acolo și să va prileji de se vor vatama vre unele sau dără vor și omori vre una, acesta pagubă ca să o plătească stăpânul dobitocului celuia ce au început sfida; așisdere de de să va prileji vre un om acolo și îmblând el învăluinduse să le despartă il vor vatama și pre dâns, sau deși va pearde ceva, totă paguba și acestuia ca să o plătească cela cu boul.

Când va veni un dobitoc boncainduse spre altul, și cela nu îl va da cale, ce va sta în potrivă, și de l va birui pe acela ce vine asupra lui, nice o lege să nu aibă cela cu boul; iară de va birui cel de năl pre celalalt și l va strica, stăpânul acestuia să meargă la giudeț și să i facă lege, să i dea boul cela ce l-au împuns de l-au stricat; iară de nu i va plăcea acela, să i să facă plata după cum va fi fost dobitocul lui. —

Când să va prileji să se sfădească doi dulăi, și stăpânul unuia va lovi pre celalalt, au cu lemn, au cu peatră, au fie cu ce armă, și de l va vatama, ca să plătească celuia cu dulăul după cum se vor pute tocmi ei amândoi. —

De va avé neștine un dulău tare, dârz, și va mânca pe toți dulăii, și de să va apuca de vre un dulău mai slab și l va birui, și stăpânu-seu va sta de va prăvi și nu i va despărți ce încă i va amuța de l va simeți, și de l va vatama pre cel slab, sau de l și va omori, ca să plătească totă paguba celuia cu dulăul, și să i dea și dece toiage.

De va ucide neștine dulău păstoresc ce să dice dulău de turmă de oi, și de va tăcea și nu va mărturisi și de se va prileji să dea lupul în oi, și atunci sa va vâdi cela ce au ucis dulăul, să plătească totă paguba câtă să va fi făcut în turmă cela ce au ucis dulăul și să plătească și prețul dulăului.

Cela ce va omori dulăul de turmă cu otravă, acestuia să'i dea 100 de toiage și să dea două prețuri, pre cât va fi plătind dulăul, stăpânului celuiia cu dulăul; iară de să va fi făcut vre o pagubă în turmă, să o plătescă totă acesta ce va fi ucis dulăul, pentru căci aū omorit pre socotitoriul turmei; însă de se va mărturisi cum acest dulău aū fost tare și s'aū fost luptând cu tôte gadinele; iară de se va afla că aū fost vre un dulău prost, și neci de o treabă, numai să'l bată și să plătescă îndoit prețul dulăului. —

Orî cine de va strica dobitocul altuia macar de l-ar fi fost și vinovat, și de se va vădi, să plătescă paguba celui cu dobitocul. —

PRAVILĂ PENTRU POMI

Pricina a șeptea.

De va socoti un om un pom, și'l va crește de'l va face mare de ródă într'un loc ne împărțit, și după aceia să va prileji de se vor împărți acei ómeni, și de să va veni acel pom în partea celuiia ce nu l-aū făcut, ca să nu aibă neci o treabă acesta ce s'aū venit în partea lui, ce să'l tae tot cela ce l-aū crescut; iară de nu va pute suferi stăpânul cela cu locul, să'i dea pom drept pom într'alt loc.

De va sta un pom într'o margine de vie a unuî om și cu ramurile lui va face umbră altei vii ce'i lângă a lui, ce să ăice via vecinu-seū, dăm învățetură stăpânul cela cu pomul să'și tae crengile pomului cele ce fac sminteală vecinului.

Când va avé nestine pără cu altul pentru niscare tufe de vie aū pentru vre un pom, și cunoscând el cumu'i vine giudețul, ce să va scula singur din mintea sa fără putere de la giudeț și va tăea acele tufe, sau alt pom ce va fi, acestuea dăm învățatură ca să i să tae mânule sau să plătescă prețul acelei pagube.

Acela ce va tăia vie roditóre, sau și pusori, acestuia să'i tae mânule, și să plătească și paguba ce se ăice prețul cât va face.

Ceia ce vor tăia pomii, și mai vartos viea, acestia să se certe ca niște talhari.

Cela ce răsădește pomii pe pământul altuia, sau ultueaște cu acel pământ, își pierde și ultuónele și alte ce va răsădi. —

Ceia ce vor răsipi cassele altora fără voea giudețului, pentru să-și direagă a le séle casse, sau de vor strica garduri de la vie pentru să-și dirégă a le sale vii, acestora ca să li să tae mânule.

De va face neștine cassă pe loc străin, și va fi tot lemnul lui, și tótă cheltueala, dăm învățătură cela ce va oblădui acel pământ acela să oblăduească și casa, după pravila ce ȳice ca să fie biruitor cei mai de sus celor mai de gios, decí stăpánul aceluí pământ deapururea să fie biruitor asupra acelei casse cu tóte namés-tiile ei, pentru căci nu póte cela ce aú zidit cassa să se pârască la giudeț pentru cheltueala ce va fi făcut.

PRAVILĂ PENRU MORI.

Pricina a 11.

De se va prileji neștine să fie locuitor într'un sat, și de va cunóște vre un loc ca acela bun de móră, și într'acel sat vor fi toți rázași, și acel loc va fi a tot satul, și el va apuca mainte de toți de va ținea acel loc și va face móră, iară mai apoi dacă va sfârși móră să vor scula toți de vor striga asupra lui ȳicând căci au făcut el móră pre locul lor și nu i-aú întreat, dăm învățătură ca să irtórcă cu toții tótă acea cheltueală ce va fi făcut, și să încapă toți împreună să ție frățește acea móră cu tot venitul ce va fi.

Când se vor scula niște rázași deși vor împărți locul cât vor avea într'un sat, și după aceea în partea unuea de se va găsi un loc de móră și se va nevoi de va face móră, atuncea nu vor putea să ȳică nemică cei-l-alți rázași pentru ce-aú făcut móră. —

De se va prileji apa morei să ineece nișcare pământari, sau vii sau pométe, ca să plătésca paguba stăpánul morei, iară de nu, să stea oprită móră. —

De va avé neștine pământuri în farină și se va îndrepta apa morei pentr'acele pământuri, are putére cela cu pământurile să o-

préscă apa, să nu lasă să trecă pre locul lui, sau cum va vrea a-
să să facă. —

PRAVILE ÎMPĂRĂTEȘTI PENTRU FURTUȘAGURÎ. Pricina a 12.

Vrem să facem voroavă pentru rândul furtușagului. Decî să
cade întăi să spunem niște lucruri ôre carele, pentru ca să putem
înțelege mai lesne certările a tot omul ce se dau pentru fie ce fel
de furtușaguri. —

Trebue de acmu să știm, cum și D-zeu singur uraște lucrul
furtușagului, de vreme ce și la învățăturile lui D-zeu la vederea
tuturor ðice de grăiaște: „*nu fura*“; și tôte feliurile de limbi și
seminții aũ un lucru grozav și urgisit furtușagul. Drept aceea să
cade giudeților să'i pedepsescă fôrte cu mari și grosnice certări
pre furi. —

Furtușagurile sãnt de multe feliuri. Un feliu iaste de vatãmă
numai o parte, ce să ðice numai pre un om, iarã alt feliu de fur-
tușag este de vatãmă pre mulți împreună. —

Alt furtușag este mare, altul mic. Decî furtușag mare se chiama
cãnd este lucrul furtușagului de mare preț, sau cãnd este omul in-
vațat într'acest meștersug a furtușagului, sau cãnd va fura de la
vre un boiarin sau alt om mare de cinste, sau cãnd va fi furat nis-
care dughene cu negoși, sau cãnd va fi fãcut scãri să se sũe la vre
o Curte domneascã sau boiareascã, sau cãnd va sapa cassã, sau va
risipi zidiu, sau cãnd va fi sdrobot lãcãți, și alte multe ca acestea,
sau cãnd furã și pate nevoe tot satul, mașar de ar fi furtușagul
cãt de micșor; furtușag mic să chiamã iarãși cãnd nu va fi fãcut
nice unele de acestea ce am scris mai sus. —

Cade-se să știm cum doue certări să dau furului. Decî o
certare este in bucatele lui ce să ðice să întorcã inapoi tot ce va
fi furat; altã certare este asupra trupului seũ, pentru greșalã și re-
utate ce va fi fãcut. —

Omul cela ce'i vor fura bucatele și avuția, pôte să cerce pr'in tôte casele pre unde'și va prepune saũ va cunoște niscare semne de furtușag să fie lucrul la aratare, saũ și cându'i va părea cu adevărat ca'și va găsi furtușagul de față, însă nu cu puterea lui, ce să iea voe și putere de la giudeț, iară nu așa fiește cum. —

Mai apoi, de va cunoște giudețul cum acel păgubaș ce să cere să cêrce cassa nescui este vrajmaș acelu om cu cassa intru care va să caute, aicea se cade giudețului să nu'i dea voe să cerce, încă se cade giudețului să socotescă să nu dea voe nimăru'i să cerce cassa celuea ce este om de cinste și vestit de om bun, carele mai déinte nu va fi avut nice dănăoră cuvinte de om rău saũ de furtușag.

PENTRU FURII CARI ȚIN DRUMURILE FĂRĂ ARME.

Pricina 13.

Carele va ținea drumurile și căile ómenilor de va fura, însă arme nu va purta cu sine, pre acesta să'l scóță și să'l gonească d'in acel loc; iară de va fi purtând arme, și va fi furat multe lucruri, pre acesta să'l arunce în ocnă, acolo să se pedepsescă după cum va fi voea giudețului, și de'n cât va avea, de va fi vre un ficior de boiar, a treia parte d'in bucatele lui să se dea la visteria Domnului, iară de va fi într'alt chip să'l spânzure în furci. —

Ori carele se va face a vâna pre lângă drum și de va găsi ceva îndărână să fure saũ să jăcuească pre cine-va, acesta, de vor cunoște c'ău făcut numai odată, să'l certe cu ocna; iară de va fi făcut și altă dată, să i se facă mórte.

Când va fura neștiné, de sparge vre un zid, saũ ușă, saũ scriu, saũ alta asemenea acestora, de va fi făcut acesta ziua, și de va fi om de rod bun, să'l scóță d'in locul lui o samă de vreme. Acesta să înțelege de va fi om de ocina să'l scóță d'in ocinele lui câtă-va vreme cât va fi voia giudețului; iară de va fi om mai de gios, să'l bată ca pre un fur, și să'l trimiță la ocna câtă-va vreme. Iară de va fi făcut acestă nóptea, și de va fi cum am dis om de-a firea, să fie scos și gonit de'n locul lui până la sfârșitul vieței lui;

iară de va fi om de gios, întâi să'l bată, decia să'l trimiță la ocuă să se pedepsască deapururea acolo. —

Cela ce va vrea să fure și de se va ascunde unde-va la vre un loc până va inopta, dacă'l vor găsi, sau să'l bată forțe, sau să'l trimiță la ocna cătă-va vreme, sau să'l gonască d'in locul lui până când va fi voea giudețului. —

Carele va fura haine de la feredeți, așisdere să se cörte ca și acesta ce'i mai sus scrie.

Cela ce va fura lucru puțin de la vre un mișel, când va fura întâi să'l bată, iară de va fura și a doua óră, să'l însemneze la nas de o parte, iară de va fura și a treia óră, acesta să móră în furci.

Cela ce va fura d'in cassa stăpănu-seu lucru macar cât de puțin, și de i-ar fi atunci întâi a fura, acesta să va certa mai cumplit; de'ntăi să'l sãmneze la nas de o parte, iară de va fura și a doua óră, să'l spânzure, iară de va fura macar și de'ntăi d'in cassa stăpănu-seu vre un lucru mare, și atunci să'l spânzure, să nu caute că i'i întâi.

Carele va fura d'in biserică vre un lucru ce va fi sfințit, macar de va fi furat atunci întâi, tot să'l spânzure; iară de nu va fi sfințit lucrul acela ce a' furat, de i-ar fi atunce întâi tot să și'i tae nasul, cum scrie mai sus; iară de va face și al doilea rând, să'l spânzure.

Cela ce va fura găini, gânște, și alte paseri dumésnice, de va fura o dată, de două ori, a treia óră să'l spânzure. —

Cela ce va fura furtușag mare, de óra de'ntăi să'l spânzure.

Cela ce va tãmpina pre neștine în drum nóptea și'l va desbraca, de va face și al doilea rând acesta, să'l spânzure. —

Carele va face trei furtușaguri, ce să dice de'l vor fi prins în trei rânduri cu furtușag, să'l spânzure, înțelegând că aceste trei furtușaguri le-a' făcut tot într'un loc sub oblastiea unui Domn și giudeț, a' dóră și aiuri într'alt loc s'a' fost-a' certat pentru acesta, a' dóră n'a' fost certat numai să fie mărturisit cu adevărat și la vedere cum le-a' făcut. —

Cela ce va fi talhar de drum, și de se va fi mărturisit el singur, sau de vor fi mărturisiți niscare ómeni bunți credincioși, sau

de'l vor fi prins tălhuind de față, pre acesta să'l spânzure într'acel loc unde va fi tălhuin.

Când vor fi niște soții multe de vor ținea drumul de vor tălhui sau vor fura, pre toți să'i spânzure, să nu pótă plăti cu mórtea unuia pre cei-l-alți pre toți.

Cela ce va vinde feciorul altuia, sau robul altuia, sau fie pre ce om, de va fi boiarin să'l bage în ocnă, iară de va fi slugă ce să ȕice om mai de gios, de'ntăi să'l pórte de códele cailor, décii să'l spânzure; iară de va fi om de-a firea atunce să'i tae capul. —

Deinafără de acésta cumplită certare ce va lua asupra sa cela ce va vinde feciorul sau robul altuia, cade-i-se să dea și prețul ce a luat iudoit părinților sau stăpânului aceluî rob vândut. —

Cela ce va fura óe, sau boú, sau cal, sau alt dobitoc de'n pădure sau de'n câmp, sau de'n turmă, sau de'n cassă, să se cérte cu ocna până la o samă de vreme dupa cum de mult va fi fost furtușagul, și după cum va fi voia giudețului; iară de se va afla cum acel om este învățat a fura deapururea și va fi facut și altă dată acest lucru, atunci așa într'acel loc ce aú furat dobitocul acolo să'l spânzure în furci. —

Carele va fura dobitoc ce va fi slobođit pre drum, acesta să nu se cérte cu ocna, ce mai puțin, după cum va fi voia giudețului.

Cela ce trage apa și o scóte de'n matcă de o duce la grădină sau la pomătul seú fără de știrca giudețului, să se cérte ca un fur. —

Cela ce va lua de pre lângă drum adăpătorile ce s'aú făcut să se adape calatorii, sau de le va strica, acesta să se cérte ca un fur. —

De va fura neștine vre un lucru ceva și de va sãrgui să'l întórcă al cui aú fost până nu l-aú întrebat, să fie ertat de greșală de-are fi cât lucru mare. Iară dacă vor trece o ȕi, douë, și va da atunce înapoi și mai vãrtos când va fi umblat de va fi cercat cela cu paguba, atunce de-are și întórcé, să va certa ca un fur după prețul aceluî lucru, verí va fi mare, verí mic, verí mult, verí puțin. —

Țiganiul sau țiganka lui, sau copilul, de va fura, o dată sau de douë ori, sau și de trei ori, gâină, gânscă, sau alt lucru micșor

să se iarte; iară de va fi alt lucru mai mare furat, să se cërte ca și fie ce fur. —

De va cere neștine ceva vre un lucru la altul și el nu'î va da, iară el se va mânica, și i se va lăuda că'î va face ceva vre o răutate, pre acesta să'l pedepsescă ca pre un fur. —

Când va trimite neștine pre altul să fure vre un lucru, și el va merge de va fura pre cuvântul celuia, acestia amândoi ca niște furi se vor giudeca și se vor certa. —

Cela ce va svătui pre neștine să fure, pre carele nesvătuit de nime deapurarea fura, acesta ce l-au svătuit să nu albă nice o certare, alegând când va fi svătuit pre neștine să fie fur carele mai de demult n'au fost fur, acesta să fie de certare.

Cela ce va agiuta furului orî în ce feliu, și mainte de ce va fura de'î da niscare lucruri ce sămt de tréba lui, cumu'î svrédel, saü topor, saü fune, saü alte multe asemene acestora, saü dacă va fura să'î rădice furtușagul saü să'l pörte să'l ascundă, saü singur și pre fur, pre acesta ca pre un fur să'l cërte, alegând de va putea arata cu o credință ca aceia, cum n'au știut nemică că este lucru de furat, și cum este om bun. —

Un tată, saü feciorii lui, un frate, saü muiarea, saü alte chipuri asemenea acestora, de vor avé de'ntru dânș vre unul să fie fur, și de'l vor acoperi și nu'l vor spune ce'l vor ascunde și pe dânș și furtușagul lui, nu se vor certa în loc de furi; dară când nu se vor certa, când nu vor fi agiutat nice la un furtușag, nice 'l vor fi svătuit nice dănăoră să fure, iară de se vor afla că au făcut vre una de acesté, să se certe toți într'un chip. —

Cela ce va găsi ceva mergând pre un drum, fie ce va fi, verî mult, verî puțin, de nu va spune și să strige să marturisescă cum este la dânș acel lucru și'l ține să'l dea a cui va fi, acesta ca un fur se va certa. —

Carele va găsi pe marginea unei ape mari fie ce lucru, verî mare, verî mic, carele va fi aruncat apa ca o plavie, acesta de nu'l va mărturisi, nu va avea nice o certare.

Iară numai când se va fi resturnat vre un car, și vor fi și ómenii de față inblând după alte nevoi. —

Cela ce va lua vre un lucru ceva de la casa ce arde, sau când se va risipi de va cădea într'acea și ce va fi ars sau se va fi risipit, acesta să se certe ca un fur după cum va fi prețul celui lucru ce aș apucat; iară de trece o și, două, și va sta vre un loc nesocotit are fi lepadat, și de'l va lua cineva la vedere, să nu aibă nice o certare. —

Cel cê va lua vre un lucru de la casa ce arde, care lucru de n'are fi luat are fi ars acolo, acesta să nu aibă nice o certare.

Carele va muta hotarul cu puterea sa, stând cu arme să facă războiu, acesta să'i dea certare pre trup după cum va fi voia giudețului; iară de va fi mutat furiș singur, acestuia să'i fie certarea cu bani ce se țice să plătescă hatalm.

Cine va lua piatra hotarului sau macar lemn ce va fi semnat hotar, de va fi știind că este semn de hotar, se va certa ca un fur, iară de se va afla că n'au știut numai să'l bată. —

Cela ce va îndemna pre altul, sau va trimite de va muta hotarul, ca să se certe împreună ce cela ce l-au trimis tot un fel de certare. —

Cine va lua niscare bani de va da altuia împrumut și de nu'i va da, acela ce i-aș luat ca un fur să se pedepsescă. —

De va veni neștine la un priatin să poftescă un cal sau uu boi să mērgă până la cutare loc și el nu'i va opri ce'i va da, iară el nu va merge unde aș grăit ce va merge într'alt loc mai departe, acesta să se certe ca un fur, cum s'are țice un om s'aș rugat să'i dau un cal să mērgă calare 10 mile de pământ, eu i l-am dat, el n'au mers calare ce l-aș inhamat de aș mers 20 de mile, acesta să se certe cum l-are fi furat, iară pentru ce aș mers mai departe deosebț să aibă certare. —

Cine va crede pre neștine în vre un lucru ca acela și i'l va da să'l ție, și să i'l scutescă, iară el să va șlujă cu dânsul și'i va trebui toate trebile cum are fi a lui, să se certe ca un fur.

Cela ce va lua bani de la cineva ca să'i ție, și'i va cheltui pre trebile sale, dece de'i va fi numarat cându'i va fi dat, să nu aiba certare, iară de'i va fi pecetluit în pungă și el va fi stricat pecetia, să se certe ca un fur. —

De vor da nescuî nişte avuţie ca să o ţie şi să o socotească, şi de o va fi furat cineva de la dâns niscare ómenî de care n'au vrut avea nădeje, au vor fi spart uşă, au săcriul, au lăcăţi ce vor fi fost, sau alte ca acestea, ca să nu aibă certare, nice este dator să dea nemică; iară de vor lipsi aceste tocmele să se certe.

Cela ce va cere de la un om un lucru să i'l ţie, şi cela cu lucrul se va fi rugat mai de mult să i'l ţie, de se va prileji să i'l fure, este dator ca să i'l plătescă.

Cela ce va dice că i-au furat avuţia ce au fost el socotind, sau bani ce au fost luat în datorie, acesta este dator ca să arate, iară de nu, numai să o dea înapoi a cui au fost, că de-are şi giura nime nu'l va crede, alegând de-are avea împreună cu giurământul şi niscare marturi, sau niscare semne ca acele să pótă arata cu adevărat acel furtuşag să pótă cunoşte pe cine. —

Orî căruî neguţitor vor da nişte bani să li-e ţie, şi'i vor număra înainte lui, şi de acole îi vor fura şi'i vor fi spart uşa şi scriul şi lăcăţile şi alte ca aceste, de se va afla când i-au dat că'i au dis să'i începă să'i cheltuiască, şi li'i va da mai apoi când le vor trebui, atunce neguţitorul este dator se le de banii de la sine, iară de nu'i vor fi dis așa, nu'i dator cu nemică. —

Cine se va face ispravnic vre unui om şi va lua bani de la niscare datornici aceluia, şi acesta nu va fi ispravnic să se arâte cu scrisóre, să se certe acesta ca un fur ce se dice, de vrème ce acei bani va fi cheltuit pe trebile sale. —

Cela ce se va lega de vre un om dicând că este dator cu atâta bani, şi nu'i va fi cu nemica, iară el cu înşălăciune şi făr de voia lui va lua acea datorie minciunosă; pre acesta ca pre un fur să'l pedepsescă. —

Când vor avea nişte soţii banii împreună, şi'i vor da la unul de să li'i ţie, şi el va cheltui acei bani pre treabele sale, pre acesta să'l gonescă de'n locul lui şi să'i iea tóte bucatele câte va-avea; iară de va fi om să nu ţie banii soţilor, ce când vor vinde, sau de'n slujbă când vor veni elu'i va stringe, acestuia să i se tae capul şi să i se iea tot ce va avea. —

Cela ce va strica niscare bani a beséricei, care bani vor fi la-

sați de cineva să tocmescă beserica și să direagă ce pre unde va fi stricat, sau va fi ținut să cumpere niscare ocine, sau de vor fi niscare bani ce se string de'n veniturile besericeii, acela om de va fi cum se țină ispravnic besericeii și va ținea el banii și dacă'i va cheltui pre trebile sale, acesta să nu aibă altă certare ce se fie gonit de'n locul se'u și toate bucatele și ocinele ce va avea toate să se dea besericeii; iară de nu'i va fi cheltuit cela ce'i ține, ce va fi cheltuit cela ce'i stringe și'i aduce de pre unde sămt veniturile și'i dă la vistiariul besericeii, acesta de va fi făcut una ca acesta și se va adevara cu mărturie, omenii de cinste și credincioși, certarea lui să fie mórtea ce se țină, să i se ia tot ce va fi având, veri mult, veri puțin. —

Ori cine va fura lucru svințit de'n loc ca cela cinstit și svânt, pre acesta să'l spânzure sau să'l arde de viu în foc, de acesta după cum va fi voia giudețului.

Cela ce va fura lucru svințit de'n loc nēsvințit sau lucru nesvințit de'n loc svințit, se va certa după cum va fi voia giudețului iară să nu i se ia vieața alegând de va fi făcut acesta lucru de donă, trei ori, după cum spune pravila.

Pre cela cel vor certa pentru furtușag macar ce certare micșoră are fi pătit, nu va putea să fie oprit de se va afla când au făcut furtușagul c'au fost mai sus de 15 ani, pentru căce de are fi fost mai gios ce să țină mai mic ar putea fi, iară de va fi și preot și'l vor prinde cu furtușag, să'l lépede de'n preoție. —

Care lucruri priimește preotul în beserică pentru ca să le citească vre o molitvă, acele toate se chiamă svințite.

Cela ce va fura și va vinde niscare svinte mōștii, să'l cërte cu mórte —

Cela ce va fura cruce d'în beserică macar de-are fi și de lemn, acela fură lucru svințit și de'n loc svințit, certarea lui este să'l spânzure sau să'l arde în foc de viu.

PENTRU VAMA CEA DOMNĂSCĂ. Pricina 14.

Orî cine va umbla cu amăgitori și nu va plăti vama cea domnăscă acela este ca un fur, deci se cade să piardă tot negoțul drept carele nu va fi plătit vamă. —

Cela ce va dice cum n'ău știut unde este vama drept aceia n'ău plătit vamă, de va fi vama pusă de curând și acesta va fi strein de departe loc să se crează și să plătescă numai vama cea directă; iară de va fi vama bătrână și omul va fi de loc, iară atunci nu'l vor crede ceși va pierde tot negoțul.

Cine va ocoli locul acela unde se cade să plătescă vamă saū va trece pre niscare drumuri ne umbrate, alegând de are fi cu știrrea vameșilor, iară într'alt chip de va lasa drumul cel mare tot negoțul ca săși piardă.

Cela ce va fi luat plată ca să aducă nește negoț de'n loc în loc, iară el va trece și va ascunde negoțul și nu va plăti vamă, acesta este dator să plătescă stăpănu-seū tot cât aū păgubit într'acea cale. —

Vameșul cela ce va afla un dobitoc încarcat cu negoț și să fie departe de acel loc unde plătesc vama, nu'l va putea lua drept vamă, dicând cumu'i peritor acel negoț pentru căce l-aū ascuns de vamă, până nu va fi stăpănu de față împreună cu acel dobitoc când l-aū găsit. —

Care vameș nu va lua negoțul cel perit, sângur de la cela cel va fi ascuns ca înșălăciune de vamă, iară de se va prileji acestuia mörte, nu va mai putea decia să cêră de la feciorul lui, de vreme ce n'ău luat nemică până aū fost tată-seū viu. —

Vameșul ce nuși va lua vama de la neguțitor până în 5 ani, decia nu va putea lua nemică pentru că s'aū trecut o vreme. —

Cela ce va sări asupra vameșilor cându'l vor tãmpina cu negoțul în cale, și nu va lasa să cêrce negoțul carele nu va fi plătit de vamă acesta de'n negoț, să nu aibă nice o pagubă pentru ce n'ău plătit vama, iară numai să se cêrte pentru ce aū stătuț în protiva menilor celor domnești. —

Orî care vameş va lua vamă mai multă de cât este obiceiul să iea, acesta ca să aibă certare după cum va fi voia giudeţului.

Orî care vameş va cere vamă de'n niscare lucruri ce n'au fost obiceiul să se dea vamă, nice este cu ştirea domniei, de se va afla pentru une ca acelea să fie luat plată ce se dice vamă, ca să i se tae capul, însă mainte să dea drop-ce aū luat acea vamă de-a una patru la visterie, iară de nu va fi luat ce numai va fi cerşut să se certe şi atunce după cum va fi voia giudeţului. —

Orî care vameş va face napaste cuiva, şi'i va lua negoţul di-când că nu ş'aū plătit vama, şi el va adevara că aū plătit, acesta nu numai negoţul va întorce înapoi ce încă şi ca un fur se va certa.

Orî care vameş va fi pricină ca să nu trecă neguţitorii cu negoţ pre la vre o scală făcându-le multă asupreală şi luându-le mai mult de cât aū fost obiceiul, acesta este dator tótă asupreală şi paguba ce vor fi păgubit neguţitorii pentru dâns, tot să socotească şi să plătescă la visterie.

Cela ce va face vamă nouă carea n'au fost, sau de va mai adauge cea véche decum aū fost, de va fi alt giudeţ într'acel loc să fie mai mare de cât dâns, cum are fi Domn, să'l certe cu banii ce se dice să'i iea avuţia şi să'l gonască dentr'acel loc în tótă vieaţa lui să nu se mai afle pre acelea locuri. —

Cela ce va fi domn şi nu va avea alt domn mai mare asupra lui, acesta pôte să facă vamă nouă cu voia tuturor, însă să plătescă şi cei de loc ca şi cei străini, iară nu numai cei străini. —

Cela ce va fi scutelnic să nu plătească vamă, de vreme ce i-aū dat D-Ńeu un dar ca acesta, pôte să se bucure şi să se veselească cu acest bine până când se vor umplea două-Ńeci de ani, şi el şi Ńeciorii lui, iară nu mai mult. —

PENTRU CEIA CE FURĂ ÎN PISMA NESCUÏ CU BATGIOCURĂ.

Pricina 15.

Orî cine va fura ceva vre un lucru, nu drept să pagubească

pre cela ce l'aŭ avut, ce numai drept să'și riță și să'și baia gioc de dâns, să se cërte iară nu ca un fur.

Cela ce va merge să fure și nu va fura, să se cërte după voia giudețului. —

Cela ce va apuca slujnica altuia pentru să curvească cu dânsa știind cum mainte aŭ fost curvă, să se cërte iară nu ca un fur; iară de va fi fost fecioră acea slujnică atunce să se cërte ca un fur. —

Când va avea neștine vre un lucru la altul și nu'l va putea scôte de la dâns, și de'i va fura ceva, însă nu mai mult ce numai cât va fi prețul aceluï lucru, acesta să nu aibă nice o certare pentru furtușag. —

Cela ce va lua pietre de la viea altuia, ca un fur să se cërte; acesta să înțelege și când sapă neștine piatră pre hotarul altuia acésta încă să chiamă furtușag. —

Cela ce de mare sărăcie va fura, iară nu mult, ce numai cât va mânca și cât se va îmbraca, acesta să se iarte; iară de vor vrea să'l și cërte, mai pre puțin, iară nu ca pre un fur, pentru că se chiamă că aŭ furat de nevoie. —

Cela ce va fura de la ceia ce sămt depururea vrăjmași și pismași unui sat, ce se dice aceluï loc unde lăcuește, așijdere și de la păgâni, să se iarte să nu se cërte. —

Nămitul de va sluji la un stăpân și nu'i va plăti simbria, și de'i va fura numai atâta pre cât va fi simbria, să nu să cërte, ce să fie iartat. —

Cela ce va fura vre o hiară salbatică, sau pasere până nu va fi învațată, acesta să nu aibă nice o certare. —

Cela ce va fura de la tată-seu, veri mult, veri puțin, nice o certare să nu aibă; iară de se va prileji să fie vre un om de casa lor la mórtea lui să lase ceva acestuï fecior, atunce drept acel lucru a feciorului póte tatăl să iea să'și plătească furtușagul. —

Sluga ce va fura în casa giupânu-seu, de va fura lucru puțin, să nu se cërte, iară de va fura lucru mare, să se cërte, iară tot mai puțin de cum are fi furat altul. —

Care muiare va fura pre barbatu'și, să nu aibă certare nice să aibă strânsóre să întorcă ce aŭ luat, ce să se împace cu barbatu-

lu'și, iară de se va prileji să se despartă, sau să móră muiarea, atunci barbatul să'și facă plată de'n zestrele ei. Acésta pravilă să se socotească și când va fura barbatul pre muiare. —

Cela cē va svătui pre muiare să fure de la barbatu'și și să'ı dea lui, alegând de vor fi având împreună împreunare rea, pre acesta să'l cērte ca pre un curvar; iară de nu vor fi având mestecătură într'acest chip, să'l cērte ca pre un fur. —

Muiarea ce va fura de la cela ce curvéște cu dânsa, să se cērte ca un fur, așjdere și barbatul de va fura de la muiarea ce curvéște cu dânsa ca un fur să se cērte. —

Călugărul ce va fura egumenul nu va avea certare, că să chimă că i'ı fecior, iară numai să aibă strânsóre cât să întorcă tot ce va fi luat. —

Cela ce va vrea să dobândească și să moșnenească avuția necu' după mórte, și'ı va fura ceva încă fiind viu, acesta să nu aibă certare ce numai să întorcă tot ce a'ı furat și să fie în pace.

Cela ce se va îndatori cu ceva la altul, sau cându'ı va da neștine ceva să ție, iară el va începe într'alt chip, după cum va fi voia lui, nu cum va vrea cela ce i-a'ı dat, de va vrea stăpânul să primescă bine va fi, nu se va certa, alegând când va ție așa avut-am nedéjde că va priimi, pentru acé am îndrăznit, trebuie aice să socotescă giudețul acea nedejde cum este, dece de va fi cu cale să'l iarte, iară de nu să'l cērte; cum s'are ție un om a'ı luat un cal de la o rudă a lui sau de la vre un priatin bun a lui să âmble cu dâns numai trei, patru ție, el a'ı ținut calul 10 ție, atunce nedejdea este cu cale pentru căce este omul lui sau priatinul lui cela ce'ı i-a'ı dat, iară de va lua calul să margă la óste atunce nu este cu cale acésta vină. —

Ori cine va ție că i-a'ı iartat părășul pentru furtușag ce i-a'ı făcut, macar de-are și ție parașul că'l iarta, nemică nu folosește aceea ertăciune să nu'l cērte ca pre un fur dacă nu este lucrul cu cale să cunóscă giudețul pentru ce'l iartă, — și atunce să crează că nu se iartă vinovatul deinaintea giudețului ce până a'l duce la giudeț. —

Ori cine va fi fără știrea giudețului, numai cu voia lui, de'și

va găsi lucrul în mâinile altuia și îl va lua, necum să nu l dea înapoi, ce nice și poate să l mai ceale; iară de să va afla că acel lucru n'ău fost a lui, atunce nu numai lucrul va întorče înapoi ce încă va plăti și prețul celuia a cui ău fost lucrul. —

Orî care țaran va lua cu voia lui pământul să dea la altul său casa și, sau alt lucru ce va fi avut, și l va găsi în mâinile altuia de să va afla că ău fost ómenî acolea aprópe pre cariî putea el face să l întrebe și nu i-ău lutrebat da-va înapoi acel lucru, și l perit de la dâns, iară de l vor fi țis ómenî că poate să facă acest lucru său de nu vor fi fost ómenî pentr'acele sate pre'n pregiur atunce i se va lassa să și ție lucrul. —

De vreme ce Petre, ce se țice, și-ău lasat avuțiea lui Pavel să se hrănescă câtă va vreme, și atunce să o moșnenească Ión, orî acest Ión numai singur cu voea sa și fără voia giudețului va scóte afară pre Pavel dentr'acea avere ce i s'ău dat să se hrănescă și să se apuce el să o ție cum are fi a lui, poate Pavel cu voia giudețului să cérte pre Ión și să l iea tótă averea înapoi și încă să l facă să mai dea pre atăta. —

Un om de va vrea să lasă altui cuiva vre un lucru pentru să se hrănească, iară cela ce va fi fost mai deinte acel lucru a lui nu l va lasa nice l va da sa se hrănescă, iară acesta fără voia giudețului numai singur cu voia lui l va lua, piarde-va tótă acea dobândă ce vrea să aibă de vrea fi luat cu giudeț.

Cela ce se va apuca de vre o vie străină părăsită sau de vre o casă pustiită sau de vre un laz părăsit să le tocmescă și să le înocescă cu voia stăpânului a cui vor fi fost, și să vor tocni pre tot anul ca să l facă plată orî mult orî puțin, iară dacă le va găta și se va hrani după cum va fi locul atunce nu va vrea să l plătescă cum ău grăit, poate stăpânul să l gonească și să l scóță de'n-tracel loc și fără voia giudețului. —

De se va svărși cela ce au lucrat sau nevoit viea sau lazurile, sau alta ce va fi, și de nu vor rămâné feciori, sau altă rudă pre urmă, atunce poate stăpânul, și fără voia giudețului, să și iea acele tóte înapoi.

Dacă va curățî neștine viea sau lazul, sau va tocni casa, sau

Niște ómenî de vor avea la cineva un lucru și'l vor cere și el nu'l va da, acestiea de și vor sfătui cu toții și numai singurî cu voia lor fără știrea giudețului își vor lua lucrul seú, să nu aibă nice o certare nice într'un lucru. —

Un om de bună voia sa, de va lasa ceva vre un lucru vre unui om sarac saú și bogat de'ntru ce se va fi îndurat pentru sufletul seú, și'i va fi făcut și zavis cu mărturii, și dup'aceia se va fi căit ce-aú făcut, acesta cu voia lui fără de știrea giudețului de va trimite niște ómenî ai seí saú și străinî și vor lua zavisul cel de dare, acestiea nice o certare nu vor avea. —

Cela ce va avea datorie, și se va fi tocmít cu voia să iea vre un lucru în preț, acesta iară'si nu póte lua fără de giudeț numai singur cu voia sa, de vreme ce datoria nu va fi alésă să se știe ce vor fi având catastige și isvóde îndesine; drept aceia trebuie întăi să'si iea sama pre-mánuntul și atunce cu voea sa singur să'si iea acel lucru ce'l vorba, iară de va lua mainte se va certa după cum va fi voia giudețului. —

Cela ce va face tocmală cu altul până în cutare vreme de nu va da cutare lucru ca să aibă voie să iea cutare sat, dară de se va prileji satul să nu fie pre mâna lui ce să'l fie altul, atunce nu va putea cu voea lui să'l iea macar că le-aú fost tocmala așa, ce aicea trebuie putére de la giudeț; iară de'l va lua el singur cu voia lui va avea certare. —

Un om de se va tocmi cu altul să'i dea un dobitoc, saú alt lucru ce va fi, până la o di, după aceia va socoti într'alt chip și'l va da altuia numai pentru să nu'l dea celui ce l-aú giuruit, acesta să aibă strânsóre să se rescumpere lucrul acela de la cine l-aú dat și să'l dea cestuia ce s'aú tocmít întăi și să aibă și certare după cum va fi voia giudețului.

Un om la mórtea sa și va lasa cu limbă de mórte mult, puțin, ce va avea, orî cui va vrea el, acela póte singur cu voia sa fără de giudeț sa'si iea acea rămășiță fără nice de o sminteală și fara nice de o certare.

Pre cela ce'l vor lasa să moșnenească bucatele cue-va și să se hrănescă până la o samă de vreme, acesta dacă va veni vremea pó-

te și singur fără giudeț să'și iea acele bucate, după cumu's giuruite, fără nice o certare. —

Orî cine va fi ispravnic să moșnenească avuția vre unui mort acela pôte lua numai singur cu voia sa bucatele celui mort orî ce va fi, mult, puțin, de la fie cine vor fi, alegând numai de i le va fi lasat cu zapis să le ție și să se hrănească până în cutare vreme, atunce îi caută se găduască până la acea vreme. —

De va lasa neștine ceva vre un lucru să se hrănescă cine-va cu dâns până în cutare vrême, și va fi făcut și zapis cum de'ntra-ceia vreme să cađă pe mâna celuiia ce va să moșnenească, cum s'are çice un om are un cucon micșor, la mórtea lui cunoscând că este micșor lasă tóte bucatele lui pre mâna unui om bun să le ție și să se hrănescă cu dânse până în cutare vrême până va fi cuconul în vrâsta, atunci ca un moșnén să le iea să le ție el, acesta ispravnic cumu'și va muri stăpânul într'acel ceas pôte să iea acele bucate de la moșnén singur cu voia sa fără nice de un giudeț, mai vrâtos când va scrie zapisul ales și înțelegând çicând fără de multe cuvinte și fără nice o gâlcévă. —

De vor lasa cuiva drept suflet, nu va putea el singur cu voia sa să iea, ce trebuiaște ispravă de la giudeț, alegând lucru ce aű lasat drept suflet, este învâțatură să facă beserică, saű bolniță, saű ospătărie ce să çice casă de străini, saű grobnic și alt asemenea acestora, pentru că atunce pôte să iea singur cu voia sa și nu' trebuie nice un giudeț și încă pôte să iea singur când va alége stăpânul în zapis, iară de va fi într'alt chip și de va lua el singur cu voia sa piarde-și-va tot venitul ce vré el să aibă drept sufletul aceluï mort. —

Carele va lua cu voia sa o parte dintru acele bucate ce s'aű dat drept suflet piarde-și-va tótă acé parte ce aű luat singur numai ce va rămânea cu cea-l-altă parte ce aű fost neluată. —

Cela ce va lua acel lucru ce i s'aű dat drept suflet și de'l va lua de față să vađă și alțiï atunce nu'și va piarde venitul, iară de va lua pre furiș atunce va piarde și nu va mai putea să cée nemică pentru că și ce aű luat va da înapoi. —

PENTRU SEMNELE FURTUŞAGULLUI.

Pricina 16.

Furtuşagul, de vreme ce este un lucru foarte cu nevoie a-l arata, drept aceea trebuie să se arate cu neşte semne ôre carele şi cu neşte prepusuri câte-va. Semnul furtuşagului este aşa : când să va fura nescui ceva să strige cu glas mare şi să facă gâlceavă să se cutremure toţi atunci şi într'acel ceas când vor fura, şi să arate cum i-aş spart camara, sau uşa, sau secriul, sau lacata şi alte asemenea acestora, acolo unde vor şice că au fost acel lucru ce s'au furat. —

Véstea tuturor şi fuga robului, ce să şice a nămitului, arată furtuşagul, aşijdere când se vor găsi scări pre unde s'au suit, sau alte cini carele slujesc la descuiat, sau să strice loc ce va fi închisóre. —

Trebuie încă şi după aceste semne tôte să se arate cum într'acel loc unde să vede stricat fost-au acolo în mîntu acele lucruri ce şice stăpânul că i le-au furat, şi de va fi om bun şi cu nume bun ajunge giurământul, iară de nu, trebuie alta aratare mai bună într'acesta chip cum acele lucruri au fost stând tot acolea până ce le-au furat. —

Celuia ce şî va piarde lucrul i se va da giurământ să şică câte lucruri i-au furat şi cât le-au fost preşul, şi încă câtă pagubă au avut de'ntr'aceste lucruri şi cât au cheltuit umblând întrebandu-le. —

Încă şi celuia ce i vor fi dat vre un lucru să l socotéscă şi i l-au furat îl vor da giurământ ca să arate. —

Încă să dea giurământ şi celuia ce muţă hotarul pentru să arate de l va fi mutat sau de nu l va fi. —

De va fi apucat neştine o scrisóre d'in mâna vrăjmaşului se şi o va fi ars, sau o va fi spart, să se dea giurământ celuia cu cartea iară nu celuia ce o au spart, pentru să arate ce au fost scris în carte. —

Când va avea pără creştinul cu un jidov, nu să da giurământ jidovului. Giurământul ce să dá împotriva furului nu să dá ca să

arate el furtușagul, ce numai dacă va arata furtușagul singur furul aŭ de va mărturisi cineva, atunce se dă giurământ celuiia ce ș'aŭ pierdut lucrul, ce să ȃdice pȃgubașului, pentru să arate cu adevărat cât aŭ fost și de ce preț aŭ fost și încă să'și arate și cheltuiala.

Prepusul furtușagului să arată pre numele omului cel rău, ce se ȃdice alt om este vestit de om bun și altul vestit de om rău, așijdere să cunoste omul și pre obiceiae, cum aŭ fost învațat mai de mult, iară aceste două prepusuri nu agiunge amândouă să facă pre giudeț să muncescă pre cine-va.

Cine va trece pre un drum pre unde nu i-aŭ fost calea să trecă pe acoloa, pôte să'și prepue pre acesta pentu furtușag, cum s'are ȃdice de'l va fi văduț cineva să trecă pre acolo pre la acel loc pre unde într'acea ȃi s'aŭ făcut și furtușagul, și acesta prepunere pôte sa'i dea strânsore, să'și dea samă ce aŭ umblat pre acolo.

Prepusul se face încă și când vor găsi pe cine-va într'acel loc unde s'aŭ făcut furtușagul, saŭ de va fi intrat și va fi eșit de'ntr'acea casă, saŭ de'l va fi văduț cine-va scoțind ceva saŭ ȃiind dedesupt supt haine saŭ învilit cu alt lucru ceva. —

Carele slugă saŭ nămit va fugi de'n casă într'acea ȃi când s'aŭ făcut furtușagul, dă prepus ore cum să fie făcut el acel furtușag, agiunge și acesta să'l muncescă, alegând dacă va fi fugit să se fi ascuns să nu se vađă nicăiuri. —

Ce se va prileji să se afe a cu' va, ver' șlic saŭ altă fie ce haine, saŭ cuțit, saŭ vre o scară de suit, saŭ topor, saŭ fie ce uneltă, acestea tôte fac prepus de furtușag de vreme ce s'aŭ găsit în acel loc unde s'aŭ făcut furtușagul, pre acesta să'l muncescă să arate de va ști. —

Un om de va fi sarac și va începe a cheltui ban' mulți, face prepus cum să fie furat, mai vartos cându'și vor și sëmna cu accia ce s'aŭ furat într'acele ȃile. —

Cela ce va avăa în casa sa cini' bune ca acele de furtușag, face prepus și acesta cum să fie el furat. —

Un om ore care ce n'are avea nice o trébă la acea pagubă, nice l'are chiama nime, așa fără de nice o strânsore are veni, de are arata pre cineva cătră giudeț cum aŭ făcut acest furtușag și

încă are îndemna să'l și muncescă, acesta face prepus cum să fie făcut el acel furtușag, pre acesta să'l muncescă. —

Cela ce-are putea face un furtușag ceva, să se facă să'l smințescă să nu se facă, iară el lasă de se face, acesta face prepus cum să fie cu știrea lui acel furtușag. —

Aceste prepusuri nu sânt nice de o trebă giudețului, mai vârtos când vor fi înprotiva vre unuț om bun și vestit de lucruri bune, cum s'are țice când va fi deosebî numai una de aceste, nu'î drept nemică, iară de vor fi împreună două saũ trei, saũ și patru, atunce'l vor munci. —

Și încă face prepunere de furtușag și acela om ce face pre altul că este vrăjitor și numărător de stele. —

Orî la carele vor găsi niscare lucruri de furat, de va fi om vestit de rău să cade să'l muncescă, iară de va fi om bun să nu'l muncescă. —

Fie cine va fi la cela ce vor găsi lucru de furat, și de va țice că nu'l cunoste pre vânțătorul cela ce i l-aũ vânđut saũ nu'și pôte aduce aminte, de va fi om vestit și ales de om bun saũ de va fi de ceia ce vânđ lucruri ca și acele multe ce sânt de furat, să se cređă, iară de nu să'l muncescă. —

Cela ce vor găsi la dâns lucru de furat, macar de-are fi și om bun iară de va avea vre un prepus de celea ce am țis, nu va putea fi într'alt chip, ce'l vor munci. —

Pre cela cel vor munci pentru vre un prepus și de nu va spune nemică altă certare să nu aibă, ce se fie slobod de tôte. —

Cela ce va cumpara lucru de furtușag, să aibă certare, de vreme ce se va afla că aũ știut că este de furat. —

Cela ce va cumpara un lucru prea eftin de vreme ce va fi lucru scump, face prepus cum să fie de furat, să aibă certare. —

Celuia ce'î vor dăruî lucru de furat să se cërte după voia giudețului.

Cela ce va cumpara un lucru carele nu este de meșterșugul lui, face prepus cum să fie de furat.

Cela ce va cumpara lucru de furat și dacă va ști îl va întorce înapoi și nice baniî nu'și va lua, acesta nu va avé certare.

Cela ce va cumpara lucru de furat și acel lucru va fi de be-sérică, macar de n'are fi nice știut, tot să se dea în besérică și să nu'și iea baniî ce aũ dat.

Cela ce va da bani împrumut, și'î va pune zãlog lucru de furat, să'l dea acel lucru stãpãnu-seũ a cui va fi și să nu iea nice un ban, și mai vãrtos cãnd va aduce acel lucru om sarac sau rob și lucrul va fi de om bogat și de mult preț atãta agiunge cu cãt nu este acela om de credințã, cu atãta să cunõște cã nu'î a lui acel lucru ce pune zãlog. —

Cela ce va cumpara lucru de furat știind cã acel om este rãu, talhariũ și prãdãtoriũ, acesta nu este dator să dea acel lucru stãpãnu-seũ pãnã nu'î va da baniî ce aũ dat. —

Cela ce va cumpara un lucru de furat și va spune tutulor ca să înțelã cum cumpara ca să'l dea stãpãnu-seũ a cui aũ fost, acesta nu vor da lucrul pãnã nu'î va da baniî.

Orî care stãpãn, ce i se va fi furat un lucru și'l va fi cum-parat cineva și el de o grabã îi va fi dat baniî, și'și va fi luat lu-crul, acesta nu mai pãte să cãrã baniî de la cela ce i-aũ dat de aũ rãscumparat. —

Orî cine va cumpara lucru de furat și'l va da stãpãnului a cui aũ fost, acela nu pãte să'și mai cãrã baniî de la dãs. —

PRAVILE ÎMPĂRĂTEȘTI PENTRU CEI CE VOR SUDUI PRE GIUDEȚIU

saũ pre ómenũ cei domnești.

Cela ce va sudui, sau va ucide pre vre un giudeț, sau pre vre o slugã a giudețui pre carele va fi trimis giudețul să facã vre o slujbã, iarã neștine 'l va învãlui și nu'l va lasa să'și umple slujba dupã învãțãtura mai marelui seũ, acãsta greșalã este ca și cãnd ar fi suduit pre domnie. —

Cela ce va sudui sau va face vre o nevoe ómenilor celor domnești, face greșala cum are sudui pre domnul seũ, dupã cumu'î cris mai sus. —

Cela ce nu se va pleca sub învățătura giudețului, face greșală cum are fi suduit pre domnie. —

Tot omul este dator să spue giudețului pre cela ce nu va să asculte de dâns și de învățătura lui cumu'l va giudeca. —

Cela ce se va svătui să ucigă pre vre un diregător de la vre un târg, și de nu va fi apucat să facă mörte, să nu se cërte ca cela ce suduește domuia, iară numai să i să tae capul; iară de se va svatui să hielinască sau sa ucigă pre singur domnul acei țeri, macar de uu va fi făcut acel hicleșug, iară să se cërte ca unul de ceia ce-aū suduit domniea. —

Cela ce va sudui pre omul cel domnesc, sau într'alt chip de'l va vatama, nefind în slujba domnului nu se va certa ca un suduitor de domnie; acésta să înțelege cum acésta vrajbă ce s'aū apucat cu acel om domnesc nu s'aū apucat de când aū fost cu slujbă domnescă, ce-aū fost mai de mult învrăjbiți, drept aceia l-aū suduit; iară de se va afla cum să fie învrăjbiți de când aū umblat cu slujbă domnescă și atunce nu l-aū putut sudui temându-se de certare, iară după aceia l-aū aflat singur fără de slujbă de ce l-aū suduit, sau l-aū vatamat într'alt chip, atunce iarăși ca un suduitor de domnie se va certa. —

De se va prileji vre un om domnesc să âmble cu slujbă și de se va lega de un drept vrând să'l vatăme, și cela nu se va da, ce'l va lovi, și i se va prileji mörte, acesta ce ș'aū sprijinit vicața să nu aibă nice o certare ce să fie un om mort.

Cela ce va sudui sau va vatama pre vre un giudeț, însă nu pentru căce doară nu i-aū plăcut cum-va giudețul lui, ce pentru vre o vrajbă ce aū fost având ei îndesine, acesta nu se va certa ca un suduitor de domnie ce cu adevarat mai mult se va certa pentru acéstă sudalmă sau vatamare a giudețului de cât pre altui ce n'are fi giudeț. —

Oamenii cei domnești încă de se vor prileji să fie zlobii, și vor face asupréle, și vor împresura saracii fără de știrea domniei, pre unii ca acestiea cine'i va sudui nu se va certa ca un suduitor de domnie. —

Cela ce nu va asculta de învățătura gindețului, însă nu de cuvântul lui ce când va mâna pre o slugă de'i va țice, acesta să nu se cërte ca un suduitor de domnie. —

Cela ce va porni tot norodul său orașul asupra giudețului să'l scôță de'ntr'acel loc de la acel scaun, sau macar de-are fi și alt om domnesc, când va face acésta pentru căce va fi un mădular rău și giudețul său omul cel domnesc, nu se va certa ca un suduitor de domnie; iară de va face acésta pentru altă vină, ca un suduitor de domnie să se cërte. —

PENTRU CEI CE VOR SUDUI

sau vor vatama Soli.

Cela ce va sudui soli care vin de la o domnie la alta, sau într'alt chip de'i va vatama, de'n afară de certarea ce dau pravilele cele mirenești, acesta să se afurisescă după pravila beséricei. —

Cela ce va sudui sau va vatama pre soli, este ca și furul ce fură besérica. —

Cela ce va sminti soli de pre cale viind, sau de le va lua cărțile ce aduc, este adevarat suduitor de domnie, mai vârtos când va face acesta pentru să facă rușine donnu-seu sau pentru să cunoscă de'n cărți taia acelu domn; iară de va face pentru să'i pască cinstea lui sau și'ntralt chip drept altă dobândă, atunce nu se va certa ca un suduitor de domnie iară cu alte certări mari de-a tocma ca acésta. —

Carele va sudui sau va vatama pre soli pentru vre o vrajbă ce vor fi avut ei îndesine, iară nu pentru să facă necinste donnu-lui ce i-au trimes, încă și atunce ca un suduitor de domnie se va certa. —

Cela ce va sudui sau va vatama pre soli cei urgisiți, cum are sudui pre domnie așa să se cërte. —

Solul dacăși va da soliea și vor face răspunsul și'i vor da cărțile de nu va purcede ci să va zăbăvi într'acel loc, de'l va sudui sau 'l va vatama cineva, acesta nu se va certa ca un suduitor de domnie.

Cela ce va sudui său va vatama pre sol pentru ce nu va fi înblat într'acea solie cu credință și cu cinste cum se cade, nu se va certa ca un suduitor de domnie. —

Cela ce va sudui său va vatama pre vre un sol și nu'l va ști că este sol, să nu să cërte ca un suduitor de domnie. —

Cela ce va fura banî său alt lucru de la un giudeț ce este într'un oraș, să nu se cërte ca un suduitor de domnie.

PENTRU CEIA CE VOR SUDUI

pre măi marî lor, ce se dice pre boiarî.

Cela ce va sluji la un boiarîn și de'l va hieni întru ceva, sau 'l va sudui, său într'alt chip de'l va vatama, să se cërte ca un suduitor de domnie.

Cela ce va giura cuiva să'î slujască cu credință și măi apoi el va sudui, face greșală cum are sudui pre domn. —

PENTRU CALPUZANI CEIA CE FAC BANÎ RĂÎ

și pentru certarea lor.

Mincinoș ceia ce fac banî răî, acestiea încă fac acea greșală cum are sudui pre înparatul și pre domnul țerei —

Baniî cei răî sânt de trei feliuri: mestecătură, ce să dice aurul cel măi curat ce are fi să fie, ei'l spurcă și amétecă, argintul așjdere, unul amétecă cu arame, altu'l fac chiar de arame și numai căce'l spoiesc désupra cu argint, aceasta'i una; a doua s'are fi și curăți o samă de banî e'i faç măi micî de ce nu agiung la cumpănă ce păgubesc ómenii ceia ce'i iéu; a treia așjdere să chiamă minciunoși pentru căce chipul și scriptura ce pune pre dânși este minciunósă, nu este făcută de'n svat cu învăătura cui-va ce pre furiș ca un lucru rău, drept aceia de-are fi și curăți cu nemică mestecați și de-are fi și deplin la cumpănă totu' un lucru minciunos și să chiamă minciunos, soț furtoșagului. —

Banii cei buni și drepti au patru lucruri pre'negiurul lor ; întâi acela ce face bani să aibă putere și voce dela împărăție sau de la domnul locului a celui, al doilea să se facă în loc vestit cum are fi în mijlocul târgului să vadă toți, al treilea să aibă chip și scriptura cinstită și frumoasă iară să nu fie făcută acea scrisoare în vre un chip grozav și de rușine, al patrulea iarăși să fie și la cumpănă deplin, nemică să nu'i lipsască, cum este mai cu dreptate așa să fie. —

Orî cine va face bani minciunoși să ădice orî cine va fi calpuzan de va face bani răi în numele înparatului și a domnului acelu loc, de'ntâi să i să taie capul, după'cea să'i arză trupul în foc și câte bucate va avea toate să fie domnești ; iară de se va afla că s'au făcut cea călpuzănie la vre un sat sau și târg micșor, să i se facă mormânt iară bucatele să nu i le ia nime, nice sa'l arză. —

Casa aceea unde se vor face bani răi să fie domnescă ; iară de se va afla că acea casă au fost prinsă cu chirie trebuie să se cercete de giudețul, de vreme ce domnul acei case lăcuște nu departe de-acolea atunce casa va fi tot domnescă, de vreme ce giudețul își prepune cum să fie și el știind ore ce, iară de se va afla că acel om cu casa lăcuște departe de-acolea, atunce casa nu va fi domnescă.

Încă de se va afla că acea casă este a vre unei muiari sarace, nu va fi domnescă. —

Încă acea casă de se va afla că este a niscare cuconî saraci, nu va fi domnescă ; iară de se va afla că acei saraci au vr'un ispravnic pre toate bucatele lor și va fi nămit el casa, atunce să prețuiască casa cât va face și să plătescă tot acel preț tot de'n bucatele lui. —

Macar de-are face neștine bani cât de buni, galbeni prisne de aur curat, sau taleri, sau alt fel de bani să fie prisne de argint curat și să fie deplin și la cumpănă, iară cu aceste cu toate, nu va putea să încapă în voia nemăruî, pentru să fie certat mai puțin de de cât are fi făcut bani răi de'ntru aur și de'ntru argint spurcat sau prisne de arame sau cum are fi mai răi, tot o certare va să aibă de vreme ce este fără de știrea împărăției sau a domniei. —

Orî care zlatariu va mesteca aurul sau argintul cu alte lucruri fără ştirea stăpânului, ce se şice de va spurca lucrul şi se va afla minciunos, cu alta cu nemică numai cu capul să plătescă. —

Ceia ce fac bani domneşti şi de vor îndrăсни să spurce aurul sau argintul pentru dobânda lor, cu altă nemică nu vor plăti numai cu capetele. —

Orî care diregătoriu va lasa şi nu va opri să nu înble bani cei răi acela numai cu capul să plătescă. —

Cela ce va şti unde fac bani răi, de nu va spune giudeţului cu capul să plătescă. —

De se va scula o soţie de-a calpuzanilor şi va vâdi cătră giudeţ pre cele-l-alte soţii, ceia vor peri toţi pre deala lor, iară cela ce i-a vâdit să nu aibă nice o certare; iară de nu va fi soţie săi aibă dar de la giudeţ, iară de va fi rob să nu'i dea alt dar numa să'l sloboleşcă să nu mai fie rob. —

Când va prinde giudeţul vre un calpuzan trebuie să'l cerceteze mai are soţit şi cine le dă agiutoriū de fac acel lucru, şi ce'i va spune să'l creşă. —

Sémnele şi prepusurile agiung la giudeţ să arate pre calpuzan.

Cela ce va văpsi vre un fel de bani fiind de arame să arate că este de aur sau de argint, sau de va văpsi argintul să arate că este aur, să'l omóre. —

PENTRU CEIA CE ÎNBLĂ CU BANI RĂI

sau i şin la sine.

Cela ce va cheltui sau va schimba bani răi şi'i va lua de la cela ce'i face ştiindu'l şi cunoscându'l că este calpuzan, să se certe ca şi calpuzanul. —

Cela ce va şine la sine bani răi ştiindu'i că sămt răi, să se certe după cum va fi voia giudeţului. —

Cela ce pörtă şi înblă cu bani răi face prepus cum să fie şi el soţie cu calpuzanii tot într'un chip să vor certa. —

Certarea celuia ce iblă cu banî răi este mai mare cându'l vor şti c'aũ iblat de multe ori şi i s'aũ đis şi n'aũ bagat samă.

Cela ce va cheltui niscare banî răi, şi se va tocmi cela ce'ı va lua cum de vor fi răi să'ı întorcă, acela nu va avea certare.

Cela ce va cheltui banî răi, şi dacă'l vor prinde, de'şi va pune sodăş de la cine aũ luat acei banî, să nu aibă nice o certare.

Cela ce'l vor prinde iblând şi cheltuind banî răi, de vor fi pre puşini, şi de nu'şi va putea pune sodăşul, să'ı dea giurământ, de va giura cum nu ştie c'aũ fost acei banî răi, să fie în pace, nice o certare să nu aibă. —

PRAVILE ÎMPĂRĂTEŞTI

pentru ceia ce găsăsc vre o comóră pre locul şi pre hotarul său sau pre hotarul beséricei sau pre loc domnesc cui să va cădea.

Orı cine va putea şi de va vrea să cerce pre locul lui, şi pre hotarul lui cu munca lui, sau de se va nemeri aşăş fieştecum să se tâmple să găsască vre o comóră, să chiamă să fie a lui, iară nu altuia nemăruı.

Nu va putea nime să cérce pre loc străin pentru să găsască comóră fără de voia stăpânului aceluı loc, iară de va cerca, şi va găsi fără svatul stăpânului celuia cu locul aşa numai de'n capul lui, nu va rămănea să fie a lui, ce se va da celuia cu locul. —

De s'are prileji să cumpere neştine un loc sau un prilog sau laz ce va fi şi de va găsi o comóră cela ce l-aũ cumparat, nu va putea să meşterşuguiască cela ce aũ vândut să đică că l-aũ amăgit de i l-aũ dat eftin. —

Cela ce va merge de va cerca pre locul altuia şi va găsi comóră fără de ştirea celuia cu locul şi de se va oblici, necum să'ı lase ceva stăpânul locului de'ntr'acea comóră ce încă de'l va duce la giudeţ va avea şi certare ori cum va fi voia giudeţului.

De se va prileji cuc-va, nu cercând, ce așa se va nemeri de va găsi o comoră pre un loc strein, atunce să fie și să împartă în doo cu stăpânul locului. —

Acésta să înțelege încă și când vor găsi niscare comoră pre locul domnesc său pre loc călugăresc ce să chiamă a besericeî pentru că giunătate de comoră este deapururea aceluia ce o găsește iară giunătate este a besericeî său mai de multe ori domnescă. —

De vréme ce va fi fiind neștine nește ocine străine și să hrănește cu dânse și de va găsi vre o comoră acolo nu să va chiama a stăpânului iară a celuia ce aș găsit, cum s'are dice Petr aș lasat o ocină lui Pavel să se hrănescă atâta anî iară mai apoi să o iea Gheorghie că este fecior lui Petr, de se va afla că s'aș găsit comóra la vrémea ce ținea Pavel acel loc să nu se chiamié altuia ce numai a lui Pavel.

Iară de se va găsi iarăși vre o comoră pre acest loc a lui Petr ce l-aș dată lui Pavel de se hrănește, atunce să vor împărți în doo comoră, Petr și cu Pavel cela ce să hrănește acolea.

De se va prileji cum-va vre unuî străin să găsească o comoră pre acel loc ce să hrănește Pavel, să împartă acel lucru cu Pavel iară Petr să nu se amestece întru nemică.

De se va prileji cine-va să aibă pre mâna lui niște ocine zălogite, și de va găsi el o comoră va împărți cu stăpânul locului de vréme ce să chiamă c'aș găsit ca și cum are fi într'un loc strein.

Când va nămi ore cine un pomét, pentru să culégă pomele până la cutare vréme și acolea va găsi o comoră ca și într'alt loc străin, dece vor împărți cu stăpânul locului, dece acca giunătate a lui o va ținea și să va hrăni cu dânsa deapururea ca cumuî lucru al seú, iară cea-l-altă parte a stăpânului și acca o va ținea și să va hrăni cu dânsa până când să va íplea vrémea pométului, atunce dacă să va íple acca vréme după cum le-aș fost tocméla să fie acel loc cu chirie iară când va da locul stăpânului atunce să'i dea și partea lui ce i s'aș convenit giunătate de comoră.

Cela ce va găsi comoră pre locul muiareî lui ce'i vor fi dat zéstre să ípartă în doo cu muiare'și iară de se va prileji să se despartă atunce să'i dea partea ei ce i să va veni de'n comoră.

De va ținea neștine nește ocine zălog pentru datorie și de vor trece 30 de ani și nu le va rescumpara, atunce de se va afla vre o comóră prespre acii 30 de ani atunce să fie tot a celuia ce aū găsit iară celuia cu ocina nemică să nu' l dea. —

Cela ce va găsi comóra cu vrăji și cu draci nemică să nu i se dea ce să iea tot domniea.

Comóră să chiamă aur, argint, banii cei vechi de demult, stăpânul a cui aū fost să nu se cunoscă cine aū fost, iară de nu vor fi lucruri vechi și stăpânul acelor lucruri se va cumoște și se va ști cine aū fost atunce cine va găsi acele lucruri nu se va chiama c'aū găsit comóra.

Cine va nămi o casă de va șede cu chirie, și'ntr'acea casă va găsi niște bani ascunși și acei bani nu vor fi de mult vecin, atunce să vor chema a stăpânului iară nu a celuia ce aū găsit și șede cu chirie. —

Orî cine va ascunde comóra dacă va găsi pentru să nu dea nemică celuia ce i să cuvine piarde'și-va și partea sa ce i se vine.

Aceste tóte ce scrie mai de sus aū fost în ȕilele cele vechi iară acmu s'aū pãrasit aclele obicée iară comórele câte să gãsăsc tóte le i-aū domni, și numai ce daū cât sa îndură óre ce puțin lucru celuia ce gãsește iară stăpânului celuia cu locul nu i să dă nemică. —

PENTRU UCIDERE

si câte feluri de ucideri sãmt.

De vréme ce vom să facem voroavă și pentru ucidere ce să ȕice mórte de om, de'ntãi să cade să știm cum un fel de ucidere să chiamă grãbnică iară alta să chiamă vajnică; de ce cea grabnică să chiamă intr'acest chip, când cel ucis nu este uciderea lui ce aū fost să ucigă pre altul iară graba aū pripit de l-aū ucis pe dâns în locul aceluia, uciderea cea vajnică să chiamă c'aū fost să' l ucigă pre dâns iară el aū ucis pre altul în locul lui, cum s'are ȕice vajnicul aū pus vina sa asupra altuia și l-aū ucis pre acela în locul lui.

Adoua să cade să știm cum altfel de ucidere să chiamă cu înșălăciune, cându să tâmplă cumu s'are ȃice cu înșălăciune și cu poftă ucide unul pre altul, alta ucidere să chiamă cu nesocotință când cumu s'are ȃice nu are avea neștine nice cu gândul a gândi nice cu inima a pofti să facă ucidere ce numai căce se va mânica pre un om de'l va sudui și'l va bate, de'ntrăce batae i să va tâmpla mórte, atunce aceia ucidere să chiamă pentru nesocotința lui că s'aũ nemerit de s'aũ prilejit mórtea de mánule lui, altă ucidere este iarăși de să chiamă cu greșală într'ăcest chip, când aruncă neștine într'un dobitoc saũ într'o pasere cu o piatră și să nimeréște de lovește pre vre un om și'l ucide, acésta să chiamă ucidere cu greșală.

Atreia să știm încă mai cu adevarat înce chip să chiamă mórtea grabnică, când să va prileji doĩ ómenĩ să se iea a să prici de'n cuvinte pânăși vor aduce aminte de vor pomeni de multe lucruri, dece dentr'acele cuvinte să va ráni unul la inimă și'l va birui mânica și'ntracel ceas va sări asupra lui și'l va ucide de tot într'ăcel loc, iară deși va mai îngădui firea într'ăcea dată și mai socoti și fiind biruit de vrajbă să va apuca și'l va ucide acésta ucidere mai rea de cât cea de'ntăi, acésta să chiamă mórte vajnică pentru că o face omul cu tot dédinsul.

Apatra să știm cum ucide unul pre altul și'l omórá cu fie ce fel de mórte, aũ cu mánule 'l zugrumă, sau 'l nădușește înpresurândul cu ceva până crépă cum să prilejéște și acestor cuconĩ micșori cându'i nădușesc într'așternut celea ce'i aplécă, saũ cându'l va stropși cu piciórele sau 'l va ucide cu pumnii ponciși în inimă până il va omorá, saũ il va bate cu capul de pärete până'l va omorá, acește tóte le fac pentru să scape de certare cu înșălăciune, iară de se va vădi să se cërte ca un ucigătoriu. —

PENTRU CERTAREA UCIGĂTORILOR DE ÓMENI

ce li se cade după dela lor.

Certarea ucigătorului nu este alta numai mórtea, după cum scrie svânta scriptură cea veche și cea noă și după cum dau învăturá pravilele. —

De-are fi neştine boiarin-saü de-are fi fămeia, nemică nu se va folosi cu aceia să pôtă scapa de certarea uciderii, ce să va certa boiarinul şi muiarea daca vor face ucidere ca şi fieşte cine di cei mai proşti ómeni. —

Uciderea ce o va face muiarea saü robul, saü cel slobod, saü cunoscut, saü necunoscut, depurarea toţi tot într'un chip să vor certa

Cela ce va ucide prunc micşor se va certa mai cu rea mórte de cât cela ce are fi ucis barbat deplin. —

Cela ce şii va ucide fata în césul ce o va afla curvind cu cineva nu să va certa ca un ucigătorii. —

Cela ce şii va ucide muiarea în vremea când o va găsi curvind cu altul nu se va certa ca un ucigătorii. —

Cela ce se va apara de vrajmaşul său să nu'l ucigă şi de'l va ucide el pre dâns să nu aibă nice o certare mai vartos la vreme cându'l va vedé că vine asupra lui cu arme pentru să'i iea viaţa, iară de va putea să se sprijinească într'alt chip cunoscând că n'are putere să'l ucigă şi el într'o pismă tot şi'l va ucide saü de'l va ucide ntr'altă dată iară nu într'acel ceas când venea asupra'i, atuncea ca să aibă certare ca şi un ucigător. —

Cela ce va ucide pe cineva cu greşala şi fără de voia lui să nu se certe ca un ucigător. —

Cela ce va vrea să scape de'naintea vrajmaşului său şi ntr'alt chip nu va putea ce va arunca cu vre o piatră, iară vrăjmaşul să va pleca, piatra va nimeri pre altul şi'l va ucide, de vreme ce se va afla că într'acel loc n'au fost alţi ómeni străini pre lângă acel vrăjmaş fără numai acela, să nu aibă nice o certare ca un ucigător, iară de vor fi fost ómeni mulţi strănşi pre giur acel vrăjmaş şi el au aruncat cu piatra atuncea să va certa. —

Cela ce va răni pre altul nu cu rană de mórte iară el să va leni, nu va păzi curând să se tãmãduiască, saü va fi făcut altă ceva înprotiva ranci, au va fi mâncat saü băut şi se va fi obrintit şi de ntr'acea i să va fi tãmplat de va fi murit, cela ce l-au rãnit nu nu să va certa ca un ucigător, ce mai puţin, cumu'i va pãrea giudeşului.

Orî care boiarin va face mórte de grabă, ce să dice va omorã pre cineva întâia dată cât vor incepe a să prici de'n cuvinte, de

să va prileji acel boiarin să fie de trebă și de folos acei țări și de
va avea avuție să va certa cu bani mulți după cum va fi voia giu-
dețului pentru căce este om de trebă țarei, iară de nu va da bani
prespre două trei zile să'i facă mörte și acestuia, iară de va fi u-
ciderea ce au făcut vajnică, nu va fi grabnică, cum s'are dice dacă
să vor fi pricit il va fi ucis prespre vr'o două trei zile, sau de'i va
fi cel ucis ceva rudă, sau'l va fi ucis cu înșălăciune, sau alta ase-
minea acestora, atunce nice într'un chip să nu se certe cu bani ce
numai cu mörte pentru mörte; așijdere când să va prileji de va fa-
ce ucidere vre un boiarin, și de nu va fi nice de o treabă țarif
acela de-are da câți bani nu să va putea rescumpara alegând când
are da niscare bani să aginturească la o nevoie a țarei, iară care
boiarin bogat de să va fi izbăvit cu bani de mörtea cea grabnică
și apoi iarăși va fi făcut al doilea rând așijderea acea ucidere grab-
nică nu s'are putea mai plăti cu bani, macar de-are scöte țara de'n
ce nevoie sau macar de l-are agiutori și alții străini cu di ce are
putea să se plătescă, nu este putință cu nemică să'l izbăvască pre
cela ce va fi făcut două morți grabnice ce numai să i se dea cer-
tare ca unui ucigător, într'alt chip nu pöte fi. —

Când să va prileji vre un om de'n clirosul beséricii să facă
ucidere grabnică, să va certa cu acesta: să'l ducă la mănăstire de-
parte să șadă acolo in totă vieța lui, iară deși va prepune că va
să fugă să'l inchiidă într'o temniță să zacă acolo până la mörte, iară
acmu drept ucidere grabnică de va face cineva de'n eliros trimitu'l de'l
bagă in catargă, iară drept mörtea cea vajnică il fac mörte drept
mörte. —

Fie cine de'n cliros pöte săși dăruască cinstea sa ori cui va
vrea carea au avut de la beserică, însă să facă acesta mainte de
ce'l va osindi giudețul spre mörte și mainte de ce'l vor certa ca pre
un ucigător —

Ucigătorul de'nafară de ce'l vor certa cu mörte este dator in-
că să plătescă rudelor celui ucis töte cheltuețele ce au făcut cât
au dat la vraci și alte ce se vor fi păgubiți pre ranele lui, și încă
mai este dator să plătescă mörtea rudelor ce să dice să plătescă
pre di, câte-va zile înainte, pre cât va fi voia giudețului; direptatea

arată cât are fi trăit acel mort în lume ; și încă este dator să hrănescă și cuconii celui mort și alți ómenii ce va avea care i-aú fost el hrănind până aú fost viu. —

Ucigătorul, nu este dator nice cu o cheltuélă când va fi făcut uciderea în greșală, sau când va fi făcut ucidere pentru să scape de vrăjmașul seú să nu'l ucigă pre dâns, alegând de va fi ucis pre altul în locul vrăjmașului seú, cumu s'are đice pre cela ce aú intrat la mijloc să'l despartă sau și cela ce aú fost stând aprópe lângă vrăjmaș. —

Căruia i se va tâmpla de săși ucigă pre tată-seú, în dílele cele vechi întâi îl bătea cu vine de boú verđi fórte tare și atunce viu îl bagă într'un sac și într'acel sac și un dulău și un cucoș și o năpărcă și o moimă și dēcía'l arunca în mare cu tóte aceste de vrea fi aprópe marea, iară de nu, îi lepada unde știea nește heri salbateci. —

Iară acmu lasă pre voia giudețului, îi da mórte mai cumplită de cât altora, cumu s'are đice întâi i tae mâna cea ce aú ucis într'acel loc unde aú ucis pre tată-seú și dēcía'l légă de códele cailor și'l duc tragând pe ulițe până la locul cel de pierđare și întâi îi tae capul, dēcía'l tae platovițe sau și într'alt chip, după cumu'i va părea giudețului, iară nice într'un chip nu se cade să'l îngrópe în pământ. —

Cela ce va ucide pre altul ce aú aú fost țiind moșiile cui-va cu acesta scopos cum să cază pre mâna lui, de vreme ce se va arata lucrul c'aú făcut una ca acésta, nice el, nice feciorii lui nu vor încăpea să moșnenească acele ocine, ce rămâne moșiea să fie domnescă de vreme ce nu vor fi alți moșneni de'ntr'acea stepenă ce aú fost ucigătorul. —

Ori cineși va ucide muiarea sau muiarea pre barbat, ucigătorul n'are nice o trébă la ocine, ce se vor da părinților, iară de nu vor fi părinții aceluí ucis acele ocine să le fie domnia. —

De va lasa cineva bucatele și ocinele sale cu zapis vre unuí om să fie tóte a lui după mórtea muiarei lui sau a vr'unuí cucon a lui, și dacă va lua cela zapisul îi va fi urât aștepta ce va omorâ pre ceia ce țin ocinele pentru să le apuce mai curând el, atunce

va piarde acesta tot câtu'i spune zapisul și ocinele vor fi domnești, iară pe acesta de'n afară de pagubă îl vor certa intru tot ca și pre un ucigător. —

Când va fi un om bolnav și să va lasa cui-va să moșnenescă mult puțin ce va avea și'i va faceși zapis, și acest moșnen nu va griji de dâns să'i aducă vre un vraciū bun, să'l păzască cândan dóră l-are tãmădui, ce'l va lasa așa negrijit și nesocotit, și de va muri bolnavul, acestași va piarde moșnenia, și vor fi tóte bucatele și ocinele domnești. —

De vreme ce ocinele ucigătoriului pogor de'n bătrâni, ce să ȕice de la părinți, atunce cuconii ucigătoriului nuși vor piarde ocinele ce li se vin de la moșu-seū, nice vor putea să fie domnești ce să vor lua ocinele ce va fi agonisit ucigătorul. —

Cela ce va rãni pre altul și nu'l va omorã, nuși va piarde moșnenia și mai vãrtos când să va tãmpla dupã ce se va tãmãdui de acele rane de'i va face și zapis și'l va lasa pre urma lui să'ie moșiele. —

Cela ceși va omorã muiarea, cumu ș'are omorã pre tatã-sãu.

Orí cineși va omorã muiarea își va piarde tot venitul ce va fi având de'n ocinele ei, alegând când o va găsi curvind cu altul pentru căce atunce nu va piarde nemica de'n tóte veniturile ei.

Muiarea ceși va omorã bărbatul nu numai ceși va piarde veniturile cele ce va fi avut de la barbat ce înca și ȕestrela sale tóte le va piarde că să vor lua domnești.

Când să va prileji un om căsarîu la vieța lui săși dãruiască avuȕia sa femeii sale sau femeia barbatului său, acesta dare sa va adevara dupã mórtē iară nu în vieța, inși și mórtē să fie de'n fire iară nu de vre o nevoe. —

Cela ce nu va chema vraci la bóla muiareii lui și să'i cumpere de tot felul de vracevanii și de alte de tóte bucatele ce'i vor trebui, și de va muri atunce de'ntr'acea bóla piarde-va barbatul tot venitul ce va avea depre ocinele muerei, sau macar de i-ar fi și dãruit ceva și aceia'i vor lua sau și alt lucru ce va fi dupã obiceiul locului cumu s'are ȕice óre ce are avea.

De se va prileji să nu se afle vraci acolo, atunce este dator bărbatul să trimiță unde va găsi să'i aducă de va fi aprópe, iară de va fi departe nemică nu'i datoriü. —

Muiarea de nu va chiema vraci la bóla barbatului, saü de nu'l va nice socoti, nu va piarde nemic de'n venitul său ce va avea de la barbat. —

PENTRU CEL CE'ȘI VA UCIDE PRE TATĂ-SĂU

saü înmăsa, ce certare va avea.

Cela ce'și va ucide pre tată-său și pre înmăsa, saü pre moșu-său, saü pre moașe-sa, acesta ce'și ucide părinții mai cumplită certare să aibă de cât alți ucigători. —

Ucigătoriü de părinți să chiamă și cela ce'și va ucide feciorul saü nepotul, saü de va lua neștine fecior de suflet și apoi sa'l ucigă, saü acela pre dâns, ucigătoriü de părinți să chiamă și ca unul de acștiea să va certa. —

Nu are voe nime să'și omóre feciorul macar în ce greșală l-are găsi, iară numai cându i să va prileji carea cumva, atunce să'l spue giudețului. —

Cela ce va ucide pre un diregător și giudeți a vre unui loc, ca și cela ce'și va ucide părinții se va certa. —

Cela ce'și va hileni mosiea și nașterea de unde au nascut mai cumplit să'l certe de cât pre un ucigătoriü de parinți, de vreme ce să cade mai bine să'și ferească și să'și socotească neștine moșiea decât părinții ce l-au născut. —

Ucigătoriü de părinți să chiamă încă și cela ce'și ucide pre frate-său saü pre sora-sa saü fie pre ce rudă a lui. —

Cela ce'și va ucide muiarea, să va certa mai cumplit de ș-arc ucide pre înmăsa, așijdere și muiarea ce'și va ucide barbatul. —

Cela ce'și va ucide pre tată-său saü pre înmăsa și pentru să'și mai micșureze certarea va dice c'aü greșit într'o mânia saü va dice că l-au ucis de frică că s'aü temut să nu'l ucigă tata-scu pre dâns, să nu i se bage în samă nemică acestea respunsuri de-are dice, să'l certe ca pre un ucigătoriü de părinți. —

Cela ce va otrăvi pre cela ce'î închis în temniță pentru să nu'l vadă cându'l vor certa și'l vor chinui la locul de muncă să se certe după cum va fi voia giudețului. —

Cela ce va svătui pre altul să fie ucigătorii de părinți, de se va face cumva acea ucidere pre svatul aceluî om, să'l certe și pre dâns ca și pre cel ce a' făcut uciderea ca pre niște ucigători de părinți. —

Vraciul ce va da otravă feciorului să otrăvească pre tată-seu, să i se facă mörte, să'î tae capul. —

Slugile ce vor înbla și în sus și în gios gătând trébe ca acelea reale pentru să se facă ucidere, pre aceia să'î certe ca și pre ucigătorii de părinți. —

Cela ce va cumpara otravă să dea tată-său, să'l certe ca pre un ucigătorii părintelu isău, macar că nu va fi putut nemeri să i-o dea, iară de va fi altul străin cumparat otravă și o va fi dat la vre un fecior a cui-va să dea tătâne-său și el nu să va fi putut meșterșugui să i-o dea, atunce să se certe amândoi într'un chip, însă să nu'î omöră, ce să le dea o certare cumplită, cum va cunoște giudețul. —

Orî care fecior sau slugă sau fie cine va fi de va ști și va cunoște că vor să ucigă pre cineva a' cu otravă a' cu armă a' fie cu ce fel de mörte și de nu va spune să smintească acel lucru ca un ucigător de părinți să se certe împreună cu cei-l-alti cu toți ce a' vrut sau a' și făcut uciderea. —

Cela ce'și va trimite pre fiu-seu cel bolnav la șpitali acela'și piarde puterea cea părințască ce a' asupra fiilor; acesta fiu de s'are prileji să ucigă pre tată-seu, nu s'are certa ca cela ce'și ucide pre tată-său, ce s'are certa ca un ucigător ce face ucidere grabnică.

Așa într'acest chip să pața și fiul cela ce va trimite pe tată-său în șpitali. —

Tatăl cela ce'și va ucide feciorul pentru vre o greșală mare ce va fi făcut sau va fi vatamat pre tată-său, care vătămătură pöte să'l osăbască despre tată-seu să naibă nemică parte dentru averea lui, cum s'are dice de'l va fi bătut sau a' fost lăcuind rău împreună fără nice de o desmierdăciune și alte multe ca acestea, atunce

nu să va certa ca un ucigătoriu de părinți ce se va certa ca acela ce face mörte grabnică. —

Tatăl ce'și va ucide feciorul cându'l va prinde curvind cu maștehä-sa nu să va chiama ucigătoriu de părinți ci să va certa ca cela ce face ucidere grabnică, iară de va fi având tatăl vre o muhare fiitöre și feciorul nu o va ști, nice o va cunöște, de'l va găsi cu aceia și'l va ucide pre fecioru'și să se cërte ca un ucigător de părinți. —

Tatăl ce'și va ucide feciorul pentru ce'și va fi lepadat legea lui Hristos, nu se va certa ca ucigătorul cel de părinți. —

Cela ce'și va ucide pre tată-său pre carele l vor fi scos și gonit de'ntr'acel loc ce au fost locuitoriu, să socotéscă de va fi făcut vre o nevoe și vre o răutate aceluï loc său drept alta vină mare, să nu se cërte ca uu ucigătoriu de părinți, iară de se va afla că l-au gonit drept lucru pușin să se cërte ca un ucigătoriu de părinți. —

Când să va tâmpla, ori bărbat, ori fämeia de'și vor înpresura cuconul lângă sine într'așternut, pentru nesocotința lor neavând grijă cum se cade de pruncul lor, să se cërte, iară nu cu mörte ce după voia giudețului, iară de se va afla c'au făcut acest lucru în dedins cu înșeläciune, atunce ca un ucigătoriu de părinți să se cërte.

Aceasta să înțelege și spre mamce, carele aplécă prunci micl.

Când va fi neștine nebun și deinafară de minte, și de'și va ucide tată-său sau pre fiu-său, acestuia să nu se dea nice un fel de certare pentru căce agiunge'ï lui certare că este nebun și fără de mente.

Cela ce'și va ucide pre tată-său sau tată pre fiu-său necunoscându'l, cumu s'are dice nóptea s'au schimbat într'alte haïne sau într'o mestecătură de ömeni mulți, nu să va certa ca un ucigător de părinți, dară să cade să arate cu adevarat'giudețului pentru să credă cum cu credință mare că nu l-au cunoscut, de vréme ce giudețul nu créde și de se va afla lucrul că nu'ï de-a créderea tot să se cërte ca un ucigătoriu de părinți. —

Cela ce'și va ucide pre fiu-său pentru să scape denaintea lui să nu'l ucigă, să nu se cërte nice cu o certare, cumu s'are dice, în-

vătăndu'și feciorul bate'l-va cu măsură ca un tată, atunce să va porni fiu-său și va începe a lovi pre tată-său. atunce totu'l pôte ucide pre fecior într'acel ceas să'l omóră și să nu pață nice o răutate iară de'l va fi pré trecând cu bătaea cu vrăjmășie ca acea și cu arme atunce pôte fiul să se ridice asupra tătâne-său și atunce la acea batac de va ucide unul pre altul se vor certa ca niște ucigători, iară nu de părinți. —

Orî cine'și va ucide feciorul carele va fi născut cu niscare semne grósnice ca acelea, cum are fi cu capul ca de dobitoc, sau cu tot trupul sau de tot cu totul să fie lucru ca acela nice de o trébă și cumu'î mai grozav și cum să nu se pótă socoti să fie om, acela ce'l va ucide să nu aibă nice o certare, iară trebue să înțălégem pentru sémne, cuconii cariî nasc cu 6 dégete sau numai cu 4, sau când vor fi cu trei mâni sau cu trei picioare sau numai cu o mână, sau cu un picior, sau să'î fie mai micî dégetele, pentru căce atunce cu acea greșală pot să să hrănescă ca și alalți ómenî fără nice de o smintélă. —

Orî cine va ascunde și va tăcea uciderea și mórtea tătâne-său sau a fiu-său, a muerel lui, sau muiarea a barbatului sau a frăține-său, acela face prepus cum să fie știind sau să fie și soție cu acei ucigători, drept aceia să i să dea strânsóre să spue, iară de nu, să nu i să dea muncă tare. —

Când să va afla neștine ucis in casă la muiare'și, atunce să muncescă pre muiare și pre alți pre toți câți au fost in casă pentru să spue cine l-au ucis. —

Orî cine'și va găsi fata sa cea de trup curvind cu cineva, pôte să'î facă mórte, însă ca să ucigă împreună cu dânsa și curvariul și să nu aibă nice o certare. —

Așijdere de o va găsi că curvește cu om din clirosul beséricei, pôte să ucigă pe amândoi și să nu să témă de afurisenie. —

Orî cine'și va găsi fata grea de prunc, pôte să o ucigă de tot și să nu i se dea certare de mórte ce să pață alta óre ce certare după cum va fi voia giudețului

Tatăl curvei pôte să ucigă încă și pe soțiea curvariului fără nice de o certare.

Tatăl curvei pôte încă și pe fiu-său să'l trimiță să ucigă pe soru-sa când va curvi împreună cu curvariul, și și pre soția lui de va avea, și să nu aibă nice o certare, iară de va face feciorul acest fel de ucidere fără de voia tătâne-său să se cêrte cu môrte cumplită. —

Tatăl curvei încă pôte să'și chiasme și priatelii lui să se svătuiască pentru sa'i ucigă fata și pre curvariū și pentru acest svat nime nice o certare să nu aibă. —

Curvariul, cându'l va găsi tatăl curvei de față curvind și va vrea să'l ucigă, iară curvariul îl va ucide pre dâns, să se cêrte ca un ucigător de vreme ce pravila nu'i dă voe să stea înprotiva tatălui curvei. —

Cela ce va curvi cu muiare cu barbat, și de'l va găsi de față barbatul, vrând să'i ucigă va ucide curvariul pe barbat, să se cêrte ca un ucigător de vrême ce nu s'au dat voe barbatului să'și ucigă muiarea și curvariul cându'i va găsi cum s'au dat voe tatălui. —

Acéstă putere o dă pravila tatălui curvei când să vor tâmpla aceste lucruri, ce se dize cându'i va afla pre amândoi într'un loc iară de'și va ucide fata și curvariul va fugi, nu mai pôte deacia după câte-va zile să'l mai ucigă, iară de va fugi fata ucigându'e'i pre curvariū pôte și după aceia să o ucigă când o va găsi, macar și în șese luni, macar de-are fugi și în alt trăg. —

Tatăl încă are voe să'și ucigă fata când o va găsi curvind în casă unde lăcuește cu dânsa, sau în casa cumnatu-său, iară de o va afla într'altă casă străină n'are voe să o omóră. —

Iară pôte cu adevarat de o va găsi curvind într'aceste doo casse ce am dis, iară de va fugi să se ascunđă într'altă cassă străină și acolo de o va găsi curvind pôte să o ucigă fără nice o certare.

Cine'și va împărți fata de la sine și'i va da tôte zestrele și va lăcui singură de sine, nu mai are putere deciea să'i facă môrte dacă o va găsi curvind. —

Cela ce va avea tată viu nu'și va putea omorâ fata dacă o va găsi curvind, pentru că va avea certare. —

Cela ce va avea veste de om rău și va fi fost hotru la vre o curvie undeva sau la alt lucru plin de rușine, nu'și va putea uci-
de fata când o va găsi curvind, că va avea certare. —

Acéstă putere să dă când vor găsi pre curvariū de față cur-
vind fără nemică altă părere ce singur cu acel lucru fără de rușine.

Fără de rușine lucru să înțâlége când să vor afla amândui în-
tru așternut golī cu pieile sau macar și înbracați dacă vor fi într'un
așternut sau când să vor găsi singuri într'o camară sau cându'i
vor găsi sărutându-se sau de o va ținea de țite sau cându'și vor
arata unul altuia rușinele cele ascunse și coperite sau când vor
vorovi lucrure fără de rușine sau când vor râde făr de nice o dez-
mierdăciune. —

Acéstă putere ce are neștine să facă mórte fără de certare
nu să tinde departe ce numai până la tată-său, de vreme ce nice
moș nice frate nice fiu nu pot să omóra pre omul său cându o vor
găsi curvind și să nu aibă certare. —

Ceia ce vor mérge să rāpască vre o fecióră, pe aciea să cade
pre toți să'i omóre fără nice de o certare, iară de'n toți ómenii fe-
atei cându vor găsi de față făcând acel lucru, ce să dice cându o vor
rāpi, într'ace dată aū voe să'i ucigă, iară dacă să va face lucrul de
vor trece o đī doue, decia n'aū putere să'i ucigă, iară de'i vor u-
cide toți se vor certa cu mórte. —

Cela ce'și va ucide muiarea când o va prinde curvind într'a-
cel ceas împreună cu curvariū cu tot singuri făcând acel lucru, să
va certa barbatul însă nu cu mórte ce cum va socoti giudețul, și
aceasta iarăși de va fi fost curvariul om de folos de protiva bar-
batului, iară de va fi fost vre un om de gios, cumu să dice țaran,
sau vre un slugoī sau vre un măscăriciu să nu agiungă la cinste
de aseminea cu barbatul curvei ce să fie mult mai prost și de ni-
mică și de'l va ucide barbatul pre acesta nemică nice o certare să
nu aibă. —

Barbatul ce va ucide om de'n clirosul besériciei pre carele
va prinde curvind cu nuiarea'și, să va certa după cum va fi voia
giudețului. —

Cela ce'și va omorâ muiarea având prunc în sgău și o va găsi de față curvind, să va certa după voia giudețului cumu s'are ȕice pentru prunc. —

Póte fie cine să'și ucigă sluga sa și și pre cela ce'l ține fecior de suflet cându'i va găsi de față curvind cu muiarea lui, fără nice de o certare, iară sluga saŭ feciorul cel de suflet n'au putere să ucigă pe stăpănu-său macar de l-are găsi gol într'un așternut zăcându'i cu muiarea. —

Barbatul curvei ce o aŭ prins cu cineva, póte să triniță pre fiu-său la slugă'și saŭ și pre altul străin să'i plătescă să'i ucigă muiarea împreună cu ibovniculu'și cu cel mai prost, și ucigașii aceștia tot să fie fără nice de o certare. —

Barbatul muiarei curve póte să'și chiami fiii săi și pre alți străini să se svătuiască pentru uciderea muiare'și, și orî căți vor fi într'acel svat nime nice o certare nu va avea. —

Cela ce va ucide pre cela ce înblă cu muiare'și și și pre muiare, ales când să va prileji să fie boiarin, singur mai marele lui, saŭ alt giudeț cineva, acesta nice o certare să nu aibă, însă aceasta să înțálege când va fi facut silă acei muiari și va fi fost fără voia ei de va fi curvit, atunce boiarinul saŭ și domnul făcând silă cueva să schimbă de'n stepena cea de sus în cea de jos și de'n domn să face rob și de'n boiarin rămâne ca o slugă, pentru acea scrie cine'l va găsi curvind cu femeia'și să nu aibă nice o certare de'l va putea ucide. —

Barbatul ce va avea muiare cŭrvă, póte să o ucigă și pre muiare și pre cela ce curvește cu dânsa cându'va găsi depreună amândoi unul pre alalt în casa lui iară nu în cassă străină, alegând cându' va găsi de față în casa sa și ei vor scapa deinaute'i și vor da într'o casă străină, cum am și mai ȕis, saŭ și'ntr'alt chip, cându'și va ȕice omul muerei nu voiŭ să mai mergi în cutare casă saŭ în cutarea, iară ea va merge și nu'l va asculta, de'i va prinde în vre o casă de acelea să'i ucigă și să'i omorâ pre amândoi și curva și curvariul și să nu aibă nice un fél de certare. —

Nu să va certa barbatul curvei de o va omorâ pre dânsa împreună cu cela ce aŭ curvit cu dânsa, iară de va scapa muiarea

până va ucide pre curvariū, atunce orî când o va găsi atunce să o omóră, alegând să nu fie făcut pace cu dânsa că dacă va face pace nu este vrême de o mai uciderea. —

Orî carele va fi fără de cinste și om plin de rușine și de tótă ocara pentru lucrurile lui céle réle saū și de la giudeț, acesta nu'și va putea ucide muiarea când o va prinde curvă că va fi de certare. —

Cela ce va fi singur curvariū, și va avea și alte muiari, acela nu va putea ucide pre curvariul ce va curvi cu muiarea lui, alegând de'i va fi đis mai déinte să nu vorovască cu muiarea lui pentru că atunce, de'i va găsi, póte să'i ucigă și să nu aibă nice o certare.

Muiarea ce'și va omorâ bărbatul cundu'l va găsi cu alta și de va ucide și pre muiare, ce să đice pre curvă, nu să va certa, numai să'i ucigă într'acel ceas cându'i va găsi de față iară nu altă dată. —

Cela ce'și va omorâ feciorul cându'l va găsi curvind cu maștehă-sa, să va cert^o acesta, însă nu cu mórte ce mai puțin după cum va fi voia giudețului. —

Feciorul nu are putere să ucigă pre tată-său cându'l va găsi curvind cu muiarea lui, pentru că să va certa. —

Cela ce va đice giupănu-său, să are fi ce boiarin, să nu'i vorovească cu muiarea și el tot va vorovi, de va face acésta de doo, trei orî, póte să'l ucigă fără nice de o certare. —

PENTRU CEIA CE VOR UCIDE PRE NEȘTINE

cu înșălăciune ce să đice cu otravă.

Orî cine va omorâ pre altul cu otravă, să va certa mai rău decât cela ce face ucidere cu sabia saū cu altă armă. —

Cela ce va otrăvi pre cineva, nu numai il vor pedepsi cu cumplită certare, ce încă și cuconii lui ce vor rămânea pe urmă vor fi neputearnici fără nice de o cinste și rușinați înaintea tuturor. —

Pravila ceia ce ceartă pre ucigători nu este acésta singură și pentru ceia ce omóră cu otravă, că aceștia cu otrava mai cumplit se vor certa decât ceia ce se cértă drept mórte degrabă. —

Cela ce să cercă să otrăvească pre cine-va și nu va putea aū căce nu s'aū putut lipi să'i o dea aū n'aū fost făcută bine ce-aū fost slabă de nu l-aū priimit, acesta să se certe, iară nu cu mórte; acesta obiceiul este decurund în pravilile ceste mai nouă, iară mai de demult în ȕilele cele vechi macară de nu l-aū vrut nice otrăvi tot i-aū fost tăind capul. —

Orī cine va avea otravă de o va fi făcând saū o va fi vândând și de să va prileji să otrăvescă pre cineva acesta să se certe după cum va fi voia giudețului. —

Cela ce va cumpara otravă, să se certe după cum va fi voia giudețului, pentracea de nu o va fi încă dat să o bea cineva, alegând cela ce aū fost cumpărând este vraciu, dece va să o cerce cu erbī ca acele cu meșterșugul lui să vađă puteva face earbă ca aceea să biruiască puterea otravei, ce să ȕice să dea iarbă celui otrăvit să nu'l prinđă otrava. —

Cela ce va vinde otravă omului necunoscut, saū nebunului, saū vre unei curve, să se certe, iară nu cu mórte. —

Otrăvitul este un lucru fórte cu nevoe să'l arate neștine, drept aceea giudețul de vreme ce va vedea cum mărturiile și seamnele nu să pot crede nice agiung să pot arata, atunce vine lucrul la muncă și mai vârtos să cade să muncescă pre om la uciderea cea cu otravă decât la alte morți și ucideri ce să fac.

PREPUSURILE OTRAVEI

de unde să iaū, să să pótă crede.

Muiarea înblătóre și curvă face prepusurī spre sine cum să'și fi otrăvit barbatul.

Cela ce așteaptă să moșnenescă ocinele și avuția cuiva face prepus cum să fie otrăvit pre cea rudă a lui, iară acest prepus nu să póte lipi când să vor fi prea iubind unul pre altul și vor fi având viață stătátóre și bună într'aceasta lume până va fi fost viu.

Cela ce va fi cumparat oravă face prepus cum să fie otrăvit pre cel mort, mai vârtos cându să va tãgãdúi că nu o aū cumparat.

Cela ce va găta nește bucate saū băntură și le va găta pre furiș, ce să ȃice pre ascuns, face prepus cum să dea altuī cuiva să se otravească. —

Cine pōrtă la sine otravă face prepus c'ău otrăvit el pre neștine.

Cine pisédă otravă in piulițe, face prepus că va să dea saū aū dat cuiva. —

Cine va îngropa pre mort ce va fi otrăvit și nu va socoti tōte lucrurile și obiceiăele ce s'ău apucat intr'ăcel loc de se fac, face prepus cum să'l fie el otrăvit.

Cela ce va îngropa pre cel mōrt otrăvit încă fiind cald și nu'l va lasa nice să se răcescă, face prepus cum să'l fie el otrăvit.

Cela ce ascunde borăturile omuluī celuī bolnav și nu le arată la vraciū să le vadă, face prepus cum să'l fie otrăvit pre bolnav.

Cela ce nu va vrea să mănānce de bucate carele aū gătat el singur, și cāndu-ī vor ȃice că sām̃t otrăvite, face prepus de otrăvit.

Cela ce nu'și va face voea rea după mōrtea celuī otrăvit, ce'ī va pārea că este vesel, face prepus cum să'l fie el otrăvit. —

Cela ce nu pune nevoiņă să socotescă pre cel bolnav, ce să ȃice pre cel otrăvit, cum l-aū fost socotind și la alte bōle, face prepus cum să'l fie el otrăvit. —

Face prepus încă și cela ce'l pomenēște cel otrăvit și să dea vina lui că l-aū otrăvit. —

Vrajnășul celuī otrăvit face prepus să'l fie otrăvit el. —

PENTRU CEIA CE UCIG PRE ALȚI

pentru să pōtă scapa, să nu'ī ucigă pre dānsi.

Cela ce ucide pre omul ce vine asupra lui să'l ucigă nu să va certa nice cum, iară de va merge neștine să ucigă pre cineva și cela il va tām̃pina și'il va ucide pre dāns atunce să nu să chiamo că l-aū ucis neștine ce să ȃică că s'ău ucis singur. —

Orī cine va vrānd să ucigă pre altul in beserică și ce-la-l-alt il va ucide pre dāns in beserică, atunce nice cum să nu se

cérte ucigătoriu nice pentru loc c'aũ fost svânt ș'aũ făcut acoloa ucidere. —

Besérica nu să spurcă de sângele ce s'aũ varsat pre derepate parte, ce s'aũ vrut spurca când s'aũ vrut varsa pentru nederepate și cu năpaste lucru. —

Orĩ care feciórã saũ și vãduã curatã și de cinste de va ucide pre cela ce va să'ĩ facã silã și să'ĩ strice fecioriea saũ să o rușineze nu să va certa nice cu un feliu de certãri, insã de'ĩ va ucide într'acel ceas ce-aũ vrut să'ĩ facã silã iarã nu altã datã. —

Pre cela ce face silã featei póte și frate-sãu și tatãl featei să'ĩ omórã într'acea vreme când va face silã. —

Uciderea ce face neștine de frica altuia pentru șãși scóțã capul de'n mãna lui acesta să nu aibã certare, ce să ȕice când va arata ucigătoriu la giudeș cum s'aũ spãriet cá'ĩ va ucide acela pre dâns, de va arata cu adevarat lucru, și cu semne ca acele ca să póta crede giudeșul cum spaĩma lui aũ fost adeveratã și deplin cum aũ spus, de va fi mãrs asuprã'ĩ cu armele góle saũ cu soșii multe cã nu altã datã cu ómenĩ ca aceia tocmișĩ de ucidere saũ cu alte ca aceastea, pentru cãce de se va afla cã seamnele nu sãmt adeverate cu credinșã să póta créde de acea spaĩmã atunce'ĩ va certa și nu'ĩ vã créde giudeșul cã l-aũ ucis pentru să scape denaintea lui. —

Cela ce va ucide pre cel cel ingrozește cá'ĩ va ucide, nu să va certã; acésta este când omul cela ce'ĩ ingrozește sã'ĩ ucigã face sémne in tóte felurile și mãhãiaște și'ĩ aduce sã'ĩ lovésca, saũ când se va gãsi in chip ca cela mãnios saũ bat saũ vre un loc ca acela pustiu să póta face ucidere. —

Care muiare va apuca sabia barbatului'și saũ cușit saũ altã armã ce va fi pus barbatul supt patu'și pentru să'și ucigã muiarea'și și de'ĩ va ucide muiarea pre dâns să nu aibã nice o certare. —

Cela ce va rãni pre altul saũ de'ĩ va lovi macar numai o datã cu un toiag, póte sã'ĩ ucigã de tot cel rãnit saũ cel bãtut fãrã nice de o certare, pentru cãce cela ce lovește o datã aratã semnele să mãi dea și a doua órã, dece nu să cade sã'ĩ aștepte neștine alegãnd când să va prileji să dea intãĩ cu armã aũ cu toiag, să nu mãi aștepte adoua órã ce să și dea dos să fugã, pentru cãce de

va cură atunce cel rânit sau cel bătut după dâns și'l va ucide a tunce să va certa ca și un ucigător. —

Un om de va fi încins cu arme și de va da cuiva o palmă numai ucide'l-va de tot cela cu palma și nu să va certa, ales de'l va fi suduit și'l va fi ocărit înainte de palmă. —

Cela ce va ucide pre cela ce au fost făcut pace cu dâns, de să va afla c'au alergat după dâns sau au dat asupra lui să'l lovască sau de'l va fi îngrozit cu sabia smultă și de să va spăimânta cela lalt și'l va ucide, nu să va certa nemică, de vreme ce n'au stricat acesta pacea ce cela ce au venit asupra lui de l-au îngrozit cu sabia gólă. —

Cela ce va lovi cu toiag sau cu palma pre cela ce'l va sudui cu cuvântul să se certe după voia giudețuî, alegând cela ce va fi lovit va fi boiarin iară cela ce va fi suduit va fi om de gios, dece boiarinul cela ce au lovit întru nemică nu să certă. —

Nu va putea nime să se pue în price sau să stea înprotiva giudețuluî, de să va afla că face macar și ceva asupreală. —

Feciorul nu va putea să se sue înprotiva tătâne-său, nice frăține-său celuî mai mare, nice dascalu-său, nice muiarea barbatuluî sau nice căluguru egumenuluî său nice robul sau nămitul stăpânuluî său, drept acea când va bate tatăl pre fecior sau fratele cel mai mare sau dascalul pre ucenic sau barbatul pre muiare sau egumenul pre călugăr sau stăpânul pre rob sau pre nămit, când vor bate cu măsură și pre vină, să cade să se plăce, iară de să va afla că acești mai mari trec prespre măsură și'și ese din obicei de'l bat deapururea și forte cumplit și vine lucrul de stă în cumpănă de mörte să și' ucigă de tot nu cu toiag sau cu biciu ce cu arme góle, atunce cei mai mici vor putea sta înprotiva celor mai mari și de să va tâmpla vre una ca acéia pótă să'i ucigă și de tot și să nu aibă nice o certare.

Cela ce va începe întâi a sudui ș'a ocără și a să svădi și a să prici și de va ucide pre cela ce'i stă înprotivă de să svădește cu dâns, nu va putea țice mai apoi cum l-au ucis pentru să scape denaintea lui să nu'l ucigă ce să va certa ca un ucigător. —

Tot omul să cade să fugă di cela ce'l suduêște pentru să lip-sască să nu vie lucrul să se facă ucidere, cumu s'are țice când veți vrajmașul de departe că vine și de ver putea fugi pentru să'ți scutești viața. —

Cela ce cunoște că este datoriū să pască cinstea altuia, să cade să fugă denainte'i cându'l va vedea că vine suduind, pentru să lipsească de pricina ucideret.

Cela ce are putea să fugă denaintea celuia ce începe a sudui și nu va să fugă, de se va prileji ucidere unul pre alt pentru să scape di cela cu vieață, uciderea să se cërte după voia giudețului iară nu cu mörte. —

Nu este dator omul să fugă de cuvintele cële de sudalmă când va cunoște că de va fugi mai rău va fi și mai rău 'l va vatama cela ce'l suduêște. —

Cela ce este fôrte gras și cela ce este fôrte slab și mrășav sau altul nu și sa pôte de'n loc clăti să fugă sau să alerge, nu este acesta vinovat să fugă de cela ce să scőlă asupra lui cu cuvinte de sudalmă, că atunce are fi mai rău că l-are goni vrajmașul și l-are agiunge și l-are ucide de l-are omorâ.

Cela ce va fi boiarin sau slujitor, nu este vinovat să fugă denaintea celuia ce vine spre dâns suduindu'l pentru căce de va fugi fi va fi mai mare rușinea. —

Cela ce va ucide pre altul vrând să ucigă pre cela ce l-au suduit, acesta nu să va certa macar de-are țice alți'i că să va certa.

Cela ce va ucide pri cela ce va intra la mijloc să'i inpartă vrând să'ucigă pre vrajmașul său, nu să va certa. —

Cela ce va sprijini pre doi vrajmași pentru să'i inpartă când să vor bate amândoi și va da de'l va râni unul di'n trânși, iară el să va scula de va ucide pre cela ce l-au rânit și'l va omorâ, acesta nu va avea nice o certare. Sprijinatoriul pôte să ucigă fără de certare pre cela ce au început svada ș'au făcut asupreală, ce să țice au cădūt napaste pentru ce au izbăvit de'n mâna lui pre cel drept, însă aceasta să fie când nu'l va putea izbăvi într'alt chip fără numai cu ucidere. —

Nu p^ote nime s^a ucig^a furul c^{and} p^ote s^al lege \dot{s} i s^al adu-
c^a la giude^t. --

Nu p^ote nime s^a ucig^a furul c^{and} va fugi \dot{s} i va lepada fur-
tu^sagul ce va fi furat \dot{s} i s^a va duce de^sert. --

Orⁱ cine va ucide fur zua sau n^optea nu s^a va certa, aceas-
ta s^a in^talege c^{and} in^dat^a va striga furul pre \acute{o} menil s^ai s^ai agiu-
te pre vecinil s^ai sau pre priatelil s^ai, iar^a de nu va striga pre
unil ca ace^stia \dot{s} i'l va ucide s^a se c^erte. --

Nu e volnic nime s^a ucig^a furul nice zua nice n^optea c^{and}u'l
va cun^oste pre d^ans cine este \dot{s} i c^{and} p^ote pre direptate s^a \dot{s} i iea
bucatele in^apoi \dot{s} i s^al c^erte, aleg^and c^{and} \dot{s} e-are fi furul schimbat
haⁿeile s^a nu'l cun^os^ca, nice se fie nime m^arturie s^a arate lucrul
la giude^til, pentru c^a atunci p^ote s^al ucig^a \dot{s} i s^a n'^aib^a certare \dot{s} i
ucig^atoriu lui in^ca s^a prinde \dot{s} i s^a cr^ode \dot{s} ic^and c^a nu \dot{s} 'au vrut
putea in^tr'^alt chip sc^ote bucatele de la fur de nu l-au vrut ucide
s^al om^or^a. --

Fie cine este volnic s^a se sv^adeasc^a \dot{s} i s^a se bat^a pentru s^a
m^antueasc^a nu numai pre sine de nevoe \dot{s} i de perire ce in^ca \dot{s} i
pre rudele lui \dot{s} i pre priatelil lui \dot{s} i pre vr^ajma^sil lui de'l vor chie-
ma \dot{s} i de nu'l vor nice chiema macar de-are fi cine are fi macar
de-are fi jidov totu'i un vr^ajma^s ca alalt \dot{s} i de-are fi luat \dot{s} i banil
s^al sc^ota capul de'n nevoe. --

Barbatul are voe s^a ucig^a pre cela ce va fi f^acut vre o r^a-
utate muerei lui. --

Macar c^a are fie cine voe s^a agiuturcasc^a pre cel asuprit, \dot{s} i
unde va vedea c^a \dot{s} ta^u cu r^azboi asupra lui s^al sc^ota capul \dot{s} i s^al
m^antueasc^a de'n m^orte, iar^a acest lucru nu este nemaruil dat
cu vre o sil^a cum s^a fie dator s^a fac^a acest ajutoriu, de multe ori
 \dot{s} i cu cuv^antul p^ote s^a agiuturcasc^a ne^stine pre altul p^an^al va iz-
b^avi de vr^ajma^sul carele'i face asupreal^a, dar^a nu este nime dato-
riu cu de-a sila s^al fac^a s^a fac^a ac^esta \dot{s} i de vr^eme ce va fi om
str^ain iar^a nu de rodul lui \dot{s} i de s^angele lui ce s^a \dot{s} ice frate. --

Feciorul este datoriu s^a agiote t^at^ane-s^au c^{and} va vedea c^a
sta^u cu r^azboi asupra lui s^al izb^avasc^a de m^orte. --

Slujitorul este dator să agiute căpitanului său. —

Robul cel cumparat este dator să agiute domnu-său. —

Nămitul stăpănu-său. —

Cei de loc giudețului său. —

Țara să cade să'și socotescă și să'și priească și să acopere de asuprele pre ómenii pământului său. —

Cela ce'și va Incuia ușa casei sale pentru să nu între cel asuprit să scape de'n mâna asupritoriului să se cërte dupa cum va fi voia giudețului. —

Când să va prileji de va fi un cucon micșor și slab și va veni asupra lui vre un barbat mare și mai tare la tóte puterile decât acela, atuncea este volnic să se bată cel mai mic și mai slab cu mai mare arme decât cum sămt aceuia ce vine asupra lui, iară de să va afla că acela ce vine asupra lui și începe el svada este mai micșor de cât dâns și mai slab atuncea n'are putere cel mai mare și mai tare să scótă mai mare armă să se bată cu cela-l-alt său și tocma, pentru ce de se va prileji să scótă mai mare și să va tâmpla de'l va ucide pre acest micșor și slab să va certa macar de-are fi și început războiul cel micșor și slab. —

Când să va prileji unui om de'l vor birui bătându-să la război său și într'alt chip și gonindu'l vrajmașul lui de să va prileji acest vrajmaș a lui să cadă jos la pământ și de'l va vatama acolo gios la pământ fiind cădut să va certa de la giudeț după vatamarea ce'i va fi făcut. —

Cela ce va ucide pre cela ce alérgă după dâns să'i facă mórte când fugea, cumu s'are dice bătându-să aũ dat să lovească și n'aũ nimerit bine ce i-aũ căutat numai a da dos și au început a fugi iară cela-l-alt l-aũ agiuns și l-aũ omorât, acesta să va certa după voia giudețului, însă să socotescă giudețul dara de va fi fugând pentru să'și mai dobândescă agiutoriũ și să se întórcă să'l omóră, atuncea de'l va omorá acesta ce'l gonește nu să va certa, său și într'alt chip când să va prileji cela ce fuge să fie om de gios și cela ce'l gonește să fie boiarin atuncea póte să ucigă boiarinul pre cel mai mic ce fuge, fără de nice o certare. —

Când să va acolisi un om de altul, ne fiindu'i cela nice cu o delă, așa numai într'o pismă va vrea să'l ucigă, cela încă nu să va da ce să va sprinzi cum va putea, bătânduș eî amândoi va cunoște cela asupra că'l va ucide asupraitoriul, vădând el că nu este puțință să'și măntuiască vieța într'alt chip, și'l va ucide, atunce trebuie să arate la giudeț cu mărturie cum acel ucis aū început întâi sva-da și cum nu i-aū fost vinovat ce de mare nevoe l-aū ucis pentru să scape de mörte că într'alt chip nu era vrême să pötă scapa de acel vrăjmaș fără numai cu mörte, atunce de să va afla cum acele mărturii ce arată acest lucru sănt ömeni de gios și proști să nu să cređă ce să se cërte ucigătoriul, iară de vor fi marturiile ömeni buni și vestiți de credință. să se cređă și să nu se cërte. —

PENTRU RANELE CÉLE DE MÖRTE

și pentru céle ce nu vor fi de mörte cum să vor cunoște.

Ranele unele sănt de mörte carele și de nevoe sănt îndemnatöre spre mörte, mai vrätos aceste rane ce să ating de inimă sau de crieri: capulu; altele iarăși sănt mai departe de aceste, nu sănt de mörte ce să vindecă mai pre lesne, cumu's la stinghi și la pulpile picioarelor așijdere și la mână, aceste încă de sănt vre unele și cu grijă pentru lăcomia și poftele cel rele când va face cum nu să cade cela ce va fi rânit, care lucru macar că sănt și de nu îndemnarea spre cumpene de mörte iară tot trebuie cu socoțință, alegând de se vor prileji ranele să fie la piept sau la grunaz și alte ca aceste. —

Cela ce va râni pre altul și'i va face rană de mörte și de i să va prileji mörte de'ntr'acea rânitură, atunce vor vedea toți cum aū murit de acea rană, și'l vor certa pre acesta ca și pre un ucigătoriu, macar de-are muri după aceia cât de târziu după câte-va zile, sau de nu va fi mäs nice la vraciü să se vrăciuiască. sau macar de va fi dat și pre vraciü rău să'l fie smintit, sau de se va fi și smintit cel rânit șingur cu multe lucruri fără de ispravă. mănăcări, băuturi și altele asemenea acestora, ucigatoriul tot să va certa ca un vinovat. —

Cela ce va râni pre altul și'î va face rană nu de mórte, și după aceea pentru destule neputințe i să va tâmpla mórte, atunce nu va putea crede giudețul cum să'î fie mórtea dentr'acea rană, pentru că acesta nu să cade să se córte ca un ucigătoriü, ce după cum va fi voia giudețului, pentru că acesta aü murit aü pentru vina vraciului aü pentru nesocotița lui și pentru poftele trupului cu ne îngăduința sa, și mai vârtos când va muri curând preste puține zile după ce l-aü rânit. —

Cela ce-aü rânit pre altul cu rană ca aceea să vie lucrul să stea la cumpănă de mórte, acesta să chiamă că aü murit de aceea rană și să va certa ucigătoriul cu mórte, macar de s'are găsi greșala și aceluï rânit pentru hrana lui cea fără de cumpăt, ce să ȕice mîncări și băuturi, saü și pentru nemeșterșugul vraciului. —

Cela ce va râni pre altul cu rană ca aceea să nu să cunoscă ce fel de rană este, și de să va tâmpla mórte de aceea rană nu să va chieama să fie mort de rană, ales când nu să va fi păzit nice va fi chemat vraciü să'l vaȕă saü de-are fi și chemat nu va fi ascultat cumu'l va fi învățat saü de se va fi smintit singur cu nesocotița lui slobozinduse la bucate și băuturi, acestea tóte să cade să le arate cela ce l-aü rânit cu marturie ca aceea cum aü făcut tóte acéste greșele ce saüt mai sus scrise, și atunce nu să va certa așa cumplit ca un ucigătoriü; iară de nu a arata unele ca acestea, cum am ȕis și mai sus, certase-va cu mórte ca un ucigătoriü.

CÂND SĂ VA CERTA CELA CE AÜ RÂNIT PRE ALTUL *și când nu să va certa.*

Când să va afla că cel rânit n'aü vrut să chieame vraciü, saü de-are fi și chemat și nu l-aü chemat la vréme ce s'aü întârȕiat preste câte-va zile, atunce sminteala morțiï va fi despre cel rânit.

De se va găsi ca cel rânit nu ascultă cumu'l învață vraciul și de se va prileji să móră de aceea rană, pricina morțiïși este el sângur iară nu rana.

De se va fi cel rânit împreunat cu muiare trupéște, pricina morței nu'î de'n rană, ce este pentru nesocotița lui. —

De va fi cel rânit mîncat niscare bucate gréle și va fi băut

Când să va afla cum n'aŭ știut muiarea că are barbatul și altă muiare și după aceea să va arata și muiarea cea dentăi, atunce de va putea arata la giudeț cum ea n'aŭ știut cum el are și altă muiare, atuncea pôte să și iea zestrele ce i va fi dat și altă tot ce i va fi dăruit, și de i va fi dăruit și el ceva pôte să nu i dea lui nimic dentru ce va fi fost a lui, iară de se va afla cum mărturiile ei nu sânt deplin, nice adevărate, atunce cu darurile ce i-aŭ fost dat barbatul va piarde și zestrele sale și așa vor fi tôte domnești și pre dânsa o vor certa împreună cu barbatul. —

Când va lua muiarea al doile barbat socotind cum cel de n'tăi este mort, de va putea arata înainte giudețului cu mărturiu ca acele destoinice de-a să crederea cum i-aŭ adevărit cu nedejde să fie mort, nu să va certa, iară de nu vor fi mărturiile ómenii de credință și va cunoște giudețul că inblă fără ispravă, atunce se va certa muiarea. —

Tôte pravilele înpărătești dau voe muiarei să și iea al doile barbat când va rămânea de barbat o samă de vreme după cum s'aŭ tocmi, cumu s'are dice dacă să va afla cum i-aŭ robii barbatul, atunce să l așteapte cincii ai numărându i de n ce vrème l-aŭ robii, iară de i să va fi dus barbatul la óste, ce să dice să fie slujitorii, să l așteapte patru ai cum aŭ fost ai cei vechii de demult, iară acmu într'acesta véc scrie să așteapte dăce ai. —

Cela ce aŭ fost singur și iitorii marele înparat Iustinian dă învățătură cum să n'aibă voe nice putere să se mai mărite după al doile barbat de-are aștepta câți ai de mulți dacă nu va putea ales lucru să înțalégă de barbatu și vii aŭ mort, numai când va înțelégé fórte cu adevărat atuncea i slobodă. —

Mórtea barbatului să arată pre véste când să aude vii aŭ mort, iară când si va auđi că este loc nu departe nu agiunge cu atâta să dică neștine cum aŭ auđit, ce să dică cum l-aŭ văđut cu ochii mort, atunce să cređă. —

Când să va afla numai un martur să dică cum aŭ văđut pre bārbatul cutăria mort, agiunge atâta să arate cum acesta este mort și atunce cu acéstă mărturie pôte muiarea să se mărite să și iea și al doile barbat. —

Póte muiarea să trimiță în dédins un om acolo unde i-aũ fost barbatul să întrebe de viu, de mort, și cum va spune acesta giudețul va crede și va da voe muerii să se mărite să'și iea alt barbat, însă trebuie să socotescă giudețul de va fi acel trimis om ca acela să fie destoinic de a'l putea crederea. —

CÂNDU'ȘI PIARDE ZÉSTRELE MUIAREA CE VA FI FĂCUT PREACURVIE

și când nu le va piarde.

Nu'și va piarde numai zéstrele, muiarea ceia ce va fi făcut précurvie, ce încă'și va piarde și darurile câte i-aũ fost dăruit barbatul și acele tóte le va lua înapoi. —

Muiarea ce va face précurvie și de va vrea să șuvăcască să dică cum bărbatul ei n'aũ făcut datoria deplin ce-aũ fost să facă, cum face barbat cu feméia sa, sau de va dice c'aũ fost násilnic de o aũ fost bătând fără de rând, sau va dice cum aũ făcut de să-răcie, sau că nu o hranéște, nu' va folosi nice una de aceste ce'și va piarde zéstrele tóte și le va lua barbatul dacă o va lasa. —

Când să va afla să nu fie cununăți muiarea cu barbatul, ce vor lăcui așa fără lége și vor putea să se despartă fie când, și de o va prinde barbatul făcând précurvie și ea va vrea să șuvaéscă sa dică cum aũ curvit iară n'aũ făcut précurvie fiind fără lége și necununăți cu barbatul, iară cu aceste cu tóte giudețul va giudeca sa'și piardă muiarea tóte zéstrele ce va fi având. —

Nu va putea barbatul după ce să va împărți de muiare, pentru cace aũ fost necununăți, să o arate cum aũ fost făcând précurvie la vremea când aũ fost lăcuind împreună pentru să'și iea zéstrele, ce daca i-aũ fost voe să'și iea zéstrele aũ fost să arate la giudeț cum i-aũ fost făcând muiarea curvie mainte di ce s'aũ despartit până a nu isprăvi giudețul împărțirea lor. —

Muiarea ce'și va piarde zéstrele nu va putea să'și céră de la barbat macar ceva să'și dea de hrană, pentru căce aũ făcut précurvie.

Feciorul ceia ce va face précurvie, dacă'și va piarde zéstrele, este datoriu să hrănescă pre îmăsa când să va părăsi de curvie și va ședea cu cinste, iară de nu va petréce cu cinste, nice feciorul nu este datoriu să o hrănescă. —

Când va face barbatul précurvie atunce îl va despărți muiarea și'și va lua tóte zéstrele câte vor fi a ei, așjdere și ce'î va fi dăruit barbatul și tóte ce'î va fi făcut haïne și alte lucruri. —

Încă de nu va fi făcut barbatul nice précurvie, ce va fi numai curvit cu o muiare slobodă, așa cum are fi curvă, atunce muiarea va dobândi tot ce'î va fi dăruit barbatul și tóte haïnele ce va fi făcut și ale sale tot ce va fi având. —

Încă și cându'și va råde barbatul de muiare'și, de va trage și va săruta înaintea ei fieș ce mueri slujnice sau alte mueri próste, atunce încă va dobândi muiarea tot cum scrie și mai sus, și încă de va vrea póte să se și desparță de dăns. —

Când va pără barbatul pre muiare la giudeț că face précurvie cu scopos ca acela ca să'î iea zéstrele și altă tot ce va avea, póte și ea să'î pârască pre dăns cum face précurvie, și atunce nu'și va piarde zéstrele, iară macar de-are putea să'și arate muiarea lucrul bārbatului dară ce folos că să vor certa amādoi într'un chip de précurvarī. —

Muiarea văduă cum să va înpreuna cu vre un barbat trupéște piardeș-va zéstrele tóte și le vor lua pristavii pre care i-aū lasat bārbatul să fie socotitori case'și, și aceasta va fi mainte de ce se va înplea anul de când va fi murit barbatul, iară după ce'î va trece anul macar de-are face și précurvie nu'și va piarde zéstrele ce'și va piarde numai darurile și haīnile tóte cătu'î va fi făcut barbatul, și aceste unélte și bucate ce vor fi nu să vor da pristavilor bārbatului ce se vor lua tóte și se vor da pre sōma domniei. —

Barbatul ce va fi ramas de muiare'și și de va curvi cu fie ce muiare piardeș-și-va tóte darurile ce va fi avut de la femée'și ce i-aū fost dat până aū fost vie și să iea zéstrele ei înapoi de la barbat, acest barbat de-are putea să arate cum muiarea lui când aū fost vie aū fost făcând précurvie atunce acesta are ținca tóte zéstrele ei.

Când să va scula o muiare văduă, și'și va cére zéstrele de la ispravnicii barbatului ei celui mort, iară ispravnicii vor arata cum face précurvie pentru să'i ție zéstrele, aice trebuie să cercéteđe giudețul de se va afla să se fie jeluit barbatul de acest lucru când va fi fost muiarea încă vie atunce le va primi mărturiile cum să fie fost așa, iară de nu să va fi jeluit barbatul nice dănăóră pre muiarea sa, necum într'alt chip ce nice scərbă n'aũ avut împreună, atunce orĩ câte mărturii vor ȃice că aũ fost muiare rea nice unul să nu cré-đă giudețul nice să o giudece muiare rea, nice să'și piarđă zéstrele.

De vréme ce va fi știind barbatul că'i curvéște muiarea cu alții, și'i va fi și ȃis și s'aũ și jeluit de multe orĩ, iară cu aceste cu tóte aũ tăcut n'aũ avut ce mai face nice aũ vrut să o pârască la giudeț ce o aũ ținut în casă ca pre o fémée'și și s'aũ culcat cu dânsă, atunce numai póte nice în vieață necum după mórte să o pârască la giudeț cum aũ făcut précurvie, nice póte să'i oprească zéstrele, nice altă nemică. —

Când va erta barbatul précurviea muerii'și ce va fi făcut, cu tocmala ca aceia de o va mai oblici că face acest lucru să o spue giudețului, și atunce să'și piarđă și zéstrele. —

De vréme ce va ști barbatul cu adevărat cum muiarea lui face précurvie și el rabdă și o ține în casă și tace, atunce însăm-néđă lucrul cum o iartă aũ de voe aũ de nevoe, acesta mai vrátos póte să se chame codăș și hotru muiarei sale, alegând când nu va ști adevărat lucru ce'și va prepune numai așa. —

De va giurui barbatul cu giurământ muerii sale cum de o va prinde făcând précurvie nu o va duce la giudeț ce numai ce'i va lua zéstrele și o va lasa, iară muiarea de va face acel lucru atun-ce acéstă tocmală să stea adevărată, că nu'i va lua zéstrele ce o va da pre mâna giudețului de o va certa ca pre o précurvă iară, zéstrea să nu'i iea.

Când nu va ști barbatul că'i face muiarea précurvie, drept aceia nu face nice o iscușenie asupra ei, atunce nu să chiamă că o iartă pentru précurviea ce face. —

De vréme ce barbatul va erta précurviea muerii sale de vre o nevoe saũ de vre o silă, atunce nu să chiamă cum să fie ertată.

Când va pară bărbatul pre muiareș la giudeț cum este précurvă țicând cum el singur i-aũ fost hotru, atunce va lua zéstrele, iară de nã va spune cum aũ hotritu-o el, și muiarea va arata cum aũ fost el hotru, atunce nu'ı va putea lua zéstrele, iară de nu va căuta giudețul de zéstre ce numai să cérte pri cel vinovat atunce'ı va certa pre amândoi ca pre niște vinovați. —

De va fi viũ tatãl muerii ce va face précurvie carele i-aũ dat zéstrele și carele va să moșnenescã zéstrele ei dupã mórtea muerii, atunce barbatul nu va putea lua zéstrele și să păgubescã pre tatãl muerii. —

Când să va afla neștine un străin să inzestrece pre vr'o muiare pentru sufletul său și să o mârte cu tocmaã ca aceasta cum de va muri muiarea să vie zéstrele iarăși la mâna lui, atunce de va face aceasta précurvie barbatul ei nu va putea lua zéstrele.

Tóte aceste chipuri ce scriũ pentru paguba zéstreleor să înțelegé să fie cum am țis când nu va avea muiarea cuconi, pentru că dacã va avea muiarea cuconi a cuconilor vor fi zéstrele ei iară nu altuia nemãruı, ce să țice de vor fi cuconi cu acest barbat ce aũ luat zéstrele, saũ de va avea și alți cuconi cu alt barbat maĩ de'ntãı, tot ceia vor lua ce va fi. —

Cela ce să va cununa cu o muiare rea dépururea rușinatã și curvã, dupã accia de va face acéstã muiare și précurvie, atunce nu va putea barbatul să'ı iea zéstrele. —

Nu'și va piarde muiarea zéstrele sale de vréme ce nu vor arata la vedére curviea ei deplin să vađa toți, că giudețul are putére să socotescã fórté de vor fi mărturiile întregi și adevãrate și fórté bune. —

Barbatul ce'și va parã muiarea la giudeț cum aũ făcut précurvie pentru să'ı iea zéstrele, trebuie să vãdescã fórté la aratare précurviea ei, ce să țice atãta să o arate adevãratã cum este intru toți credința ca aceia cum lumina sórelui face zua, iară de nu o va arata așa de adevãratã nu va lua nemicã de'ntr'acele zéstre, macar muiarea de se va și certa ceva pentru nește prepusuri óre carele ce va giudețul să vađa de la dãnsa, cu aceste cu tóte de vréme ce

mândoi să va socoti greșala unuia să fie drept altuia ce să ție să fie una drept alta.

Aceste greșale ce am țis, carele înpart barbatu de femée este précurviea, sodomiea, crețicia carele trebuie să se arate la giudeț întregi și la vedere, pentru că de nu să vor arata să vadă toți atunci ca și când nu s'are fi făcut nice cum și cum nu și s'are fi dus pre la giudeț, și aceasta stă asupra giudețului să se isprăvască de vor fi mărturiile bune sau de nu vor fi. —

CÂND ȘI ÎN CE CHIP SĂ DESPARTE BĂRBATUL DE MUIARE PENTRU SODOMIE.

Póte muiarea să cée voe de la beserică să se despartă de barbat cându'l va învața diavolul meșterșugul lui cel spurcat și urât tuturor ace să ție să nu să împreune cu femea și cumu'i firea ce presprefire, pentru că atunci beserica'i înparte până în puțină vréme până dóra s'are pocăi barbatul de acest pacat spurcat, ce să ție sodomia. —

Iară de să va afla cum acel barbat ce face sodomie nu face numai cu singurâ muiarea lui ce și cu alta străină sau și cu alt obraz atunci muiarea va cere voe de la beserică numai să se despartă. —

De să va afla cum barbatul nu să împreună cu muiarea și deplin cumu'i să fie ce să varsă pe dinafară, ce să ție pentru cöpfe, să se despartă. Înparte-să feméea de barbat și bărbatul de femée nu numai când face bărbatul sodomie cu muiarea sau și cu alta muiare, sau cu copil sau muiarea lui, de va face sodomie cu alt barbat, ce încă și muiarea lui de să va împreune trupește cu altă muiare cum să ție una cu alta, ce să ție aruncă sãmânța, pentru că acesta este ca și sodomia și atunci de va vrea barbatul o va împărți. —

Înparte-să muiarea de barbat când va face muiarea cinie sau nescare meșterșuguri să se pótă freca să se varse sãmânța, să se pótă stâmpara de poftă, ce să ție cu cinie de lemn sau de her,

saŭ de stecă, saŭ de pânđă saŭ fie ce altă, să fie lucru ales de ace treabă, pentru că cumu'i aceasta este tocmai ca și sodomia.

Nu să va împărți bărbatul de femeé, saŭ femeea de bărbat, când vor face varsare de sămânță singuri cu mâna sa. —

Împărțirea casașilor când să va face pentru aceste vini ce scrie mai sus, să înțâlége să fie până la o vréme iară nu de totului tot.

CÂND SĂ VA DESPĂRȚI BĂRBATUL DE MUIAREȘI saŭ muiarea de bărbat pentru erese *de va fi unul eretic.*

Pentru eresile bărbatului pôte muiarea să nu'și despartă bărbatul numai în beserică, ce și ea singură fără de voea nimăruî pôte să se despartă de dâns și mai vrătos de o va fi el ispitit, saŭ de o va fi silit să o întórcă despre credința ei cea bună a provoslaviei spre ereasele lui.

Nu să pôte socoti de'n doă lucruri, unul óre carele va fi mai rău: eresele aŭ précurvia, de vréme ce un obraz ce are voe de la beserică să se despartă pentru că cela-l-alt obraz aŭ făcut précurvie acmu nu pôte obrazul cela ce aŭ făcut précurvie să țină celuia-l-alt soția lui cum este eretic și să vor măsură una cu alta ce să țină eresele cu précurvia și să vor tocmi să fie una pentru alta și să nu să despartă, pentru căce de vréme ce obrazul cel cu erese de nu să va pocoii de tot și cu totul și să părăsescă eresele nu să vor erta ce să vor despărți și drept erese și drept précurvie. —

Cela ce'și va despărți muiarea pentru căce este eretică, nu pôte să opréscă zéstrelé cum are voe să le opréscă când o va găsi précurvă. —

Când să va tâmpla bărbat cu femée să fie amândoi eretici, și unul de'n dânsi să va întórcé spre pravoslavie și spre diréptă credință creștinescă și cela l-alt obraz să rămăe tot eretic, atunce obrazul cel creștin pôte să se împreune cu alt obraz creștin și nunta cea de'ntăi să se deslége, iară de vréme ce să va întórcé spre cre-

dință un obraz și dup'acea curând să va întorče și cela-l-alt, atunce nunta acestora nu să va deslega iară va rămânea de vor fi tot înpreună cum aũ fost. —

Iară când va fi dup'acea târđie vrême să va întorče și ccla obraz al doilea spre creștinatate și'și va cêre soțul să lăcuiască cu dâns, atunce giudețul trebuie să socotescă acest lucru fôrte bine pentru căce pôte să fie în multe chipuri. —

Dentăi pôte-să prileji să fie și'ntr'acesta chip ce să ădice dacă să va întorče bărbatul spre credința cea adevarată mai apoi după multă vrême să va întorče și muiarea și va găsi bărbatulu'si însurat, luat muiare creștină, și aceasta ca o muiare ce-aũ fost de'ntăi va vrea să'și iea bărbatul, trebuie să socotescă giudețul de să va găsi că s'aũ cununat bărbatul cu muiarea cea creștină mai apoi după ce s'aũ despărțit de muiarea cea eretică, atuncea nunta cea de'ntăi rămâne dezlegată iară cea a doua ce-aũ făcut cu creștina este întărită, și giudețul nu o va dezlega, iară de să va afla cum bărbatul s'aũ cununat cu creștina mainte de ce s'aũ fost despărțit de muiarea cea eretică cu giudețul besêricei atuncea nunta de'ntăi este stătătore iară nunta a doua o va dezlega giudețul și va îndemna pre bărbat să'și iea muiarea cea de'ntăi carea s'aũ întors cătră credința cea adevărată cum aũ făcut și el singur. —

A dooa, de vrême ce obrazul cela ce s'aũ întors mai apoi va fi bărbatul și'și va găsi muiarea măritată după creștin bărbat și acesta ca un barbat ce i-aũ fost de'ntăi o va cere, trebuie să cêrce giudețul cum aũ făcut și cu cela bărbat ce scrie mai sus, iară de să va afla cum să cade bărbatul să iea pre muiarea sa ce-aũ întors spre credință mai apoi trebuie giudețul să cêrce și fôrte mult să cêrce să nu să fie întors bărbatul acesta cu înșălăciune ce sa ădice să nu cumva facă silă muerei să se întorcă iară'și la eresele lor saũ pentru alte meștersuguri, pentru că atuncea nu va da giudețul voe să o iea pentru aceste prepusuri ce să fie cu barbatul al doile. —

A treia, de vrême ce acel obraz ce s'aũ întors, fie cine are fi aũ bărbat aũ muiare, de să va călugări și mai apoi după câtă-va vrême de să va întorče și cela obraz de'n erese spre credința cea

bună și va găsi pre cel de'ntâi călugărit și'l va cere ca pre un soț să lăcuească cu dâns, atunce trebuie să socotească giudețul acel obraz de se va fi călugărit după ce să vor fi împărțit cu besérica, ce să ție să fie dat mâna, pentru că atunce nu este loc de-a să mai înpreunare; iară de să va fi călugărit și să nu'î fie despărțit besérica atunce va sloboși giudețul să se deslôge călugăria și să se înpreune unul cu altul, însă de va vrea și obrazul cel călugărit, iară de nu va vrea obrazul cel călugărit să lase călugăria giudețul să nu'î facă nice o silă.

A patra, obrazul cel călugărit, de va fi stând pre vre o ste-penă ca aceia ce sămt de'ntru destoînicia beséricei și să aibă asupra sa hirotonie saū molitve de preuție, atunce nu va mai putea să lépede călugăria macar de-are și vrea, alegând de nu va fi călugăr desăvrășit, ce'î vor fi cetit numai molitva raselor, pentru că atunce nu are nice o sminteală ce de va vrea pôte să o lépede. —

CÂND SĂ VA DESPĂRȚI MUIAREA DE BĂRBAT

pentru vrăjmășia bărbatului.

Muiarea pôte să cêră voc de la giudețul beséricei să se despartă de barbatul ei când o va bate fără de sômă și'î va face rane de arme. —

Încă pôte muiarea sirgură cu voia ei fără de giudeț să se despartă de barbatul său când o va bate într'acest chip să vrea lucrul să stea în cumpănă, cun de n'are fi fugit o are fi ucis de tot, saū când o va bate în vre un chip ca aceala să o facă să nu pôta grăi cătră giudeț să'și spue jaloba pentru să o despartă, iară de nu va fi așa bataea să nu se pôta despărți numai ia așa sângură cu voea ei. —

Când va fugi vre o muiare de vrăjmășia bărbatului și pentru frica ce are pentru să nu o omôră de va arata acii'și într'acea dată mare vrăjmășia bărbatului'și atunce fi desparte legea, iară daca nu va arata într'acel cês răutatea lui atunce nu'î va despărți legea. —

Cela ce să va arata cu vrăjmășie și cu gróză asupra muerii sale, nu să va numai despărți de dânsa ce încă să va și certa după cum va fi voia giudețului. —

Muiarea de răutatea barbatului va fugi de la dâns și să va duce într'altă casă, este dator bărbatul să o hrănescă și să'i facă tótă odihna ce să ăice de nu va avea păriuți sați frați și de va fi eșit singură cu voia ei.

De va nebuni barbatul, să se înparță aceea casă, pentru căce este cumpănă să nu o cum-va vatame sați să o și omóră barbatul pre muiare. —

Când va fi bărbatul învățat depurarea a inbla tot bat și să'și bată muiarea tot în beție atunce muiarea lui cu lége să va înparți.

Nu numai pentru vrăjmășia și răutatea ce are bărbatul asupra muerii'și de o ucide să va despărți, ce și pentru cuvinte ce va grăi bărbatul sprânțare și o va îngrozi în tot chipul că o va ucide de tot, pentru acésta încă să vor despărți încă mai vrătos de când o are bate și ales când va fi om ca acela să'i fie depurarea dragă svada. —

De se va afla în mijlocul a bărbat și a fémée, ce să ăice între casari, cum să fie vre o vrajbă ca aceia de mórte cumu s'are socoti pentru niscare lucruri de prepus să'și prepue an de sine carea cum-va cu înșălăciune să nu omóră unul pre alt, atunce pravila li desparte să nu lăcuiască împreună, iară de nu va fi vrajba de mórte ce va fi într'alt chip să nu să despartă. —

De n'are avea bărbatul altă nice o vină ce numai acésta vrăjmășia cându'i jestoc și iuti la mânie agiunge atâta să se despartă acca casă, pentru căce să ăice cel rău cela ce este odată rău depurarea va fi tot rău. —

Acesta lucru stă pre mâna giudețului să opréscă pre bărbatul cel vrăjmaș ce să pornéște asupra muerii sale pentru să se véghe să nu cum va să o strice întru ceva macar de-are și face muiarea pre barbat să se pornéscă asupra ei trebuie să'și îngăduiască firei.

Incă să cade giudețului să giudece vina muerii pentru ce au pornit pre bărbat cu mânie asupra ei și atunce cumu'i va părea

giudețului său să'i tocmască, de să va prinde bărbatul că să va lasa și nu o va vătama, iară de nu să'i înparță. —

Cela ce nu va lasa pre muiare'și să dórma într'un pat cu dâns, să chiamă că de vrăjmășie nu o lasă că este mânios pre dânsă. —

Celuia ce nu'i plac bucatele ce'i face muiarea sau cămășile și alte ca aceste, să chiamă că are vrăjmășie spre dânsă. —

Cela ce'și va baga muiarea în hiară sau o va închide undeva ca într'o temniță, să chiamă că are vrăjmășie spre dânsă. —

De să va înțelége cum vre un chip dentru casari, aũ bărbatul aũ muiarea, va să hiclescă pre soțu-său cu otravă sau cu altă ceva armă sau farmeci, acea casă să se înparță cu știre și voia giudețului. —

Bărbatul cu fēmeea să despart nu numai când să va afla cum un obraz va să hiclescă pre alt ce încă și când pun pre altul să facă acest hicleșug. —

Când să va lasa barbatul mai mic și să va prinde cu chizeșie cum nu'și va face muerii nice o răutate și încă'i va face și zăpis, atunce giudețul să'i o dea pre mână, însă când nu va fi vre un prepus la mijlocul lor că macar că s'aũ el lasat mai mic iară nu va putea rabda de să nu'i facă vre o nevoe, ales de va fi vrajba pré mare, pentru căce atunce cu tótă ace plecare și de va avea ce chizeșie pravila nu o dă. —

Inpărțeala acestor casari să înțelége până la o samă de vrēme pană să va mai lasa și să va mai domoli firea bărbatului cea si-reapă și vrăjmașă. —

Macar că și desparte pravila pre căsași pentru frica ce are muiarea despre bărbat să nu'i facă vre o răutate, iară să cade să o socotescă giudețul acéstă frică de va fi cu cale pentru să'i desparță sau de nu va fi, de vrēme ce o frică cum are fi un lucru de nemică nu va putea să despață casașii. —

CUM ȘI ÎN CE CHIP PÓTE SĂ SĂ ARATE vrăjmășia bărbatului și cu ce lucru.

Trebuie să fie mărturiile ce vor vrea să arate vrăjmășia bărbatului să fie destoinici de-a să crederea, să nu fie rudă, sau ómenii muerii, nice să fie de răs și de batgiocură ómenii de carii să nu'i bage nime nice într'o samă.

Vrăjmășia arată vecinii omului său vestea cumu'i, sau decât grăesc ómenii. —

Boacetele muerii și țipetele ce să aud de'n casă nu vor putea arata vrăjmășia bărbatului, nice ochii ei de vor fi vineți sau obrazul de va fi inflat nu pot aceste să arate vrăjmășia bărbatului, marturii trebuiesc la lucru ca acesta pentru să cunóscă tot adevărul.

Maí mult créde giudețul mărturiile carii arată vrăjmășia bărbatului de cât toți ceia ce grăesc inprotivă de ȕic că nu'i așa, ce să ȕice cum nu'i bărbatul cu vrăjmășie spre muere, de vréme ce la tóte giudețele maí adevărate sânt mărturiile carele ȕic că este așa de cât ceia ce ȕic că nu'i așa, ce să ȕice ceia ce adevereză maí de credință sânt de cât ceia ce tăgăduesc. —

CUM ȘI CÂND PÓTE BĂRBATUL să'și bată muiarea și în ce chip.

Póte să îndreptéze și să cearte bărbatul pre muiare'și pre lucru adevătat și pre direptate iară nu cu înșălăciune și fără de cale, și încă să o bată și când va fi cu vină după deala ce va fi făcut și atunce cu măsură să nu o prea treacă, cu blândeță iară nu cu vrăjmășie fără vină și fără ispravă.

Doaá lucruri óre cari sprijinesc pre bărbat să nu să cérte cându'și va bate muiarea, când o va fi bătut pre vina ei, a dooa când o va bate puținel, pentru că de o va bate fără vină sau când o va bate cu vrăjmășie să va certa și maí vrătos când va fi vina micșoră, iară

de va fi vina mare, ce să (dice de o va afla în vre un lucru de précurvie saŭ de o va găsi făcând vre un vicleșug spre mórtea lui atunce macar cu ce vrăjmășie o va bate nu să va certa întru nemică de la județ. —

Muiarca ce o bate bărbatul cu vrăjmășie și mult fără de măsură pôte să'și ceară la giudeț să se despartă, iară să cade să fie despărțela cu lége, să fie bataea așa de mare și într'acesta chip cât să stea lucrul în cumpănă de va fi vre de nu să va despărți de dâns pentru că de va fi bataia micșoră nu să vor despăți. —

Cela ce va fi vrăjmaș și cumplit spre muiarea lui bătând-o fără de vină saŭ o va bate cu vrăjmășie pentru puțintea vină să va certa într'acesta chip : să piarță a treia parte de'n darurile ce'i va fi dărut muiarea, iară de nu'i va fi dat daruri se va certa să dea muerii sale a patra parte de cătu'i va fi zéstrea, aceasta este când nu vor mai tréce zéstrele de trei sute de galbeni iară de vor fi zéstrele mai mult atunce'i va da numai 100 galbeni și zéstrele fie cât știe. —

Muiarea pôte să se despartă de bărbatul saŭ singură cu puterea ei când o va bate des și fară de vină, și daca să vor despartă să cade să o hrănescă bărbatul și să o inbrace cum să cade. —

Fară de măsură și cum nu să cade și cu vrăjmășie să chiamă bătăia când să face cu toiagul, și mai vrătos când să va svărâma lemnul saŭ să facă cu acesta rane, să margă sânge saŭ când o va lovi cu lemnul în obraz saŭ în cap atunce dépururea să va certa bărbatul pentru vrăjmășiea lui. —

Bărbatul pôte să'și bată muiarea cu măsură pentru vina ei macar de-are avea și zăpis să nu o bată. —

Nu să chiamă bărbatul vrăjmaș muerii sale de o va bate numai o dată, iare de o va bate dépururea și mai de multe ori fără de vină atunce să (dice că este cu vrăjmășie asupra ei. —

De'și va bate neștinè muiarea cu pumnul saŭ cu palma nu să chiamă că este cu vrăjmășie asupra ei de o are bate cât de mult și de des. —

Bărbatul pôte să'și pue muiarea în hiară saŭ să o închiză cum are fi în temniță numai pentru doaa vine, de ce una este când

o va afla făcând précurvie, iară a dooa când o va găsi că face hi-
cleşug să'l omorâ, iară drept alte vine nu va putea nucl să o in-
chişă nici să o bage în here. —

CÂND VA TREBUI SĂ FIE CHIZĂŞ DIREPT BĂRBAT ômeni de credinţă

*şi însă să facă şi zăpis mueriŭ lui cum să nu o vatăme
întru ceva nice cu un lucru.*

Când să va tème muiarea de vr'o răutate să nu facă bărba-
tul fiind el om jestoc şi mânios, atunce pôte să céră de la giudeţ
să'î facă bărbatul zăpis cu chizăşie ca aceia să nu o vatăme întru
ceva şi mai vrătos de să va fi singură dat vinovată pentru vre un
lucru ceva, ce să şice de va fi făcut précurvie. —

Împartese-va muiarea de bărbat nu numai pentru vrăjmăşiea
lui ce mai vrătos pentru vrăjmăşiea părinţilor şi a rudelor bărba-
tului când să vor cumpăni să'î facă nevoe şi să o vatăme întru ceva.

Nu agiunge nice pôte să fie lucru de credinţă tocmala şi giu-
rământul ce au făcut bărbatul să fie cu adevărat cum nu'şi va va-
tama muiarea întru ceva, iară trebue încă să'şi pue nişte chizăşi
pentru să nu'î facă, când nu va putea găsi bărbatul chizăş să'şi pue
pentru să nu'şi vatăme muiarea acesta lucru stă în puterea giude-
ţului să socotască să vaşă cum li e vrajba şi să legiuească, pute-
va agiunge să fie numai cu acel giurământ ce au făcut bărbatul, de
nu va putea să ştie să'î despartă sau să i-o dea iară'şi. —

Când să va împărţi muiarea de bărbatu'şi pentru firea vrăj-
măşiei lui, cade-să giudeţului să întărească acest lucru nu numai cu
zăpis sau cu chizăş ce încă trebue să o pue la un loc ca acela cu
credinţă, să şaşă acolo cu cheltuiala bărbatului până să va alége
ce cum va fi. —

Dacă va da bărbatul credinţă ca aceia cu giurământ şi cu za-
pis şi cu chizăş să nu'şi vatăme muiarea întru ceva, pentru căce
au prins'o făcând précurvie, iară muiarea dacă va veni acasă'şi ia-
ră'şi va face altă curvie atunce bărbatul pôte să'î facă totă răuta-

Muiarea când nu să va pleca, nu va asculta de beserică când va dice să margă după bărbatu'și carele o cere și o chiamă să vie acasă'și și să lăcuiască împreună de vréme ce-aũ fugit fără ispravă sau de-aũ fost și cu vre o vină bărbatul s'aũ întors despre acea greșală, atunce bărbatul are putere să margă cu giudețul cel mirenesc să o iea și fără de voia ei, ce să dice cu deasila. —

De va lua bărbatul pre muiare, numai cu voia sa, ce să dice să o apuce fără de véste cu arme sau și fără de arme și aceasta este muiarea lui care aũ fost împreună cu dânsa să fie un trup, și s'aũ despărțit de dânsă fără vină s'aũ și cu vină ce-aũ fost micșoră, atunce nu să va certa nemică, iară de va fi femea numai logodită și încă nu să vor fi împreunați, și el o va răpi și să va împreuna cu dânsă, atunce să va certa ore-ce puțin lucru cât va fi voia giudețului. —

Înparte-să muiarea de bărbat cu voia ei și fără știrea giudețului când va fi bărbatul ei eretic, și pentru ce va meștersugui să afle vréme să o pótă omoră sau să'i facă altă răutate sau căce nu o ține cum să cade sau nu o crăméște bine, ce să dice nu'i dă bucate să'i fie de agiuns sau nu'i face haïne. —

CÂND IASTE MUIAREA DATÓRE să înble după bărbat ori încătroo va mérge.

Când va fugi bărbatul de'ntr'un oraș sau sat pentru vre o greșală mare ce va fi făcut acolo și să téme să nu'l prință giudețul să'i facă certare, atunce muiarea este datóre să margă după dâns ori unde va mérge, și de-are fi și vinovat tot să cade să meargă după dâns să se afle la nevoia lui. —

Bărbatul încă este datoriu să margă după muiare când va fugi de frica giudețului pentru vre o greșală ce va fi facut, pre dîrep-tate, iară de va fi vinovată într'alt chip să vie lucrul să se certe pre vina ei atunce să nu margă după dânsa că nu este bărbatul datoriu pentru vina muiarei cum este muiarea datóre pentru vina bărbatului deapurarea să înble după dâns ori unde'și are merge. —

Muiarea este datore să inble după bărbat încă nu numai când va fi vinovat ce și nevinovat său și pentru binele lui când va auzi că i să trece undeva meștersugul mai bine, s'aū pentru greutate și dăjdele ce s'amt în acel loc, să va duce aiori să'i fie mai bineșor că acolo nu pôte terpi, său și drept alt lucru; iară numai când va cunoște că merge să facă vre o răutate, ce să ȕice furtușag, tălhușag și alte ca acestea, acolea nu este datore să margă. —

Când nu va vrea muiarea să inble după bărbat, ce va umbla cu șuvele ună altă va găsi să se pôtă mântui ȕicând nu este obi-căiul să inble muerile după bărbați, nu i să vor prinde așeste șuvele ce numai ce'i caută să margă după bărbat. —

Nu este datore muiarea să margă după bărbat când va vrea să margă bărbatul să lăcuiască într'alt sat și aceasta pentru ce pentru că va cunoște ore ce nescare semne réle ca acelea cum bărbatul va să o hidenescă să'i facă vre o răutate său mărghând pre cale să va téme să nu o inece undeva, drept acea nu va merge.

Când să va tocmi un om cu o femée și să va logodi și'i va ȕice să'l aștepte până într'un'an și atunci să se cunune și cu dânsu după cea se va prileji până la acea vreme să purceadă să iasă de'ntr'acel loc, atunci acea femée ce să ȕice logodnica, nu va fi datore să inble după logodnic. —

Când va fi bărbatul om rău sprânțar, și va inbla de'n loc în loc, și de'n sat în sat, și nice la un lucru nu va fi om de stavâr și mai vrâtos când va veni lucrul pentru răutățile lui să'l gonescă și să'l scôtă de'ntr'acel loc, atunci nu va fi muiarea datore să inble după dâns, cumu s'are ȕice de se va afla că acest om s'aū făcut om rău dacă aū luat și s'aū cununat cu acéstă femée, iară de să va afla cum aū fost om rău de cându'ș aū fost, atunci muiarea este datore să inble după bărbat ori unde va merge pentru ce să chiamă că l-aū știut cum este. —

Când să va tocmi un om cu muiarea sa, de'nțai la logodița lor cum să nu aibă voe bărbatul să'și scôtă muiarea de la locul și de la nașterea ei și după aceea să va prileji de va veni lucrul numai să iasă dentr'acel loc, ce să ȕice de să va bolnăvi și nu va putea să se tămăduască într'acel loc, său de va avea vrajbă cu

ómeii cei mai de frunte ce vor lăcui acolo, saii cu mai mări lui saii cându'l va scóte giudețul și'l va goni de'n sat, atunce muiarea să cade să inble după bărbat, iară să nu pótă șuvăi cu alte toc-méle ce vor fi avut. —

PENTRU CERTAREA HOTRULUI

cum și în ce chip să cade să fie.

De vréme ce greșala hotrului, este mai rea de cât greșala précurviei și să cértă pre multe locuri cu multe féliuri de certări după cum va fi obiceiul a fie ce loc. —

O samă de pravile scriu să se tae capul hotrului, ales când va umbla hotrind de față de'l vor vedea toți, și nu o dată ce depurarea. —

Alte pravile dic să gonéscă pre hotru și să'l scóță dentr'acel oraș saii sat unde va fi făcând hotria, altele dic să și'l scóță de tot de pre locul și eparhia acelu giudeț ce vor fi ascultători. —

Alte pravile dic să'l certe după cum va fi voia giudețului, ce să dice să'l bage în ocnă saii să'l pórte pre ulițe și să'l bată cu piialea. —

Denafară de aceste certări ce să dau hotrului, încă depurarea să mai adaugă doo lucruri legiuite de ispravă ; dece una este când rămâne fără de cinste, ce să dice de ocară și de rușinea ceștii lumii și déciea n'are nice o credință nice într'un loc, a doo ori câte toc-méle va face cu cineva pentru fie ce lucru ce are fi de dobânda lui nu sămt nice unele drept nemică ce la giudeț tóte sămt stricate și fără de isprava ca un om de ocară ce nu'l ține nime în samă cuvântul ce grăiaște ce este tot de rușine unde mérgé. —

Cela ce va găsi pre muiarea lui făcând précurvie și'i va răbda și va lăcui iarăși cu dânsa macar că să chiamă hotru iară acest felii de hotrie nu să va certa cu de acest fealiu de certare ce am dis, că i'i destul și'i agunje cât rămâne cu rușinea în obraz. —

Hotrul vre unei mueri cu bărbat saii a vre unei mueri de

cinste, câtu'l vor prinde întâia dată să'l pórte pre ulițe și să'l bată cu piiala prin tot trâgul, iară adoară să'i facă iarăși așa și să'i tae și nasul. —

CARELE SĂ CHIAMĂ HOTRU și câpd să va certa.

Hotru să chiamă cela ce are mueri la casa lui de le ține pentru dobânda lui, careleși dau trupurile de le spurcă bărbații ce'i răi și fără omenie pentru puțină perțătore de suflet dobândă. —

Nu numai cel ce are mueri slobode în casa lui să chiamă hotru, ce încă și cela ce'și dă róbele și slujnicile de să dezmiardă bărbații pentru dobânda. —

Cela ce va da róba să se dezmiarde neștine cu dânsa pentru dobândă, acestași piarde puterea ce are asupra roabei și rămâne róba slobodă și mai vrâtos giudețul să'l sârguiască să o mărite, fără de nu o va mărita cum mai curund să'l cërte pre stăpân cu oca.

Cela ce'și va da fata la vre o dăscăliță muiare pentru să o învețe carte saú și alt meșterșug ceva și încă'i va da și plătă să o învețe și'i va da și hrană ce'i va trebui, și aceasta cu învățăturile ei céle réle o va îndemna și va tocmi pre vre un bărbat de o va răpi fără știrea părinților, atunce giudețul să'i facă lége cum să cade și să cërte pre dăscăliță să'i verse plumb topit în gură să'i pogóră pre grumazî la inimă pentru că pre aceste mădulare au eșit de la inima ei tóte îndemnăturele fetei de au scârbit inima părinților. —

Hotru să chiamă nu numai cela ce îndemnă muerile spre sburdăciune și spre poftă rea ce încă și cela ce le amăgește cu alte meșterșuguri de le îndemnă spre curvie, cumu s'are țice înblă neguțitorind pre la căsele muerilor de ce le dă tot mai eftin de cumu'i prețul și altele și dăruiaste până apucă de le află firea și deciea le scóte de'n minte de le supune subt cine'i voea, acésta face tot pentru dobânda lui. —

Hotru să chiamă și cela ce îndeamnă și amăgește pre vre un cucon de'l spurcă cineva și face sodomie dând mazădă vre unu' ce-

taș a lui să vrea unui slujnic, și atunci de să va putea oblici cum s'au pângărit copilul cu adevărat, hotrului numai să i taie capul, iară de se va tâmpla să nu l fie spurcat de tot, pre hotru să l isgonească și să l scotă de tot de n totă eparhia giudețului acelaia. —

Hotru să chiamă, cela ce și dă voe muerii să curvescă pentru să iea el câte ori-ce dobândă ce va fi. —

Aceste trei sémne agiung hotrului celui de față, dece de n tãl este una când îndemnă cu cuvântul și cu lucrul pre muiarea lui sa précurvească, iară adoo să o amăgească până va pleca singură cu sine de se va da spre dezmerdăciunea bărbaților, a treia când va lua acesta ceva plată pentru acesta greșală. —

De va fi o fată feciără și de să va îndemna spre poftă rea pentru cuvintele și îndemnăturile hotrului să va împreuna cu vre un barbat, macar de-are și lipsi el într'acela ceas, iară tot pentru cuvintele și îndemnăturile lui se va certa, pentru căce agiunge cum cu îndemnăturile și tocmélele lui céle réle s'au făcut răutatea.

Cela ce va face pre vre o feciără să greșască trupéște cu vre un barbat și aceasta nu cu cuvinte dulci ce cu deasila și fără voia ei, acesta nu să va certa ca un hotru ce ca un răpitor cum vom spune mai gios. —

Cela ce va primi in cassa lui pre vre un hotru, sa de l va lasa să șașă cu chirie să hotrească mueri in cassa lui, acesta și va piarde casa și a fi domnescă și l vor certa și cu glóbă după cum va fi voia giudețului. —

Cela ce va svătui sa v va agiuta hotrului să hotrească acesta să va certa tocma ca și hotrul. —

Cela ce va fi cucon micșor sa v fetișoră și de vor hotri cui-va nu vor putea rămâne fără de certare nice aceștia, numai ce să vor certa mai puțin de-cât cum are fi mari.

Nu să va certa ca un hotru acela ce va hotri numai odată muiare streină fiind de n ruda lui sa v altă muiare slobodă, iară să va certa de va hotri pre vre o muiare slobodă de trei patru ori sa v de va hotri muiare cu barbat, întâia dată să va certa după cum va fi voia giudețului, iară a doó oră i se va tăia capul, iară de și va hotri muiarea sa v fata așjdere dentăia dată i să va tăia capul.

Nu se va certa ca un hotru cela ce va hotri muiare străină sau fără bărbat și de nu va lua plată, iară de va hotri muiare cu bărbat să va certa și acesta, și încă se va certa mai rău cându'și va hotri singur pre muiarea sa. —

CELA CE'ȘI VA ZĂLOJI CASA SA

pentru să să facă acolo preacurvie și mestecare de sânge și alte feliuri de curvii și de lucruri scrănavo cum nu să cade, acesta să se certe în toate faliurile.

Orî cine'și va zăloji casa pentru să se facă acolo curvie și alte toate faliurile de lucruri rele cum nu să cade, acela să chiamo hotru și se va certa ca un hotru și ca un précurvariū și ca unul de ceia ce fac sânge amestecat, ce să ȃdice ceia ce'și curvâsc cu rudele și cu cuscriile și cu cumătrele sau finele lor, acesta să chiamo sânge amestecat, acesta ver va fi bărbat ver muiare cu mórte să se certe.

Cela ce'și va zoloji casa, pentru să se facă acolo sânge amestecat sau sodomie ce să ȃdice curvie cu copii, pre acesta să'l omórá orî cu ce mórte va fi mai cumplită. —

În casa celuia ce să vor face șvaturî réle spre curvii și spre alte scrănavii ca acestea, sau și într'alt loc unde se vor face păcate, acela se va certa ca un hotru, iară de nu să vor face păcatele deplin ce numai voróve atunce nu se va certa ca un hotru ce va lua altă certare mai micșorâ. —

Cela ce va nămi casă în chirie pentru să facă acoloa răutăți și curvii, ca un hotru să se certe. —

Acéstea certări să vor da nu numai celoră ce vor zăloji și vor nămi case pentru să se facă acolo curvii și alte pacate trupesti, ce și alte locuri de odihnă ce vor fi orî pre la vii orî pre la priseci orî pr'in pomete orî alte primblări asemenea acestora. —

Cela ce va ținia în casă pre cela ce curvăște cu muiarea lui, ca și un hotru muiarei sale se va certa.

Cela ce și va lua muiare pre cea ce o aŭ certat pentru précurvie acesta să chiamă cu adeverat hotru, ce să ție fără de cinste și rușinat, iară nu să va certa. —

Cela ce va ține în casă și de nevoe pre muiarea sa ce va fi făcând précurvie pentru căce să tème de rudele ei sau pentru ce l vor face cu deasila să o ție, atunce nu să chiamă acesta așa întra-cela feal, nice pôte nime să ție dică hotru pentru că o ține de nevoe.

Nu să chiamă hotru cela ce și ține în casă pre muiarea sa care face précurvie când nu o știe cu adevărat că curvăște, ce numai ce are așa ore ce prepus cum să fie arătându i sémnele că face acest lucru. —

Numai răbdarea ce are bărbatul, ce să ție când face muiarea lui précurvie și el rabdă nu ție nemică, acesta l face de să chiamă hotru, cumu s'are ție când va avea aceasta răbdare pentru căce vine dobândă, iară de nu i va fi venind nice o dobândă și o va ști că curvăște, și o ține așa în casă, să se cërte după voia giudețului.

PENTRU RĂPITUL

și ce certare să cade să dea răpitorilor.

Răpitoriū să chiamă, cea ce vor apuca de vor răpi muiarea cuiva cea de cinste deși vor rade de dânsa, sau vre o fată fecioră sau văduă sau călugăriță, sau vre un copil, când vor lua pe fie care cu deasila și o vor duce de ntr'acel loc unde le va fi voia de se vor mesteca trupéște. —

Certarea răpitorilor este numai mórtea. —

Cela ce va răpi pre vre o muiare nu să va certa numai cu mórte ce încă și va piarde și bucatéle, că le va da giudețul muerii ceii răpite de va fi muiarea mireancă, iară de va fi călugăriță, dai-va giudețul putere să se hrănească cu venitul ce va fi dentru acele bucate în tótă viața ei și după mórtea ei le va da giudețul tóte acele bucate la mănăstire de la carea aŭ răpituo. —

Nu să va numai omorâ răpitorul, nice'și va piarde numai bucatele, ce și ceia ce l-au svătuțit să răpească, s'aũ i-aũ dat ajutor să răpească, și acestia se vor omorâ și'și vor piarde și bucatele; iară de'l vor fi numai svătuțit iară nu'ı vor fi dat agiutoriũ la vrėmea răpitoluĩ atunce'ı vor numai omorâ eară bucatele nu'și vor piarde.

Bucatele răpitoriuluĩ tóte se vor da mueriĩ ce'ı ce s'aũ răpit, macar c'aũ fost numai cum are fi neguțată nunta între dãnș.

Părinții, frații, rudele, stăpăniĩ ispravnicii mueriĩ, toți aceștea pot să'ı ucigă de tot pre răpitoriĩ, și să nu aibă nice unul nice o certare, și încă nu numai pre răpitoriĩ ce și pre soțiile lor, și pre ceia ce le vor fi intr'agiutoriũ, însă numai când i vor găsi făcând acel lucru, ce să zice când vor răpi, iară nu altă dată.

Cela ce va răpi copil pentru sburdăciunea trupuluĩ, să pațã ca și ceia ce scrie mai sus, cine'l va ucide să fie ucis, nice o certare să nu aibă.

Nu va scapa răpitoriul ca să nũ să certe zicând c'aũ răpit muiarea pentru să se cunune cu dãnșã, ce tot se va certa.

Nunta ce se va face după ce s'aũ ripit, nu'ı bună de nemicã, ce este un lucru așã cum nu șere fi fost după cum dau învățãtura pravilele împărătești, pentru că pravila beséricel iartã acest feal de nunte când nu vor avea și altã smintealã fără de răpitorã.

Cela ce va apuca, ce să ȓice va răpi pre vre o muiare ce va fi giuruitã altuĩ bărbat, nicum ca să se pótã cununa cu dãnșã, iară încă nice cu alta, nice cu una nu póte să se mai cunune acesta răpitoriul.

Când va răpi neștine vrė o fėmėe și iară'și o va lașã de se va întorce la părinți și la casași, și atunce de se va însura și să să cunune cu dãnșã, acėstã nuntã va fi bunã, nu se va certa ca un răpitoriũ, iarã de o va fi răpit și se va fi și cununat, acėia nuntã nu e bunã de nemicã cã să va certa ca un răpitor. —

Certarea răpitorilor nu numai spre cela ce răpește fatã feci-órã, ce încă și spre cela ce răpește muiare cu bărbat saũ și împãrțitã de bărbat, saũ vãduo, saũ róbã, saũ fatã de suflet, veri bogatã, veri sãracã, veri cinstitã, veri fără cinste, tot într'un chip și cu o certare se vor certa.

Orî care rob, saŭ nămit, saŭ slugoiŭ de va răpi vre o fêmee, nu să va certa numai cu mórtea, ce'l vor și arde în foc.

Nu numai răpitoriul să va certa ce încă și cine l'a svătuit și ceia ce vor fi agiutat și ceia ce vor fi poslușit la acea trebă la răpit să vor certa toți într'un chip ca și răpitoriul.

Orî cine va ascunde răpitoriul în casa sa când va răpi muiare, ea un răpitor să va certa, și acesta iară numai nu'și va piarde bucatele. —

Orî care muiare va răpi pre vre un bărbat pentru desmerdăciunea ei ca un răpitor să va certa și acesta de vrême ce nu este la giudeș alta nemică fără tot o certare celuia ce răpește fie bărbat fie fêmee. —

Muiarea ce va răpi pre altă muiare pentru sburdăciunea trupului, ca un răpitor se va certa. —

Cela ce va răpi copil, ca un răpitor să va certa. —

Cela ce va răpi pre vre un copil, nu pentru desmerdăcinnea trupului ce să'l ducă cu sine în vre o cale saŭ la ôste, să să cërte după cum va fi voia giudeșului. —

Orî cine va răpi cucónă tineré, carea nu va fi încă de vrăstă de bărbat, și de'l va strica fecioriea să se cërte cu cumplită mórte, ce să ȕice mai rău de cât pre răpitori, macar că ȕic o samă de dascalî cum de va fi fecióra mică și săracă atunce răpitoriul să să cërte cu ocna și tôte bucatele lui să se dea feciórei acei stricate.

Cela ce va strica fecioriea vre uniŭ cucóne tinere ce nu va fi încă de vrăstă, macar că nu o aŭ răpit de'ntr'un loc într'alt, iară tot ca pre un răpitoriŭ să'l cërte. —

Cela ce va răpi vre o muiare și dup'aceia o va mărita după alt bărbat, cu une ca aceste nu va putea șuvai acesta, ce tot să va certa ca un răpitoriŭ. —

Răpitoriul, este dator să înzestréze pe muiarea ce-aŭ răpit după putérea lui și după putérea și destoiniciea mueriŭ, așîdere și giudeșul să cade să îndemne să o înzestréze după destoiniciea amânduror. —

Orî care răpitoriî nu va priimi légea cumu'l va giudeca giudeţul, ce va alerga la alt giudeţ mai mare nedejduind de altă ispravă mai bună, iară acéia ispravă a dooa nu are nice o tărie.

Mai mare este răpitura când va fi cu soţii multe şi cu multe fealuri de arme şi pentru căce să răpeaşte fată de mare boiarin, şi atunce giudeţul va certa mai mult de cum are fi răpitura mai mică.

Răpitoriul să ceartă fie în ce loc unde'l vor prinde, cumu s'are dice un om va răpi vre o muiare de cinste de'n trăg de'n Iaşi şi o va lua de o va duce la Cameniţa în ţerra leşască, dup'aceia de să va prileji să'l prinďă aice sub biruinţa Iaşilor sa va certa de la domnul de'n Moldova, iară de să va prinde sub biruinţa Cameniţei să va certa de la biruitorul locului aceluia, şi nice Domnul de'n Moldova nu este datorii să'l trimiţă acolo, de va fi leah răpitorul, la Domnul de ţara leşască, nice biruitoriul aceluî loc spre Domnul de Moldova dacă va fi moldovan, numai ce să cade să adevereze giudeţul cu mărturii ómenî de credinţă cum este răpitoriî şi atunce se va certa şi nu'l va mai trimete aiori, iară de vor scrie cărţi Domniî unul la alalt şi să'i ceară ca pre nişte ómenî de loc, atunce este datorii Domnul acela supt care biruire s'aû prins răpitoriul să'l trimită pre dâns cătră celalalt. —

Tóte greşelele până în 5 ai să săvârşesc, cumu s'are dice orî în ce feal greşală de va greşi neştine, şi de nu'l va părâ nime la giudeţ până în 5 ai, nu mai póte nime deciea să'l pârască de'n 5 ai mainte, iară numai răpitul nu să póte svrăşi în 5 ai, ce după 10 ai, şi mai mult, póte fie cine pre răpitor să'l pârască şi aşa să să cërte ca un răpitor. —

Răpitoriul de se va ascunde în beserică pentru să nu'l póttă lua giudeţul, şi d'en beserică'l va prinde şi'l va scóte de'l va certa cumu'l să cade. —

Răpitura cea adevărată să cade să aibă aceste dooa sémne: intăi să ridice muiarea de'ntr'un loc să o ducă într'alt loc, a dooa să'i facă silă spre cinstea ei, iară de va lipsi una de'n aceste dooé lucruri, atunce nu este răpitura deplin. —

Cela ce'si va răpi muiarea de'n casa părinţilor ei şi să o ducă la casa'si, după ce să va fi culcat cu dânsă nu se va certa.

Cela ce va răpi pre muiare'și mainte dece să va culca cu dănsă, și aceasta i-aū fost gândul să să facă călugăriță macar că o aū și măritat părinții, iară acesta se va certa ca un răpitoriū, iară de să va fi răpit cu voia ei vrând pentru să lăcuiască cu bărbat, atunce nu să va certa, numai de o va fi răpit fără de voia ei și cându'i va fi făcut silă atunce pentru sila ce aū făcut să va certa după voia giudețului. —

Nu va putea șuvăi răpitoriul dicând că este mic de zile, nu i vrēma încă de însurat, ce tot se va certa și așa, iară mai puțin.

Nunta ce să va face între obrazul cel răpitoriū și acei răpite, șuvăiaște răpitoriul și scapă să nu să omōră, iară numai ce'și piarde bucatele și le va lua muiarea să fie a le ei, iară sveatnicii și agiutătorii răpitoriului nu se vor putea mântui așa, ce se vor certa după voia giudețului, și aceasta să dice pentru ceia ce vor fi agiutaț la răpit, iară nu pentru ceia ce-aū agiotat după ce s'aū răpit, ce să dice ceiace vor fi primiț in casele sale și'i vor fi ocrotit pre răpitori.

Răpitoriul depurarea să va certa ver fie cu voia muiarei ver nu, fie de-are fi cu voia muiarei pōte fi că nu s'are certa răpitoriul cu mōrte, iară dacă nu va vrea muiarea și să va fi răpit cu sila atunce se va certa cu mōrte. —

Răpitoriul de se va prileji să răpescă călugăriță și pentru să scape de certarea vieții lui va să arate cum aū fost cu voia ei de s'aū răpit, nu'i va folosi nemică voia ei, ce numai să va certa cu mōrte —

Când va mărturisi muiarea singură, de va dice cum s'aū răpit cu voia ei pentru să scape răpitoriul de certarea morței, atunce să cade să cercetēze bine giudețul să nu fie tocimala părinților răpitoriului sau a rudelor lui, cu dare și cu multe meștersuguri vor fi plecat muiarea să dică acest cuvânt cum este cu voia ei, dece să socotească tot lucrul pre mănuntul, de să va afla cum sânt aceste meștersuguri răpitoriul numai, ce'și va piarde viața, iară de să va afla cum muiarea grăește de la sine ne îndemnată de nime atunce răpitoriul să va certa după voia giudețului. —

De să va afla cum să fie dat vre un răpitor banii mulți muerii mainte de ce-aū răpitu-o pentru să o plăce să fie cu voia ei

și să mărturisescă cum s'au răpit cu voia ei, atunce trebuie să socotească giudețul denafară de ceia ce i-au dat să nu'i fie giuruit și alții pentru căce de'i va fi giuruit și alții piardeși-va viața, iară de nu'i va fi giuruit altă nemică atunce se va certa după voia giudețului. —

De vor vrea părinți fetei și de vor îndemna pre răpitoriū să le răpească fata, și fata nu va vrea, atunce se va certa răpitoriul cu mórte. —

Când să vor iubi amândoi, răpitorul cu fata cea răpită, și neputând într'alt chip să să impune, pentru dragostea ce au la mijlocul lor să vor svătui să să răpască atunce cum ȕic o samă de dascalii nu să va certa răpitorul de vréme de este un lucru cum are fi turbat de dragoste, iară alții și mai mulți și mai credincioși dascalii ȕic cum să să certe cu certare ușóră după cum va fi voia giudețului.

Când vor răpi pre o muiare, și răpitoriū vor fi cu svatul și cu știrea ei, iară nu va vrea să'i facă silă spre cinstea ei, iară răpitorul o va sili și se va culca cu ȕansa fără voia ei, atunce pentru răpitul nu să va omorâ, iară pentru ce i-au făcut silă i se va tăia capul.

Când va arata răpitorul cum nicum să nu fie tocmiți cu fáméia când au răpitu-o ce încă vor fi și cununați împreună, atunce nu vor lua nice o certare. —

Muiarea macar de are și vrea, saū și cu svatul și cu știrea ei s'are răpi, și să'și strice și fecioria, cu aceste cu tóte muiarea nu să va certa nice cum, numai, răpitorul să cértă după voia giudețului. —

Trebuie răpitoriul să arate giudețului cu marturii aceia ómeni de credință saū și cu gura muerii cum muiarea au vrut cu voia ei să să răpească și atunce să va izbăvi răpitorul de mórte, pentru căce de nu va pune tot lucrul să fie de față să cunóscă toți înaintea giudețului alta nu va fi ce numai ce's va piarde viața. —

Când va avea răpitorul marturii mulți cum au răpit pre muiare cu voia ei, iară muiarea are mărturie cum au răpitu-o cu sila

atuncea giudețul crede mai mult pre marturiile muerii de-are fi numai doi de cât pre cei mulți marturi ai bărbatului. —

Iară de nu vor avea mărturiile, nice o parte nice alta, atuncea să arate răpitorul semne ca acelea, cu tărie ca să să pótă crede cum s'au făcut răpitura cu voia ei, iară sémnele ce vor să arate sânt acestea: întâi cum muiarea iubea fórte pre răpitoriú, a doó cum au trimis de l'au chemat să margă să o găsască, a treia cum la vremea răpitolui n'au strigat să'í vie cine-va agiutoriú, a patra cum o au găsit cu haíne frumósă inbracată fiind gata, și atuncea dacă va avea aceste sémne nu să va certa cu mórte macar de-are și díce ea cu gura ei cum au răpit-o cu sila iară de nu va avea marturi muiarea saú sémne să arate acesta lucru nu o va putea créde giudețul.

Când va mărturisi muiarea singură cu gura sa cum mainte de ce s'au rapit au fost făcut nuntă în desine, atuncea de va face acéstă mărturie, găsindu-să de putérea sa saú subt ascultarea părinților saí, o va créde giudețul, iară de va fi în casă și supt puterea bărbatului, atuncea nu o va créde. —

OARE CE CERTARE SE DA CELUIA CE RĂPÉȘTE MUIARE CURVĂ.

Nu să va certa ca un răpitoriú cela ce va răpi pre vre o muiare curvă, ce să va certa după voia giudețului.

Pravilele ce dau certare până la mórte celora ce răpesc mueri cu désila, înțelegând cum să fie muiarea de cinste, saú să fie slobodă saú măritată saú fată fecióră.

Răpitorul pentru să fugă de certarea vieții lui, va arata la giudeț cum acéstă muiare mainte de răpit au curvit cu altul și este curvă, atuncea giudețul trebuie să caute, de va fi fost acea curvie la aratare nu să va certa răpitorul, iară de va fi pre ascuns și vecinii vor díce că este muiare bună atuncea răpitorul își va pierde viața.

Cela ce va răpi muiare curvă cu voia ei, nu să va certa nice cum. —

Cela ce va răpi vre o muiare de cinste socotind cu asuprelă cum să fie curvă, acela nu'și va piarde viața ce să va certa după voia giudețului.

Cela ce va răpi muiare curvă carea mai apoi să va fi întors den petrecerea ei cea rea, și se va fi cununat cu vre un bărbat cu lége, atunce va cerceta giudețul de se va afla că acea curvă, dacă s'aũ cununat ș'aũ petrecut vieața cu cinste, va omorâ pre răpitoriũ, iară de va fi curvind și după ce s'aũ cununat, iară'și atunce nu'și va piarde viața ce să va certa după voia giudețului. —

Curva să cunõește pre locul ce lăcuiăște și pre haïne ce pòrtă pocaitu-s'aũ de curvie aũ ba, dece orĩ cine va răpi curvă pocaită certase-va cu mórte. —

Când zicem că cela ce va răpi curva nu să va certa, aceasta să înțelége nu numaĩ cum nu'și va piarde viața, iară într'alt chip tot să va certa după voia giudețului.

Orĩ cine va răpi muiare curvă și o va ținea în casă cu sila, vor numara 10 zile de când aũ luat-o și o ține în casa'și, dece de nu va da la domnie 200 talerĩ bătutĩ, i să va tăia o mână. —

Cela ce va răpi muiare curvă și de va fi și cu alte soțĩi cătră sine, încă 10 ómenĩ întrarmați, i să va tăea capul, saũ cum învață și alți dascalĩ să să cërte cum va fi voia giudețului, macar că această voe a giudețului să tinde cum am și mai zis pre multe locuri până la mórte și mai vrătos când să va răpi fără frica lui Dunnezăũ și fără rușine de ómenĩ. —

Cela ce va răpi pre vre o muiare de cinste și să o pòrte den loc în loc iară să nu să înpreune cu dânsa trupéște, atunce să caude să caute giudețul și să ea sama binișor și de va afla cu adeverat cum pentru căce s'aũ căit ce-aũ făcut pentru aceia nu s'aũ înpreunat cu dânsă, nu să va certa cu mórte ce după voia giudețului, iară de să va afla că nu s'aũ înpreunat pentru altă smintélă ce-aũ avut, atunce să va certa cu mórte. —

Cela ce va mérge în vre o casă pentru să răpască pre vre o muiare, iară nu o aũ răpit, trebuie să cerceteze giudețul dece de

nu o va fi răpit iarăş dentru sine pentru căce să va fi căit ce va să facă, şi va fi fugit décolea, nu să să va certa acesta cu mórte, iară de să va afla că nu o aũ răpit pentru că nu o aũ găsit acolea, saũ când vor fi alergat ómenĩ multĩ dece nu o vor fi lasat, saũ şi pentru altã sminteală, atunce va certa giudeţul pre acesta cu mórte ca şi când o are fi răpit.

Cela ce să cercă să răpască călugăriţã macar de nu o are nice răpi acesta totuşi va piarde viaţa ca şi când o are răpi, şi de'ĩ va zice macar un cuvânt : eşi de'n mănăstire şi eũ te voi lua să'mĩ fiĩ muiare şi mã voi cununa cu tine, şi numai pentru atãta işĩ va piarde viaţa. —

Tóte pravilele împreună învaţã de tóte greşelele cum cela ce nu va face încă de tot greşala şi deplin acela nu va lua certare deplinã ce numai ce să va certa mãi puţin dupã voia giudeţului, aşa într'acesta chip este şi greşala răpitului, ce să zice când să va face răpitura la muiare de cinste saũ fatã saũ muiare cu bărbat saũ vadoó şi de nu să va face greşala de tot de ispravã la acest feal de fêmei atunce răpitorul nu să va certa cu mórte iară mãi puţin, dupã voia giudeţului, iară de să va răpi călugăriţã atunce nemicã nu'ĩ va folosi, cum zice pravila altor tuturor, să nu să omórã, iară numai de se va ispiti să răpască călugăriţã şi de nu o are nice răpi, tot să va certa cu mórte ca şi cum o are fi răpit cu adevérat.

OARE CE CERTARE SĂ VĂ DA CELUIA CE VA RĂPI MUIARE CĂLUGĂRIȚĂ.

Cela ce va răpi muiare călugăriţã de la mănăstire, nu să va numai omori, ce încă şi bucatele lui tóte se vor da la mănăstire de la carea aũ răpitu-o.

Călugăriţa ce să va răpi de la mănăstire o vor pune de va locui la altã mănăstire şi acolea să o socotéscã fórte cu pazã mare.

Cela ce va răpi vre o muiare călugărită, sau alt obraz ce va fi giuruit lui Dumnezeu și va fi ședând în lontru în mânăstire, și de o va răpi cu voia ei și el nu să va afla să o fie îndemnat s'aū svătuit sau să'i fie dăruit ceva să o smomască sau să'i fie giuruit nescare lucruri sau bani, nice una de acestea macar să nu fie făcut, tot să va certa cu mörte și nice un lucru nu pöte ca să'i agiute să nu'și piarză viața. —

Cela ce va apuca vre o muiare miriancă de la mânăstire, și acesta se va certa cu mörte. —

Pravila împărătescă este tuturor cum orī-cine va face pace cu obrazul cel asuprit la fie ce greșală atunce cela ce-aū asuprit nu să va certa așa cumplit, iară la acéstă greșală a răpitolui acéstă pravilă nu să ține în sémă, pentru căce că obrazul cel asuprit este Dumnezeu carele dentăi să asupește cu răpitul miréseii lui călugăriței, dece cu Dumnezeu cine este destoinic să facă pace, drept aceia nice un lucru nu pöte agiuta răpitorului călugăriței să nu'și piarză viața. —

PRAVILĂ PENTRU CEIA CE FAC CURVIE

cu călugărițe.

Acest feal de greșale se chiamă elinște Yerosilia.

Ierosilia este de multe fealuri. Töte fealurile de greșcle cu câte să atinge omul de beserică töte acéle să chiamă ierosilii ; iară aicia la tocmala acestii pravile acesta ierosilie să înțalége intraces-ta chip : un mirean sau fie și ditac, ce să ȃce om den cinul besericeii sau fie și preuțit, de se va prileji să să împreune trupéște cu vre o călugăriță care este deapurezza supt închisórea mânăstirii sau și denafară de mânăstire, sau când să va împreuna trupéște cu vre o muiare mireancă în beserică, sau să se împreune cu vre o muiare ce să va fi giuruit încă cu giurământ să fie călugăriță. —

Tot omul ce va face Ierosilie cu cumplită mörte să va certa.

Cela ce va face acest lucru, ierosilie, face odată trei pacate mari de céle de mörte : întâi sânge amestecat, adooa face précurvie,

atreia face furtuşag, drept aceia de vrême ce tot creştinul s'aŭ prilejit de are pre călugăriţa adevărată soră sufletească dece cine o va ruşina ver cu voia ver fără voia ei acela ruşinează cu adevărat pre soru-sa, dece iată că să chiamă c'aŭ făcut sânge amestecat, şi iarăşi călugăriţa să chiamă mireasa lui Dumnezeu, carele este cununată cu Dumnezeu, dece cine să împreună cu dânsa să împreună cu muiare cu bărbat, dece iată că face précurvie, aice sămt doó pacate mari de mórte, atreia călugăriţa să chiamă şi este vas de besérică, dece cine o va streina den besérică şi o va spurca iată că face ierosilie. Ierosilios să chiamă mai chiar fur de besérică, dece acesta să chiamă c'aŭ furat acel vas de besérică, dece iată cu un pacat face trei pacate de cele mari de mórte cum scrie mai sus, drept aceia acestuia alta n'aŭ ce'i face ce póte fi că'l vor omori numai cu mórte. —

Cela ce să va împreuna trupéşte cu călugăriţa altă certare nu póte să'i mai dea fără numai o mórte, şi să i să ia tot ce va avea să să dea mănăstirii, de unde este călugăriţa. —

Orî care călugăriţa, de va vrea ea singură cu voia ei să să împreune cu vre un bărbat trupéşte, să o ducă la altă mănăstire să o închiză acolo şi fórte să fie în pază tare, cândai cu canon cu post cu rugă să va putea ceva folosi şi va fi şi celora lalte învăţătura bună ca să aibă frică să să teamă, iară altă certare trupescă nu va avea pentru vine ca acestea, întâi pentru căce că ea nu este nice atâta vinovată cum este vinovat bărbatul de vrême ce aceia şede la mănăstire şi nu să duce să cérce pre nime cumu'i bărbatul de méрге de o smoméşte şi o prilestéşte, a doó puţine călugăriţe să fac de bună voia lor, mai multe să fac cu deasila şi cu amăgituri, saŭ mai multe şi de nevoe, drept acéia giudeţul să fie cu mila spre dânsa.

Cela ce se va însură de'si va lua muiarea călugăriţa aceia nuntă nu e destul, că este de răs şi de batjocură şi urâtă tuturor, ce încă să cértă şi cu mórte.

Feciorii ce să vor naşte den călugăriţa, aceia sămt copii, nu vor mosneni nemică dentru averea mănă-sa. —

Cela ce să va împreuna cu muiare ce încă nu va fi călugărită ce numai ce va fi purtând haïnele, atâta să va certa ca și cu'n are fi călugărită de ispravă.

Cela ce să va împreuna cu slujnicile călugăriților care sămt den afară de mănăstire, nu se va certa ca cela ce să împreună cu călugăriță, ce să va certa după voia giudețului ca un curvariū. —

Nu vor putea părinții nice rudele călugăriței ca să facă pace cu cela ce să va fi împreunat trupęste cu călugărița lor, și de are face și pace, vinovatul nuși va folosi nemică cu această pace, ce să va certa cu mórte.

Cela ce va săruta călugăriță, să va certa după cum va vrea giudețul iară nu cu mórte.

PENTRU CEIA CE FAC SILĂ FECIÓRELOR, de le strică fecioria, óre ce féliū de certare vor avea.

Cela ce va face silă vre unei fecióre și'i va strica fecioria, de va fi bogat săși piarză giumătate den tótă avuțiea lui cât va avea, iară de va fi sărac să'l bată și să'l gonească den locul lui.

Cela ce va face silă a muiare văduó, să va certa cu baní după destoinicia aceluí obraz.

Cela ce va face silă vre unei fecióre ce i-o vor fi dat părinții să o hrănească sau la mórte o vor fi lasat pre mâna lui să o grijască și să o socotească di ce'i vor fi treabele, acestași va piarde tot ce va avea și să'l scóță să'l gonească și den locul lui. —

Robul său nămitul său sluga de va face silă féței stăpănu-săit să'l arză în foc de viū, iară de va fi fost cu voia féței să'i facă mórte și ei. —

Cela ce va face silă vre unei féte sau vre unui mueri văduó, și de va fi cu arme și cu soții să i să facă mórte, iară de va fi fost fără arme atunce să se cérte după cum va socoti giudețul.

Oare când nu să va va certa cu mórte cela ce va face silă vre uniia atunce când nu o va muta den casa ei, sau den casa părinților ei într'alt loc. —

Orî-cine va face silă a feciôră micşóră încă să nu fie de 12 ai, se va certa mai rău de când are fi fost fată mare de vrăstă.

Ceia-ce fac silă celor micî, şi încă nu de vrăstă feciôră, o samă de pravile pre cei bogaţi îi gonea şi îi scotea den tot locul lor, iară pre cei mai micî îi trimitea la ocnă până când era voia giudeţului. —

Un fial de pravile zic să să cërte după voia giudeţului, altele zic să li să facă mórte. —

Iară cêste pravile împărăteşti ce sămt mai noó carele să ţin în samă acmu în tótă lumea caută şi cercetéză, dece de va fi fost acea silă a feciôrei fórte cu o nevoe mare că aceia atunci să va ómoră vinovatul, iară de va fi fost cu desmerdăciune şi cu sburdăciuni şi cu dări şi cu giuruinţe şi fără nice de o nevoe atunce să va certa vinovatul după cum va fi voia giudeţului.

Muiarea ce i să va face silă cu voia ei, uniî zic să să cërte, alţiî zic să nu să, iară alte pravile împărăteşti zic de va fi muiarea văduó să va certa după voia giudeţului, iară de va fi fată nu să va certa nice cum.

Cela ce vá sili fată saú pre vre o muiare fie ce fial va fi, să va giudeca cu giudeţul beséricei, ce să đice să afuriseşte şi i să dá canon, şi să giudecă şi de giudeţul cel mirenesc, ce să đice să cërta cu mórte saú şi întralt chip cumu'i voia giudeţului.

Cela ce va fi om den clirosul beséricei şi de va sili vre o muiare saú vre o fată, să'l nevoiască episcopul să înzestréze fata, iară de va fi mirean, să'l nevoiască giudeţul aceluî loc să o înzestréze.

Cela ce va face silă muiarei celuia ce'î va fi lasat ceva drept suflet la mórtea lui, să va certa după voia giudeţului şi'şi va piarde acel lucru ce'î-aú fost dat. —

Cuconii ce vor naşte den muiarea ce i să va fi făcut silă nu vor moşneni nemică dentru averea măne-sa. —

Cela ce să va fi certat odată saú de doó orî după cum va fi fost voia giudeţului şi el nu să va fi pocăit, ce iară va fi făcut silă şi altiia, atunce să va certa cu mórte. —

Cela ce aú făcut silă, este om den clirosul beséricei, să va certa după voia giudeţului şi une date să va globi cu banî alte da-

te să leapădă de tot d'en meserireși iară une orî să oprêște de besérică, iară cu aceste cu tôte să cade tot să inzestrêze fata; atâta voie vegheată aũ acești ômenî den clirosul beséricêi cât nu să bat la giudeț nice să pôrtă pre ulițe când fac vre o greșală, pentru să nu facă rușine cinului beséricêi.

Cela ce va face silă muiarei văduó, de va fi om den cliros să va închide întro mănăstire, sau întro temniță, de va șede pănă când va fi voia giudețului.

Cela ce va sili vre o fată și dup'aceia cu voia ei o va lua de o va ținea în casă de'i va fi ca o curvă, nu se va certa nice cum de pravilele cele înpărâtești ce numai de la besérică.

Muiarea ce i să va face silă și dup'aceia de se va face curvă nu va putea să'și ceară zêstrele de la cela ce i-aũ făcut silă.

Orî-care muiare, după ce o va sili cine-va se va învața de se va înpreuna de multe orî cu acela, aceasta nu să chiamă fără de cinste nice rușinată pentru căce agiunge că aũ fost dentăi muiare de cinste, iară sila ce i-aũ făcut dentăia dată biruiaște și și prisosêște, drept aceia pôte să vie la giudeț să'și cêe zêstrele. —

Pentru ce va certa giudețul pre cine-va pentru ce va fi făcut silă vre unî muerî trebuie să cercetêze bine de va fi fost muiarea de cinste, pentru căce că de va fi fost de ocară și muiare rea curvă, nu să va certa nemică cela ce i-aũ făcut silă.

Cela ce va face silă vre unei feate pentru să o ia să'î fie muiare, de va sărgui să să cunune cu dânsa nu să va certa nemică.

Certarea ce să dă în vacul décmu celuia ce va face silă vre unei muerî, este după voia giudețului și giudețul cum va vrea așa'î va certa. —

CÂND ESTE DATORIU CELA CE VA FACE SILĂ

vre unei fête

să o inzestrêze și când o va lua să'î fie muiare.

Cela ce va face silă vre unei fête, de o va înzestri și să va cuuuna cu dânsa să'î fie femée nu să va certa nemică, iară de nu

făcut această greșală fără nuntă, ce să zice curvie, de vreme ce n'au bagat în sémă taina nunței ce să face pentru besérică. —

Avuția amânduror obrazele ce vor face mestecare de sânge să fie tótă domnescă, iară de vor fi având cuconii cu altă muiare saū muiarea cu alt bărbat dentăi încă mainte de ce să vor fi înpreunat atuncea averea lor se va da acelor cuconii iară nu va fi pre sémă domniei. —

Căud să va face mestecarea de sânge fără de nuntă, mestecătorul cel de sânge nu'și va piarde averea ce numai ce să va certa.

Mestecătorul de sânge nu va putea la mórtea lui să'și dea averea lui orî cui va vrea, macar cu zăpis, că nu va fi lucrul stă-tătoriū, că de se va arata după mórte cum să fie fost mestecătoriū de sânge să vor strica acele tocmele tóte și avuția lui tótă să va lua pre sémă domniei.

Darurile ce să vor dărui unul pre alt, la nunta mestecătorilor de sânge, nu vor fi întru nemică ce să vor lua și acestea domnești. —

Iară feciorii ce să vor naște den mestecătorii cei de sânge nu vor putea moșneni averea părinților săi, nice vor putea nice într'un chip să să facă să fie cum are fi den părinți cununați, și aceasta va fi când să vor fi născut feciorii la vremea ceia când va fi mestecarea de sânge la aratare de vor vedea toți și să vor ști și mestecătorii cei de sânge și vor cunóște'și singurii greșala, iară de se vor fi născut cuconii la vrémea încă până a nu se cunóște mestecătorii de sânge cum fac această greșală atuncea feciorii aceia sânt cum are fi den părinți cununați și vor moșneni tot ce vor fi având părinții. —

Nuntele ce se vor face dentru sânge amestecat, ce să zice den casarii saū den seminții ce vor pogorâ dentr'un sânge saū den cumătrii ce vor fi den sv. botez, acestea nunte se vor despărți cum am și mai zis și nu vor putea acele obraze dupăcia să să mai căsătorească nice cu alte obraze străine. —

Tinerii, și ceia ce vor fi încă mici de vrăstă, de se va prileji să să însóre și să'și ia vre o rudă, să nu să certe cu mórte iară

după voia giudețului și cu multă milă, însă aceasta va fi când să vor face mari să să despartă și să nu mai facă acest lucru mestecare de sânge pentru căce de vor sta tot în această înșelăciune să vor certa deplin ca și ceia lalți după voia giudețului și fără nice de o milă. —

De vor apuca să nu să facă nunta ce va să fie cu sânge amestecat nu se vor certa, cumu s'are zice de vor fi numai logodiți sau într'alt chip legați cu cuvântul și făcuți tocmeala, aceștia să nu să cërte.

Nu va putea fie ce fial de mestecători de sânge să șuvăiască înaintea giudețului cum n'au știut mestecarea de sânge, alegând de va fi țaran de cei neînțelegători. —

Necunoștința pravilei celui mestecător de sânge nu dă să aibă certare mare, însă nu celuia ce nu va cunoște nice un fial de pravile ce numai celuia ce nu va cunoște pravila ceia ce nu o cunosc toți, cumu s'are zice un om la mórtea sa de va lasa învățatură cu scrisóre ca să margă fata lui să lăcuiască în casa cutărui om care lucru acela să o hrănescă și să'y ție tóte bucatele până când va veni vrémia de va fi de vrăstă de măritat, drept acéia este pravila cum să nu pótă nice acesta nice feciorul lui să o ia și muiare pre ceia ce o aũ hrănit și o aũ crescut, acmu aceștia de nu vor fi știut această pravilă și vor fi făcut această greșală aice póte șuvai vinovatul să nu să cërte, iară de va fi lucrul într'alt chip să știe și să cunoască toți atunce nu va putea șuvai vinovatul și să zică cum n'au știut. —

Neștiința mestecătorului de sânge sprijineste pre vinovat de certarea cea mare, iară nu de tóte certările, și mai vrătos sprijineste obrazul cela carele este credincios spre giudeț cum să nu fie știut și să va certa celalalt obraz ce să socoteste cum să fie știut, iară de vor fi știut amânduó obrazele sminteala lor, și ei tot s'aũ înpreunat, atunce amânduó obrazele să vor certa după voia giudețului. —

Seminția ce să face după darul svântului botez, de vréme ce este o rudă care nu să póte cunoște de tóte órile dirept aceia dacă să face mestecare de sânge întru aceste fealuri de obraze giu-

dețul crede cum n'au știut, și nu să cêrtă nice cum, macar că zic o sémă de dascalî cum să cade să să cêrte deapururea, cătu'i șere fi de micșoră certarea, ce să zice cu banî sau și cu altă. —

Cela ce va face nuntă cu smiuteală de sânge amestecat cu neștiință, în vrême ce'și va cunoște sminteala îndată să să desparță, nu să va certa nice cum. —

Iară de se va fi făcut mestecarea de sânge fără de nuntă, nu vor putea să șuvăiască să zică cum n'au știut, ce să vor certa. —

Muiarea pôte șuvăi că n'au știut smintéla nuntei sale și nu să va certa nice cum, însă când va fi sminteala ei sminteală de pravilă, iară când va fi sminteala ei de presprefire atunce să va certa și ea. —

Cela ce va ști sminteala sementî și nu va baga în sémă, ce tot va face el nuntă cu mestecare de sânge, de să va căi după aceia și de să va împărți de aceia nuntă, nu'i va folosi nemică acea pocăință ce să va certa după voia giudețului. —

Cela ce va lua asupra sa giurământ cum n'au știut cum este nunta cu sminteală, să'l crêdem, și cându'l vom putea crede cu adevărat când va avea vre un semn să arate cu adevărat cum n'au știut, însă nu avem alt mai bun semn de când vom vedea nunta de față cu mare pohvală în sv. besérică, pentru căce că atunce arată cum n'au știut și crêdem atunce și giurământul lui și nu să va certa, iară de'și va fi făcut nunta pre ascuns în casa lui, și nice giurământul nu'i vom crede, ce să va certa după voia giudețului cu mórte după greșala lui și după cum va fi și mestecarea cea de sânge după cum și mai sus am dat cuvânt de învățatură.

Svârșitul prăvililor împărătești pentru tóte pacatele și greșélele céle trupéști și pentru tóte certările lor. —

PRAVILĂ ÎNPĂRĂTEASCĂ,
pentru certarea celor ce suduesc, când li să va da
și când nu li să va da.

Cela ce va sudui pre un om când nu va fi de față, să va certă într'acela chip ca și când are fi suduitul de față. —

Cela ce va sudui și va ocără pre cel mort, să să cërte iară nu așa tare cum are fi când aũ fost viũ. —

Cele ce'și va rãde de altul arãtãnd mutéște, acela să va certa ca și cându'l are fi suduit și ocãrãt cu cuvãntul. —

Cela ce trimite pre altul să îndémne pre neștine să suduiascã și să ocãrascã pre cine-va sau să'l porneascã asupra cui-va de să'l suduiascã, deapururea și acesta se va certa ca și un suduitor.

Încã să va certa ca un suduitor și cela ce se va învața a tréce deapururea pre lângã casa vre unei muiari de cinste și va trece de multe ori tot cântãnd, acésta de'i și pare nesine lucru micșor iarã acesta să cértã și cu glóbã și cu alte certãri trupéști.

Cela ce va sudui pre cela ce l-aũ suduit, să să cërte ca un suduitor, iarã mai pușintel, mai ușor de cât cela ce aũ suduit întâi.

Cela ce va grãi omului cuvinte bune, și le va grãi cu hicleșug de'l va batgiocuri, ce să zice va grãi îndãrãpt, acesta să va certa ca un suduitor. —

Cela ce va grãi cãtrã altul cuvinte sprãnțare cu meștersug spre alt obraz ca să nu să priceapa cã'și rãde, cumu s'are zice când va zice cui-va cã eũ nu sãm̃t fur sau când va zice mult imi pare rãu unde țéũ fãcut atãta rușine ca unuĩ fur, și alte ca aceste, să să cërte ca un suduitor. —

Când va grãi neștine cãtrã altul cuvinte de sudalmã și luĩ nu i-are fi fost gãndul să'l suduiascã, ce să zice in ch p de gluma, să să cërte ca un suduitor pentru cã deapururea créde giudețul cã și gluma este cu pizmã, și când glumeaște își face rãs de'l suduiaște pentru să nu să priceapã cã'l suduiaște, alegãnd când va fi firea omului și învățatura pre fie ce cuvãnt tot să suduiascã, sau când va fi neștine țaran prost. —

Când va giura cela ce aũ suduit cum nu l-aũ suduit în dédins pre neștine, atunce giudețul va socoti de va fi acel om deprins cu acéle cuvinte de le grãiaște deapururea și nu suduiaște pre nime, va créde giudețul giurãmãntul lui, iarã de vor fi cuvinte de sudalmã atunce nu'ĩ va créde giurãmãntul ce'l va certa ca pre un suduitor și nu va socoti giurãmãntul lui. —

De va zice neștine altuia tu ai barbă mare, este cuvânt ce să prinde și drept sudalmă, pentru că aceștea cuvinte să chiamă ca nește isvode, și giudețul mai bine crede cum să fie fără de sudalmă, drept aceia nu se va certa atunci acela ce au zis acele cuvinte.

Când nu va fi fost mai demult vrăjbă între cela ce au suduit și între cel suduit, atunce cuvintele să spun mai spre gând bun de cât rău. —

Când va sudui neștine pre altul, glumind amândoi, nu să va certa ca un suduitor.

Cela ce va face niscare mascăriciumi de să răzâ cetașii lui ca un suduitor se va certa. —

Giudețul ce va sudui său va bate pre cela ce va zice că nu îi place giudețul lui cum l-au giudecat și se va giudeca la alt giudecătoria ce va fi mai mare de cât dans, acela să va certa ca un suduitor. —

De va fi neștine vre un om ca acela să aibă vre o meserere și de va zice cui-va vre un cuvânt de sudalmă pentru să tocmescă pre cela ce să sfădesc înainte lui, acesta uu să va certa ca un suduitor. —

Dascalul ce și va bate ucenicul nu să va certa ca un suduitor cându'l va bate cu măsură și spre învățatură și stă acest lucru după voia giudețului să giudece bataia ucenicului de va fi fost cu măsură și spre învățatură sau de nu va fi fost, pentru că de nu va fi cu măsură să va certa ca un suduitor. —

De să va prileji neștine vre un filosof, sau vre un numărător de stéle, când va căuta în obrazul cui-va, și de i va zice fur, nu să va certa ca un suduitor, pentru căce de i-au zis fur nu i-au zis pentru să l suduiască ce pentru ca l-au cunoscut cu meșterșugul său cum este fur. —

Nu va putea feciorul nice nepotul până a 8-a stepenă ca să ceară giudeț ca să certe pre tată-său sau pre moșu-său, și alte obraze ca acestea, pentru căce l-au suduit sau l-au bătut, de vreme ce giudețul crede cum tatăl și moșul și alții ca aceștia i-au suduit și i-au bătut spre învățatură iar nu spre răutate. —

Acésta să înţelége când va fi bataia şi vatomarea cu măsură pentru căce de vor trece de măsură atunce acela ce l-au bătut sau l-au vatomat să va certa trupéşte, şi stă acesta în voia giudeţului să leguiască de va fi cu măsura, sau de nu va fi vătămătură. —

Feciorul cel va vatomă tată-său prespresamă, macar de-are fi şi spre învăţatură, iară de va vrea pôte să facă pre tată-său şi fără de voia lui să'î dea ce'î va fi partea şi să să usebască de dâns.

Tatăl pôte să îndémne pre giudeţ să cérte pre fiu-său ce'î va fi suduit macar de-are fi sudalma cât de micşoră. —

Domnul, fără de certare şi fără de cuvinte de sudalma, pôte să indirepteze pre robul său spre învăţatură.

Priiatelul şi ruda de va sudui pre priiatel sau pre rudă, nu să chiamă că l-au suduit cu gând rău cumu l-are sudui vre un străin. —

Cela ce va fi suduit pre cine-va de răpitul mâniei sau den sminteala limbei, să nu să cérte ca un suduitor, iară să cade într'acel ceas ce au suduit să'şi tocmască lucrul şi să să lase mai mic căindu-se ce-au făcut şi pocoinţa sa fie de faţă şi să'şi ceară ertăciune la vedere, pentru căce de va lipsi vre una dentraceste certa-se-va ca un suduitor. —

Cela ce va sudui pre neştine şi cel suduit va priimi sudalma şi va zice eū am vrut de m'au suduit, atunce cela ce au suduit nu să va certa, şi acésta să înţalége când va rămânia sudalma asupra obrazului celui suduit, iară de va trece sudalma asupra obrazului celui suduit, iară de va trece sudalma şi la alt obraz, atunce acela al trei obraz pôte să vie să părăscă la giudeţ şi să'î rescumpere giudeţul, cumu s'are şice va sudui neştine pre vre un copil şi sudalma nu rămâne asupra copilului ce trece la tată-său, atunce macar că şi priméşte sudalma, iară tată-său pôte să vie la giudeţ şi să'şi ceară rescumparare.

Aşjidere de va sudui neştine muiarea cui-va, sudalma va trece spre bărbatul ei, şi de va sudui neştine pre vre o slugă sudalma trece la stăpănu-său. —

Cela ce va sudui pre omul cel domnesc să chiamă cum aū suduit pre down, și dére și erta cel suduit, iară fiind om domnesc domnul nu'l va erta ce'l va certa. —

Când va sudui neștine pre altul mult și el va tăcea și va primi sudalma, de vréme ce va fi sudalma mare și va fi cu lucru făcută, și cel suduit va fi și vatamat la trup dentrace sudalma, atunce giudețul va certa pre cela ce aū suduit macar dére și primi cel suduit sudalma, pentru ce că giudețul créde cum cel suduit de frică zice că priméște sudalma iară nu cu adevărat. —

Cela ce va trimite pre alt cine-va să suduiască pre altul și el nu'l va sudui, nu să va certa ca un suduitor. —

Cela ce va zice cuiva eū sămt mai de cinste de cât tine și mai boiarin, atūnce acela să suduiaște și să va certa ca un suduitor, iară de'ī va dice cinstit sămt și eū ca și tine și boiarin ca și tine atunce nu să va certa ca un suduitor de vréme ce nu ia nemică den cinstea lui său den boiaria lui și pentracia nu să va certa ca un suduitor, iară de vréme ce acesta ce va grăi acest cuvânt este mai mic de cât acesta ce aude acesta cuvânt atunce să va certa ca un suduitor, macar că acéstia tóte staū după voia giudețului să giudece de vor fi aceste cuvinte de sudalma său de nu vor fi.

Un om ce are fi în tótă vârsta și va sudui pre cine-va cu multe sudalmi și în multe fealuri acesta tot cu un giudeț se va giudeca și cu o certare să va certa pentru tóte, iară cela ce va sudui pre altul în multe vrémi și de multe ori și cu multe fealuri de sudalme acela să va certa cu multe certări.

PENTRU SUDALME CĂND SĂ VOR CHEMA MICI și cându să vor chema mari.

De vréme ce am zis și mai sus cum sudalmele să cértă după voia giudețului, trebue acmu să spunem că voia giudețului la lucruri ca acéstia, ce să zice la sudalmi, în ce chip să cade să fie, dece tótă sudalma să giudecă în doó chipuri, său mare său mică

despre aceste lucruri ce stau prenegiur, ce să ice pentru vina dentru carea s'aũ scornit i s'aũ făcut sudalmă spre obrazul celui suduit, ce fél va fi, mare aũ mică, saũ i locul în care s'aũ făcut sudalma, saũ în ce vreme i alte ca acestea, dece dentracestea lucruri să ia izvod, de să cunoște caré'ı sudalma mare i mică, iară giudețul pôte după voia lui să certe pre cela ce suduiaște. —

Sudalmă i ocară mare este, cându să face i cu lucrul întracesta chip, când va tăia neștine barba altuia, sudalmă mare este când va fi neștine dăruit cuiva vre un dar denaintea a mulți omeni i încă'ı va fi făcut i zapis să fie a lui să'l ție, nemăruı să nu'l dea, încă să chiamă sudalmă mare i ocară pentru cariașı piarde feciorul moșiea părinților săi.

Cuvântul cel de sudalmă mai rău întărită pre om, de cât cându l-ai bate cu un toiag.

Cela ce să va atinge de trupul cuiva cu mănıe de'l va împinge saũ îl va strânge, să chiamă că l-aũ suduit cu sudalmă mare.

Cându'și va sparge neștine hañele de mănıe i va sudui pre altul, atunce să chiamă că face acela sudalmă mare. —

Mai mare este sudalma când suduesc mulți de cât când are sudui numai unul. —

Mai mare sudalma să chiamă când va sudui neștine pre altul în vre un loc ca acela de cinste, unde vor fi mulți omeni strănși, cum în mijlocul trăgului saũ la vre-o nedée saũ în curtea domnescă saũ la vr'un praznic.

Sudalma ce să va face în trăg, este mai mare de cât aceia ce s'are face la sat.

Mai mare este sudalma, când suduiaște neștine pre altul înainte a omeni mulți de cât când l-are sudui să fie numai ei săngurı. —

Cela ce va sudui pre neștine înainte giudețului într'acel ceas să va certa.

Cela ce va sudui pre om de beserică, popă saũ diacon, face mare sudalmă. —

Cela ce suduiaște pre boiarinul ce are boerie, acesta să socoteste în locul giudețului, atunce face mare sudalmă. —

Cela ce suduiaște pre omul cel domnesc face mare sudalmă. Când va sudui neștine pre vre o muiare și cu acé sudalmă. în micșurează cinstea acei fêmei, acesta face sudalmă mare. —

Sudalma ce să va face în beserică este fórte mare. —

De va da neștine cuiva o palmă prespre obraz nu să chiamă sudalmă mare, iară de va fi în vre un loc mare ca acela cum am zis mai șus, atunce este mare, cum aū fost odată un boiarin carele fu scós și gonit den locul lui doó luni pentru ce aū dat o palmă în beserică unui rob a giudețului acelu loc, pentru căce i-aū zis aū nu ne vezi, iară de să va prileji vre un om de gios să dea palmă vre unui boiarin atunce va face sudalmă mare.

Cela ce va lovi pre altul cu pumnul său cu toiag său cu fune său cu vargă său cu alte ca acestea, și de nu să va afla, său de nu va face vanătae său sange, nu să chiamă sudalmă mare, alegând de să face spre vre un obraz ca acela mare, său de l va fi lovit în beserică la vrémea svintei liturghii, său de să va prileji în curtea domnească, pentru că atunce să va chemă sudalmă mare.

Cela ce va mérge la casa altuia de l va sudui acela face sudalmă mare. —

CÂND VA PUTEA SCAPA DE CERTARE

cela ce suduiaște ca să nu să certe

arătând cum cuvintele ce aū zis de l-aū suduit sămt adevörate.

Cela ce va sudui pre altul, zicând cuvinte tot adevörate pre cale, după cum va fi făcut acesta va șuvai cum va putea și va scapa de certarea sudalmii.

Cela ce va zice vre unui mueri curvă carea cu adevörat ma-
inte va fi fost curvă iară după aceea să va fi înțeleptit și va fi atunce muiare de cinste, nu să va certa. —

Cela ce va zice cuiva că i afurisit său copil neștiind că cel afurisit l-aū ertat și l-aū făcut cu adevörat fecior după lége, nu să va certa ca un suduitor. —

De va zice neștine cuiva hain carele mai de mult cu adevărat va fi fost hain, ce'l va fi ertat domnu-său și'l va fi primit iarăși în ciustea dentăi, atunce acela de'i va fi zis hain pentru ceia ce-aū fost întâia vreme, ce să zice de'i va fi zis tu ai fost hain, nu să va certa ca un suduitor, iară de'i va zice dentracesta an, cumu s'are zice tu ești hain, atunce se va certa. —

Când va sudui neștine pre altul și'l va ocări, de va putea arata cum cuvintele cele ce i-aū zis de ocară sămt adevărate pentru carele pôte să ia și certare cela ce l-aū suduit nu să va certa, cumu s'are zice de va zice neștine cuiva cum este fur sau précurvariū sau alte ca acestea și le va arata cum sămt adevărate, atunce suduitorul nu se va certa ce să va certa cel suduit, iară de va zice neștine altuia frențite sau gârbove sau alte, acela dére și arata acest lucru să fie cu adevărat, iară tot să va certa cela ce va fi ocărât ca un suduitor, pentru că nu să pot certa nice dănă-óră stricații și betégii și alți ca aceia. —

Când va sudui neștine pre altul pre direptate și pentru căce i să cade să'l suduiască ca pre un vinovat, atunce nu să va certa, iară de'l va sudui fără de vină atunce ca un suduitor să va certa macar dére fi și cum zice suduitorul cu adevărat, iară pentru firea și mîntea lui ce rea tot să să céte. —

Cela ce va arata la giudeț cum cutare martur ce mărturiséște înprotiva lui nu este om de credință și'l va sudui pre martur înaintea giudețului zicând cum mărturia lui nu este bună de vréme ce el este précurvariū și este mincinos și om cum mai rău, de ce de va arata acéste cuvinte cum sămt adevărate nu să va certa ca un suduitor, iară de nu va arata să va certa ca un suduitor, ce face sudalmă mare. —

Cela ce va da vre un artic la mâna domniei și va scrie a-colea hulă și ocară în protiva cuiva, de vor fi acele cuvinte adevărate și de față nu să va certa, iară de nu vor fi adevărate să va certa ca un suduitor ce face sudalmă mare. —

ÓRE CÂND VA PUTEA SĂ VIE SĂ SE PLĂNGĂ LA GIUDEȚ NEȘTINE

și să părăsc pentru sudalmă, ce va fi suduit neștine pre altul.

Sudalma ce va sudui neștine spre cucon mic să chiamă e'au suduit pre tată-său, drept aceia póte tată-său să vie la giudeț să să plângă pre dâns macar de nu l-are mâna fu-său ce numai pentru să să cërte cela ce va fi suduit pre fu-său. —

Aceasta să înțelege când cuconul cel suduit încă nu va fi o-săbit de tată-său; iară de'î va fi fecior de suflet său de'î va fi copil atunce nu va putea să margă la giudeț să'și plângă sudalma feciorului său. —

Feciorul nu va putea nice dănăóră să părăscă la giudeț pre cela ce au suduit pre tată-său.

Când va sudui neștine pre fecior nu va trece sudalma până la tată-său când nu va ști cela ce suduiaște cum este tată-său viu.

Sudalma robului este sudalma stăpănu-său, drept aceia póte stăpănul robului despre chipul lui să facă pără la giudeț pentru sudalma robului său macar dere fi cât de micșóră sudalmă, și aceea să înțelege cându'l va sudui în pizma stăpănu-său pentru sa'î facă lui rușine, iară de'l va fi suduit pre rób pentru vina lui și nu să va atinge nemică de stăpân, atunce nu să va certa nice unul nice altul. —

După voia giudețului stă acest lucru să legiuiască acea sudalmă a robului óre atinge-să de stăpănu-său au nu să atinge.

Bărbatul despre partea lui póte să părăscă la giudeț pre cela ce va fi suduit pre muiarea lui, așjdere și socrul pentru sudalma nurorei sale și ginerile pentru sudalma logodnicei sale, și încă pentru sudalma unei féte logodite póte să părăscă la giudeț tatăl ei și logodnicul ei și încă și socru-său de vreme ce sudalma ei, ce să zice fétei, tréce și până la acei alaltj la toți și póte fie carele de acești ómenj ai fétei tot câte unul să margă să părăscă la giudețe

și să cërte pre suduitorii, și aceasta să înțalége când va fi știind suduitorul pre ceștia pre toți și cum este logodită.

Muiarea nu va putea să vie la giudeț să părăscă pre cela ce va fi suduit pre bărbatul ei, de vréme ce sudalna bărbatului nu să chiamă sudalmă și spre muiarea lui.

Cela ce va sudui pre ispravnicul cuiva nu să chiamă cum aū suduit pre acela ce este ispravnic ce pre stăpănu-său, alegând când va sudui pre ispravnic de va fi el de față sau de' l va sudui la vrémea ceia când să va apuca de să fie ispravnic, sau de va sudui în pizmă de să facă rușine stăpănu-său.

Cela ce va sudui pre ucenic înainte dascalu-său, să chiamă că suduiaște pre dascalu-său, drept acéia dascalul despre partea sa pôte veni să părăscă la giudeț să' l facă răscumpărare pentru sudalma lui ce va fi luat pentru ucenicul său. —

Cela ce'și va sudui pre o rudă'și suduiaște pre tóte rudele sale căți vor fi dentr'acel rod și fie carele dentr'acel rod pôte să vie să părăscă la giudeț pentru să să cërte trupéște suduitorul și nime dentr'acel rod nu va putea să róge pre giudeț pentru certarca suduitorului să să cërte cu bani, nuna' el singur suduitorul pôte să facă aceasta să să róge să să plătéscă cu bani. —

Acela ce va sudui pre om den clirosul beséricei suduiaște pre vlădică și pre beséică, și vlădicul pôte să iarte greșala lui ce-aū făcut suduind pre episcop și pre cliros, iară greșala ce-aū făcut suduind besérica nu' l va putea erta, ce să va certa ca un suduitorii.

Acela ce va sudui pre călugăr suduiaște pre egumenul lui și pre mănăstire și pôte egumenul și cu mănăstirea să părăscă la giudeț, alegând de va fi călugărul dus pentru învățatura cărței cu voia egumenului, pentru că atunce cine' l va sudui nu suduiaște pre egumen nice pre mănăstire. —

Pôte călugărul să iarte pre cela ce l'aū suduit pre dâns, iară nu pôte să iarte pre cela ce aū suduit pre egumenul și pre mănăstirea lui.

CÂND SĂ VA CHEMA SUDALMĂ, de va zice neștine altuia minți, și când nu să va chema.

Cela ce va sudui pre cine-va pentru căce va fi suduit el întâi nu să va certa, însă când va fi sudalma celuia dentăi mincinósa și nu va putea să arate iară sudalma celui al doilea este adevarata iară dére fi sudalma celui întâi adevărată și celui al doilea mincinósă atunci acel al doilea să va certa și nu va putea șuvăi sa zică că m'au suduit el întâi décia l'am suduit și eă. —

Cela ce va sudui pre cine-va târđiú după eel va fi suduit el nu va putea șuvăi eă l-au suduit pentru ce l-au suduit cela lalt întâi ce să va certăi. —

Cine va sudui pre cine-va zicându'i că bārfeaste, acest cuvânt ce i-au zis că bārfeaste de să va afla că este adevărat cum i-au zis, acesta nu să va certa ca un suduitoriú, iară de'i va fi zis intru deșert acest cuvânt și să va afla că este el vinovat, atunce ácesta ce-au zis celuia ce bārfește să va certa ca un suduitoriú. —

Cela ce va zice altuia să mă erți că minți, să va certa și nu sa vă putea scapa cu acest cuvânt căce va fi zis să mă erți.

Când să vor pricei doi ómeni și va zice unul altuia niscare cuvinte rele asupra lui cum să fie făcut niscare-răutăți și cela'i va zice de față că bārfește, de nu vor fi adevărate cuvintele céle de ocară ce i-au zis nu să va certa cela ce i-au zis că bārfeaste, iară de vor fi adevărate atunce ca un suduitor să va certa. —

Cela ce va zice altuia că bārfeaste și'i va da și o palmă, macar dére fi zis și minciuni cel lovit iară cela ce l'au suduit să va certa pentru ce l'au lovit. —

Când va zice neștine altuia că bārfeaste și el va fi grăind di-rept, atunce cela ce i-au zis că bārfeaste este uator între toți ómenii să zică că au bārfit el singur iară nu cela ce i-au zis el că bārfeaste.

Cela ce va zice celuia ce'l va sudui că bārfeaste târđiú după sudalmă bārfește, acela se va certa ca un suduitoriú. —

PENTRU ERTAREA SUDĂLMII

cum și în ce chip să va face.

Sudalma să iartă une ori cu cuvântul, iară de multe ori să iartă și cu tăcutul.

Sudalma să chiasmă ertată când să tocmăsc amândoó părțile și să înpacă și daū mâna unii cu alții și încă de multe ori fac în-tăritură și cu giurământ.

Încă să iartă sudalma și cu bani, iară cela ce iartă pre cela ce l-aū suduit pentru căce îi da bani acela este de ocară și de tótă rușinea. —

Cu tăcerea să chiasmă că să iartă sudalma când cel suduit va face niște sémne óre carele întru care lucru va putea cunóște cum dentru adâncul inimii lui arată cum să aibă prieteșug spre cela ce l-aū suduit macar de n'are nice arata cu cuvântul, iară sémnele ertăciunei sânt acestia: când va sudui neștine pre altul și el să va face a nu'l auzi și dup'aceia cât de târziu nu'și va mai aduce aminte că l-aū suduit și mai vrătos când vor avea sămbră împreună saū de vor mérge amândoi pre o cale saū de vor mânca saū de vor bea împreună saū de vor zice bine-ați unul altuia saū de să vor desfata și vor glumi unul cu altul. —

Când să va prileji cel suduit și cu cel ce l-aū suduit să dea mâna amândoi și să să sărute unul pre altul cumu'i la paști când fac *Hristos văscruse*, aceasta nu să va chema că s'aū înpacat, alegând de vor face acésta în altă vréme.

Ertată să va chema sudalma când va auzi cel suduit cuvinte bune și de cinste den gura celuia ce l-aū suduit. —

Când va sudui neștine pre altul și de să va atinge de trupul lui, cumu s'are zice să'l împingă saū să'l ție și să'l suduiască, atunce nu să va certa cu aceste cuvinte ce scriū mai sus ce trebuie cându'l va erta să'l iarte cu cuvântul și denaintia a mulți ómenii. —

Cela ce va erta sudalma celuia ce l-aū suduit aū cu cuvântul aū cu tăcerea, acesta cu adevărat să știe că nu va mai putea

să părăscă la giudeț să'i facă rescumpărare pentru sudalmă ce l-aŭ suduit, ce'l va face giudețul cumu'i să cade și'l va certa ca pre un vinovat cumu'i va veni giudețul după pravilă, cnm dă învățătură.

Siamentele ce scriu mai sus arată cum cel suduit aŭ ertat pre cela ce l-aŭ suduit mainte până a nu intra acele cuvinte în urechile giudețului, iară de'l va erta după ce va fi înțeles giudețul, atunce nu să chiamă ertată acéia sudalmă.

Cela ce va ertă la bóla lui sudalma ce'l va fi suduit neștine acela de să va scula den boala lui nu va putea să părăscă la giudeț pre cela ce l-aŭ suduit să'și răscumpere depre dăns. —

PENTRU CEIA CE CLEVETESC și suduesc pre domnul țărăi, saŭ pre ómenii beséricii.

Cela ce va grăi rău de domnul locului aceluia și'l va sudui cu mânie și cu tot dédinsul într'acesta chip cât dére putea, i-are face tótă răutatea, pre unul ca acela să cade să'l cérte de vréme ce face lucru ca acela înprotiva legei și pravilei, și nu să va certa numai cela ce grăiaște rău de domn de față de'l aud toți, ce încă și cela ce va grăi cât de puțin și micșor cuvânt ce va fi de rușine și de hulă asupra domniei și acesta să va certa, de vréme ce să află un lucru mare la tóte pravilele acesta ce va grăi cât de puțin cuvânt rău înprotiva domniei locului aceluia unde locuiaște dére fi ori ce fial de om ver fie mirean veri călugăr ver fie ce om den clirosul beséricii. —

Cela ce va sudui pre vlădică saŭ pre duhovnicu saŭ să cade să să cérte. —

Sudalma ce va sudui neștine pre vlădică, de să va atinge și de beserică cu vre o hulă saŭ altă ceva lucru cu rușine, atunce sângur mitropolitul, ce să zice vlădicul, să cade să'l cérte pre suduitoriŭ și să'l aforisescă, iară de va fi suduit numai pre vlădică atunce vinovatul să va pără la giudețul cel mirenesc și acolo să va certa.

Ori care dascal făcând vre o învățătură în svânta beserică între tot norodul, de va sudui saŭ va ocără pre vre un vlădic zi-

când și pre nume și arătându'î de față și ocărăle lui și lucrurile ce va fi făcut acesta, să va certa încă dére spune și într'alt chip cu cuvinte acoperite, ce să zice cu tălcuri ca acélea pentru să nu înțeleagă toți iară numai ce'î învațați aceia să'î cunoscă și pre vlădic și lucrurile lui, și atunce iarăși să va certa. —

Cela ce va huli pre patriarhul de față saū și în taină nu să va numai aforisi saū să va goni den svânta besérică și va rămânea și fără de cinste ce încă și ca un eretic se va cerceta. —

Cela ce va sudui pre domnul țării, de va fi nebun saū lipsit de minte saū bat de băutură saū de altă nebunie nu să va certa însă să cade să să arate lucrul și să să cunoscă pre cuvinte ce va fi suduit saū ce fél de obraz va fi fost saū ce fél de nebunie va fi având saū de beție, iară de va fi într'alt chip să va certa foarte cumplit. —

Certarea celuia ce suduiaște pre domnul țarei saū pre vlădic saū pre dohovnic ce este ispravnicul lui este după voia giudețului.

Nu póte fie ce giudeț să cérte după cum va fi voia lui și cumu'î va părea lui pre cela ce va sudui pre domnul țarei, ce să cade să scrie carte sa'î dea știre domnului cum și în ce chip l-au suduit și cumu'î va da respuns și învățătura așa într'acela chip sa'î cérte și sa'î pedepsiască. —

PENTRU CEIA CE SUDUESC și ocărăsc pre neștine cu scrisória.

Ca capetele ce scriem mai sus, zis-am cum sudalma să face și cu scrisóre, care sudalmă cu scrisóre să face așa când va scrie neștine și va pune și nescare cuvinte de ocară și de sudalmă înprotiva cuiva scriind și numele lui și multe cuvinte rele și sudălmî asupra lui; aceste ocări cu scrisórea să fac în multe fealuri, une ori scriu hărtii cu sudalme și cu ocări asupra cuiva și le aruncă pre ulițe și în mijlocul trăgului unde sămt mai mulți ómeni pentru să cetească mulți și să înțeleagă ocărăle lui, alții scriu și lipesc

hărtii pre ziduri, sau pre părăți pre unde trec ómenii, alții cu meș-terșug nu scriu numele omului ce scriu nescare sémne ca acélea ce nu le au, de toți înțeleg și cunosc pentru cine grăiaște și pre cine ocărăște.

Cela ce va face polojenii ca acelea cu ocări și cu sudălmii asupra altuia, aceluia ca să i să tae capul, după cum zic mulți dascalii, acésta să înțelege și să face când acele scrisori și acele polojenii cu sudălmii și cu ocări vor fi tocmita cu viclesug ca acela asupra cuiva, ca să i să facă mórte aceluși om, iară de nu vor fi așa cumplite ce vor fi mai ioșore așa ca'n chip de glume, atuncea cela ce va fi făcut acel fél de scrisori să va certa după cum va fi voia giudețului, ce să zice cum va fi și omul acesta ce au făcut une ca acelea și cum va fi și acel suduit și ocărât, vor socoti dece au 'l vor goni și'l vor scóte den moșia lui și'í vor lua tóte bucatele domnești, sau 'l vor trimete la ocnă sau va rămânea fără de cinste care lucru este mai rău de tóte că nu'l créde nime ce grăiaște nice să créde nicăiuri mărturia lui nice este volnic să dea al său cui va vrea nice să facă zapis cuiva nice să moșnenească ocina cuiva și alte ca acestea, sau iarăși pre unul ca acela să'l pórte pre ulițe prin tot trăgul său să pață altă pedeapsă după cum va fi voia giudețului având giudețul deapururea putére la lucrure ca aciastea să cérte și cu mórte.

Cela ce va trimete, pre altul să facă scrisori cu sudălmii și cu ocări ca acelea asupra cuiva, sau de va svătui pre altul să facă acest lucru, să se cérte tocmai ca și cela ce are fi făcut el singur.

Cela ce va face scrisori cu ocări și cu sudălmii asupra cuiva vrând să șuvăiască să zică cum l-au îndemnat cutarele, și acela i-au dat svat de-au făcut acest lucru, iară el dentru sine n'are fi făcut, nemica nu'í va folosi acestuia ce să vor certa amândoi cu un fial de certare. —

Cela ce va găsi vre o scrisóre cu sudălmii sau cu ocară asupra cuiva și de nu o va sparge sau să o arđă ce o va arata prietenilor săi sau cuiși va găsi, acesta să va certa ca și cela ce o va fi făcut, alegând de o va fi făcut vre un om de cinste și va fi scrisă uc dăscălie mare dece o va ținea și se va mira de acele cuvinte

tocmite cu filosofie, iară nice acest lucru nu este ertat să'l facă de vréme ce este scris acolo cuvinte réle carele nu trebuesc să să a-rate între ómenî. —

Cela ce va scrie virşurî saũ va scóte cântece întru ocară cu-iva acesta să va certa ca şi cela ce va scrie sudalme şi ocări cu-mu'i scrie mai sus împreună şi cu cela ce le va cânta acelea cân-tece saũ alte ca aciastea, toţi cu o certare se vor certa. —

Cela ce va unge ferestrele saũ uşa cuiva cu scrânâ saũ cu fie ce grozăvie făcându'şi răs de casa aceluia, să să cérte ca şi ceia lalţi. —

Cela ce va spânzura la uşa cuiva niscare córne saũ altă ce-va străv înpuţit să să cérte ca şi ceia ce scrie mai sus. —

Cela ce va lipi scrisórea cea cu ocări la uşa saũ la feréstra vre unuí om de cinste saũ de o va lipi la curtea domnească saũ la besérică acela mai mult se va certa de cât ceia ce scrie mai sus.

Cela ce va zugrăvi chipuri de ómenî cu ruşine şi cu ocară a-supra lor, şi mai vrátos când le va pune la vre un loc să vază mulţi, să sa cérte ca şi ceia lalţi. —

Cela ce va face răspuns scrisorî ce-aũ fost scrisă la dâns cu sudalmă şi cu ocară asupra lui şi macar de n'are adăugi alte cu-vinte ce numai dére scrie cum câte aũ scris sãmt tóte minciunî, nu'i vor folosi aceste să pótã scapa de certare ce să va certa ca şi cela ce scrie carte cu ocară şi cu sudalmă.

Cela ce va vãdi la giudeţ pre cela ce scrie carte cu ocară asupra cuiva, acela va lua dar de la giudeţ şi'l va giudeca giudeţul cum să cade şi dupã cum va fi félul omului cel suduit saũ în ce vréme, —

PRICINA ÎNTĂI

**pentru care să îndeamnă giudeţul de mai micşurea-
ză certarea.**

Acmu să spunem pricinele pentru carele să îndeamnă giudeţul de mai micşurează celui vinovat, şi întâia pricină este înşelăciunea,

viclesugul, pentru căce greșala ce să face cu înșelăciune și cu hiclesug este foarte mare, iară greșala ce să face fără de înșelăciune nu să chiamă nice cum greșală și numai ce să ceartă așa puțin lucru numai drept legia. —

După chipurile celora ce vor greși ce feal vor fi va cunoște giudețul, și va crede de va fi greșit cu înșelăciune sau de nu va fi, pentru căce cèla ce aș greșit de va fi vre un țaran gros și prost sau vre un, cucon mic de vrăstă sau vre o muiare atunce nu să va chema să fie greșit cu înșelăciune sau cu vre un viclesug.

CARE GREȘIALE SĂ CHIAMĂ FĂRĂ DE ÎNȘELĂCIUNE.

Când face neștine vre o greșală, și pentru acea greșală nu dobândêște nice o cinste, sau când va face de vre o frică sau de vre o zburdăciune atunce vom crede că aș greșit fără înșelăciune și mai vrătos când va păgubi sau va păți altă nevoie pentru acea greșală. —

Cine va face vre un lucru de față de vor vedea toți care lucru nu va da pravila să să facă ce'l va sminti, nu să chiamă sa fie făcut greșală cu înșelăciune.

Cela ce va face greșală cu învățatura mai marelui său nu să chiamă să fie făcut greșală cu înșelăciune. —

Cela ce va greși prietenului său cel bun nu să chiamă să fie făcut greșală cu înșelăciune. —

Cela ce face greșală de nevoie îndemnându'l mesererea care are pre mâna lui, nu să chiamă c'aș greșit cu înșelăciune. —

CARE GREȘIALĂ SĂ CHIAMĂ CU ÎNȘĂLĂCIUNE.

Cela ce'l învațat a face răutăți, acesta tôte greșialele ce face sămt cu înșelăciune.

Cala ce face lucruri presprefire și denafară de obicèele creștinești să chiamă că face greșală cu înșelăciune. —

Cela ce va fi ispravnic vre unui cucon micșor de' va ținia bucatele pre urmă și după mórtea părinților și de va lăcomi să ia ceva dentr'acele bucate fără de blagoslovenie și fără di ce să vor da la vre o treabă pentru nevoia acelu' cucon, să chiamă că face greșală cu înșelăciune. —

Cela ce nu face la boeria lui după tocnélile și naravurile ce-a' fost mai de mult acei' boeri', ce face alte obiceié după voia sa, acela să chiamă că greșéște cu înșelăciune.

Cela ce face silă cuiva să facă vre un lucru fără de voia lui acela să chiamă că face greșală cu înșelăciune. —

Cela ce are putia face vre o greșală de față și la vedere, iară el face acia greșală pre ascuns să nu'l vază nime, acesta face greșală cu înșelăciune, alegând de va avea cuvânt a grăi să zică c'au făcut pentru cutare lucru. —

Pre ascuns să chiamă și să face vre un lucru care lucru nu'l spun celuia ce s'ar cădea să'l știe. —

Cela ce va vatama fórte rēu pre cineva sa' de' va face altá nevoe mare, să chiamă să fie făcut acel lucru cu înșelăciune și nu va putea să șuvăiască să zică cum nu l-au vatamat cu înșelăciune.

Cela ce va asculta și va face vre o greșală pre cuvântul al-țuia, acesta nu să chiamă că greșéște cu înșelăciune, alegând de va fi fost acela ce i-a' zis vre o muiare. —

PENTRU A DOA PRICINĂ

ce micșurează giudețul certarea celui vinovat.

A doó pricină caria îndeamnă pre giudeț să mai micșureaze certarea celui vinovat este mâniea, și să va da de vréme ce și pravila dă învățatură cum greșala ce să va face cu mânie să să cérté mai ușor. —

Direptatea și jaloba vinovatului póte să le sprijinească la nevoia lui când va greși, cumu s'are zice tatăl cându'și va găsi fata curvind sa' bărbatul cându'și va găsi muiarea făcând preacurvie

Bătrân să chiamă den 50 până în 70 de ai. —

Bătrânii când fac vre o greșală pentru caria învață pravila să să cêrte trupéște, acesta să cêrtă mai puțin decât cel tânăr, așîderé și la tôte greșelele să ceartă mai puțin, alegând de va fi greșala ce va face bătrânul dentru greșelele ce să cêrtă cu mórte, ce să zice cumu'i ucideria, pentru căce că atunce verî bătrân verî tânăr i să va tăia capul fără nice de o socotință cumu'i va fi vrăsta. —

Mai puțin să vor certa cei bătrâni nu pentru altă ce pentru ce li să inpuținéză sângele și putéria simțirilor și li să inpuținéză și mintea, iară de vréme ce va fi el cu toate bătrănéțele și cu barba albă și de va fi bărbat și bun și întreg la minte, atunce de va greși să va certa ca și un tânăr. —

La greșiălele ce să cêrtă cu banî, să cêrtă tocma și cel bătrân ca și cel tânăr. —

Macar că cei bătrâni la o samă de greșiăle să cêrtă mai puțin, iară drept acéia tot nu poate fi ca să nu să cêrte óricât de puțin. —

CERTARIA CELOR TINERÎ.

Ceia ce sânt mai micî de 25 de ai, mai puțin să vor certa la tôte greșelele. —

Cuconii de tot și cu totul să iartă orî ce greșele are greși.

CERTARIA CUCONILOR.

Cariî nu vor fi de măsura vârstei, aceia de vor și greși, mai puțin să vor certa, macar că sânt ei destoinici să amăgească pre toți cu lucrurile lor. —

Cei fără de vrăstă mai puțin să vor certa la toate păcatele céle trupéști, și aciasta să înțelége când le lipséște puțină vréme să viie la măsura vârstei, ce să zice să le viie mintea în cap, că de le va lipsi vréme multă până a veni la măsura vârstei atunce

nu să vor certa nice cum ; cum aũ fost óare unde un cucon carele mainte pãnã a să inplia 9 aĩ fogroše pre mamca ce'l apleca ; și de aceasta nu iaste a să miřera, cã mulți cuconi s'aũ aflat de micșorĩ atãta de tarĩ la fire cã aũ putut lucra ca și cei mari bãrbați, cum mãrturisėște de acest lucru și svãntul Ieronim, scriind intr'o istorie cãtrã un preot de l-aũ chemat Vitaliie, cum aũ fost Solomon de unsprãzece aĩ cãnd aũ nãscut pre fiő-sãu Rovoam, și pentru Ahav zice cum și acesta de 12 aĩ aũ fost cãnd aũ nãscut pre fiő-sãu Ezechiia ; iarã drept acėia aciastã pravilã iaste deplin și adevãratã cum cei mai mici și fãrã de vrãstã sã ceartã mai puțin la toate pãcatele trupești și de sã vor inpreuna cu jidovcã, saũ cu alt copil parte bãrbãtėscã, saũ cu vre o rudã, caria sã chiamã mestecare de sãnge. —

Încã și la greșelele cėle mari, ce sã zice la ucidere, mai puțin sã ceartã ceia ce nu sãnt încã de mãsura vrãstei. —

Cei fãrã de vrãstã de vor face bani rãi calpuzani, nu sã vor certa cu toate certãrile dupã cum invață pravila, iarã numai dupã voia giudețului, însă nu cu mórte. —

La ucidere ce fac cuconi an desine giucãnd, i aũ o certare foarte micșorã, cum aũ fost acei doi cuconi cari giucãndu'si cu giucãreile sale s'aũ mãniat unul pre altul și l-aũ lovit cu cuțitașul cel de condée și l-aũ gionghiat de l-aũ omorãt, și pentru certaria l-aũ izgonit dentr'acel sat, cu invãțaturã ca acėia sã nu sã mai intoarcã la acel loc pãnã nu va face pace cu pãrinții cuconului celui ucis. —

Cei nu de vrãstã și la furtușag mai puțin sã vor certa, dère fura și den lontru den besericã. —

De va fi neștine nu de vrãstã, și de va face vre o greșalã, și pentru cãce va fi mic de vrãstã sã va certa puținel, iarã el de vrėme ce nu va fi de vrãstã va face iarãși acėia greșalã, atunce sã va certa mai mult decãt cėia dentãi, iarã tot nu cu moarte, macar dère și certa pravila pentru acėia greșalã cu moarte. —

Orĩ care fãrã de vrãstã va face vre o greșalã și de nu' vor pãrã la giodet pãnã sã va face mai mare, atunce giodetul nu'l va

certa după vrăsta ce va fi având atunce, ce după vrăsta ce va fi avut atunce când a făcut greșală. —

Dere vrea de n'are giodețul, iaste datorio să micșurêze certaria celui mic când va greși, să o micșurêze după voia lui, pentru căce că toate giodețele feresc acest lucru, ce să zice micșuraria certării.

CUM SĂ MICȘURĂZĂ CERTARIA CELUIA CE NU'Î DE VRĂSTĂ.

De vrême ce cel fără de vrăstă ce face greșală va fi de optsprezece ai mărgând, atunce să'l bage în hiară și în temniță până în cătăva samă de vrême, iară de va fi de 14 ai și greșala ce va face să ceartă ca și pre bărbații ce'i mare, ce să zice cu moarte, cumu'i întâi furtușagul său sodomia, atunce'l va bate pren tot trăgul și'l va închide în temniță cu obêde în picioare; iară de va fi mai sus de 14 ai, și nu va agiunge până la 25, și greșala ce va face iaste de cap, atunce iarăși să va bate pren trăg și'l vor trimite la ocnă. —

Cel nu de vrăstă să va găsi că iaste erezic, sau de s'are prileji să ucigă pre tată-său sau pre înmăsa, atunce nu va putia scăpa cu vrăsta, ce să va certa ca și un mare, cum a fost tânărul cel ce otrăvi pre tată-său de vrême ce nu era încă de 18 ai și'i tăiară capul în cetatia Ramului. —

PENTRU A PATRA PRICINĂ ce micșurează giudețul certarea celui vinovat.

A patra pricină ce îndemnă pre giudeț să micșurêze certarea celui vinovat de cumu'i să cade, iaste beția, de vrême ce dă învățatură pravila de zice cum totă greșala dere fi cum are fi de mare și de să va face la vrême de beție nu să va certa deplin după cum spune pravila iară numai după voia giudețului.

Omul bat dére greși tocma și spre chipul domnului țărâ iarăși tot să va certa mai puțin.

Omul cel bat dére sudui, dére huli, dére face și giurământ minciunos și dére strica și pacea ce va fi făcut cu vrăjmașul său, deapurarea șuvăiaște și scapă și să ceartă tot mai puțin după voia giudețului și mai vrătos viul ce va fi băut văzindu'l limpede și frumos la față și môle și dulce la gustare dére fi și înțelept neștine tot să amăgește părăndui că nu să va înbata.

Când să va înbata neștine cu înșelăciune, mai vrătos când va meștersugui cine-va să'l înbete, atunce ori ce va greși nu numai va șuvăi pentru să scape ce nu și se va certa nice cât de puțin.

Mai puțin se va certa omul cel bat, când va fi pré omorât de beție de cât când are fi numai în vrême, că atunce să chiamă că nuști nemică ce face, iară când să va cunoște că nu'i prea bat, și de va greși, să va certa mai mult iară tot nu cum are fi treaz.

Batul ce va face vre o greșală, șiși va cunoște lucrul că de tôte ori când să înbată iaste reū la beție și să svădeasce și să bâte cu toți, acela să să cërte deplin ca și cum are fi greșit în trezie și după cum spun pravilele și după greșala ce va face, pentru cace să cade cineși cunoște firea că este slăbit la beție sau să nuși bea vin nice cum sau să bea puțin să nu să înbete.

Cela ce să va înbata în dédins ca să pótă șuvăi la greșala ce va greși pentru să să cërte mai puțin, acela nice dăuăoră nu va scapa ci să va certa deplin.

Celulia ce'i va părea bine după beție căce au făcut vre o greșală înbatându-se iarăși și laudându-se zicând bine am făcut de am făcut așa, acesta nu sa va certa puțin ce tocma și deplin după cum va fi scriind pravila. —

Cela ce va zice giudețului că am fost bat când am făcut această greșală, giudețul nu'l va crede, drept aceia trebuie să arate cu mărturii să mărturisescă cum l-au văzut bând într'acea zi și cum au fost făcând tôte nebuniile beții și alte sémne ca de om bat.

PENTRU A CINCEA PRICINĂ ce micșurează giudețul certarea.

A cincea pricină pentru care să îndeamnă giudețul a mai micșura certarea celui vinovat iaste aceasta, când nu' omul cu totă mintea ce să zice eșit den fire'i nebun, de vréme ce învață și pravila omul ce va fi denafară de minte macar ce greșală are face nu să va certa.

Nebunul și cel denafară de minte de să va înțelepți când-va nu să va certa pentru greșelele ce va fi făcut la oebuniea lui. —

Cela ce' când și când nebun iară nu în tóte zilele, cumu s'are zice patru lună iaste nebun și cincî, șase luni iaste înțelept, acesta feal de va face vre o greșală în vrémea nebuniei lui nu să va certa iară de va greși la vrémea ce este înțelept atunce să va certa tocmai cum scrie pravila ca și fie-cine, iară de va fi lucrul împărechiat óre nebun aũ fost aũ ba când aũ făcut ace greșală, atunce stă în mintea giudețului să cunóscă de pre lucrurile ce vor fi fost înpregiurul acei greșele. —

Cela ce va fi cuminte și va face vre o greșală și pentr'aceia greșală să va pără la giudeț și giudecându'l și grăind mărturiile iară el într'acel ceas va nebuni, atunce giudețul il va certa cu banî său cu dobitoc; iară dacă va nebuni el dacă va isprăvi giudețul pără și va vrea să'l dea și vre o certare pre trup, atunce de vréme ce pre nebun nu'l pot certa trupéște va schimba certarea lui pre banî, și aceasta să va face când nu va mai fi nice o nedéjde d-a să mai înțeleptirea cel nebun, iară de va fi nedéjde să să înțeleptească atunce giudețul il va pune la pază până să va înțelepți să'l certe. Nebunul de are ucide și pre tată-său nu să va certa nice cum. —

SÉMNELE NEBUNULUI.

Cela ce să va face și să va arata cum iaste nebun pentru să scape de certare, iară el nu iaste cu adevărat nebun, acela să va certa deplin după pravilă, iară pentru să'l cunóscă giudețul aũ dó-

ră să face aŭ cu adevărat iaste nebun trebuie să'l întrebe giudețul multe întrebări și în multe fealuri și cu multe meștersuguri și să întrebe și pre vraci cari forte lesne vor cunoste de va fi nebun cu adevărat. —

Cela ce va svătui pre cel nebun să facă vre o greșală sau să'î agiute, cumu s'are zice să'î dea sabia gola și arătându' pre cine-va să'l ucigă, nu va putea șuvăi acesta pentru ce aŭ fost el nebun și aŭ făcut greșala pentru să nu să cërte după pravila cela ce'l va fi svătuit. —

Cel nebun macar că nu să va certa la nebuniele lui de va face vre o greșală iară tot nu să cade să'l slobozască de tot să inble pre drumuri slobod, ce să aibă pază, să fie pre lângă ómenii săi până să va înțilepți.

A ȘÉSEA PRICINĂ

ce micșurează giudețul certarea celui vinovat.

A șésea pricină carea indeamnă pre giudeț să mai micșurêze certarea celui vinovat de cum învață pravila, iaste obiceiul locului după care obiceiū cine va greși nu să va certa nice cum, cum daŭ învațatură toți dascalii tocminduse toți într'un cuvânt. —

Când va fi un lucru cu cale să să cërte carele 'l va face, iară acel lucru de vréme ce va fi obiceiul locului să să facă, atunce acela ce'l va face nu să va certa nice cum. —

Giudețul giudecă câte o dată și în protiva pravilei pentru acest obiceiū a locului și de multe ori face cumu'î voia lui.

Lucrurile ce să fac după cum iaste obiceiul locului macar dère și fi înprotiva firei și a pravilei, iară drept aceia tot nu va certa giudețul pre ceia ce fac acel obiceiū, macar că aicia'î cêrtă beserica, iară *lactoroe prișestvie* va certa D-zăŭ cu muncă de vac, pre căți vor face înprotiva D-zăeștilor pravile lucrure fără lége.

PENTRU A ȘEPTEA PRICINĂ ce micșurează certarea.

A șepta pricină ce în micșurează certarea celui vinovat iaste multime de ómenî unde să pornesc cu toți să facă vre o răutate, atunce giudețul nu póte să aleagă cine aú făcut răutatea, după ceia nu póte pre toți să'i certe pentru unul și pentru ce că acóste soții multe să fac în doó fialuri, drept aceia trebuie să știn cum une daté sânt împreunați mulți și fac toți o greșelă și iarăși alta datá sânt mulți împreunați întruna și numai unul dentrânșii face o greșală, într'aceia nime nice dentru soțiile lui n'aú înțeles nice l-aú văzut nice giudețul póte să'l cunóscă, și într'această faptă samt doó pravile; Intâia pravilă iaste acésta:

Când sânt nește ómenî mulți strânși la un loc și fac vre o greșală, drept acéstă greșală să indeamnă giudețul să mai micșureze certarea după cum scrie pravila, și mai vratos greșala ce vor fi făcut cei mulți să cértă după pravilă cu mórte atunce așjidere să indeamnă giudețul să mai micșureze certarea pentru să nu omórá pre mulți drept o greșală, când să va prileji în mijlocul a mulți de vor fi unii dentrânșii mai capete, cumu s'are zice ispravnic, atunce la unii ca aceia nu va micșura giudețul certarea acei greșele pentru cei mulți pentru căce la fie ce greșală ceia ce sânt capete după pravile să ceartă deapururea deplin, numai ce înmicșurează certarea celor ce sânt toți într'un chip de vinovați și nice unul dentrânșii nu iaste mare saú mic. —

A doó pravilă zice, când să va tâmpla dentre niște ómenî mulți să greșască unul dentrânșii și atunce nice aceia nice giudețul póte să știe carele aú făcut greșală atunce pre toți să'i slobozescă de tótă certarea trupească și să vor certa numai cu banî, cumu s'are zice de pre o fereastră a unei case unde aú fost strânși niște ómenî mulți s'aú aruncat o piatră ș'aú ucis pre un om ce-aú fost trecând pre uliță și aceștiea ce sânt în casă nu știu cine să fi aruncat acca piatră, cum nu póte să fie într'alt chip ce unul dentrânșii aú aruncat piatra și el nu va spune, atunce toți să fie slobozi și numai cu banî să să certe. —

Când vor fi într'o casă niște ómenî mulți lăcuiitori și să va găsi între dânșii unul ucis și vor arata sémnele cum să'l fie ucis unul dentrânșii iară nu mulți de vréme ce să va afla că are numai o rană iară nu mai multe, iară nu să ști carele dentru dânși să fie făcut acésta ucidere, atunce vor fi toți slobozi de certarea uciderii, numai ce să vor certa după voia giudețului și nu să va certa nice unul cu mórte, așijdere dére avea cât de multe rane cel ucis macar dére fi atâtea de multe precum ómenî vor fi într'aceia casă și să nu știe nime cine să i le fie făcut aceluî ucis, atunce toți vor fi slobozi de mórte numai să vor certa după voia giudețului.

Când să va prileji să abă price niște ómenî și vor sări toți cu armele asupra unuia și'l vor omorâ cu multe rane, iară să nu fie nice aice lucrul de față óre cine l-aũ rânit și cine nu l-aũ, atunce toți să vor certa după voia giudețului; iară de să va cunoște cari l-aũ rânit și cari nu l-aũ, atunce ucigătorii să vor omorâ iară ceia lalți ce le-aũ fost agiutoriũ să vor certa după voia giudețului, iară de nu'l vor fi agiutat ce numai fiind acole de față vor fi sărit și ei cu arme atunce aceștia nu să vor certa.

Niște ómenî mulți vor ucide pre vre unul cu rane de mórte carele una dentrânse singurã putea să'l omorâ, iară să nu să pótã adevãra la giudeț carele l-aũ omorât, atunce pentru căce sãmt mulți nu să va omorâ nice unul iară să vor certa după voia giudețului.

Când vor ucide mulți pre unul cu rane nu de mórte, care lucru una dentr'acele nu l'are fi putut omorâ ce tóte împreunã l-aũ omorât, și giudețul nu știe carele va fi făcut rana cea de mórte, numai ce să adeverește lucrul cum l-aũ ucis toți împreunã, atunce pentru mulțimea să vor certa toți după voia giudețului. —

Cel ucis de mulți de va avea și rane multe și dentr'aceste unele sãmt de mórte altele nu sãmt de mórte iară să nu pótã giudețul să adevereze cine i-aũ făcut rana cea de mórte și cine i-aũ făcut cele-l-alte ce nu's de mórte, atunce pentru mulțimea toți să vor certa după voia giudețului, iară de va cunoște giudețul pre ceia ce aũ făcut ranele cele de mórte, fi va certa ca pre niște ucigători, iară ceia ce n'aũ facut rane de mórte va certa'î giudețul după cum va fi voia lui. —

Maî marele ce va fi cap între multe soții și de va fi făcut rană de mörte celui ucis și ceia-l-alti soțiele să'l fie vatamat cu rane nu de mörte, atunce cel maî mare să va certa ca un ucigătoriu cu mörte iară ceia-l-alti după voia giudețului și după rane ce vor fi făcut fie carele, însă și atunce să cade să förte cerceteze giudețul pre mănuntul în ce parte de trup aũ rãnit fie și carele de dâns, pentru căce macar de n'are fi făcut toți rane de mörte alegând fără de cel maî mare, iară drept aceia maî mult să va certa cela ce va fi lovit în piept de cât cela ce va fi lovit într'un deget, și maî mult să va certa cela ce aũ făcut rană de i-aũ scos sufletul de cât ceia-l-alti, dece ori câți vor fi făcuți rane de mörte toți să vor omorâ, iară cei lalti să să certe după voia giudețului. —

Când să va ucide neștine de mulți și giudețul nu va ști carele dentr'acei mulți l-aũ ucis, atunce toți să vor certa cu banii său ce'i vor scöte den moșie, sau la ocnă.

Pöte giudețul să muncescă pre cela sau pre ceia ce vor avea niscare sémne ca acelea cum să fie ucis aceia pre cel mort, macar dére fi smomit și pre alții pre mulți într'această ucidere, așjidere de va arunca neștine vre o piatră den vre o casă unde vor fi ömeni mulți și va ucide pre cine-va, nu'i va munci pre toți giudețul nice'i va putea să'i muncescă pentru să știe carele iaste dentru toți cela ce aũ aruncat piatra, iară pe va fi care cum-va dentru acești mulți de să vor găsi vre unii carii să aibă niscare sémne cum aceștia să fi aruncat piatra, acela sau aceștia numai ce'i va munci giudețul să spue cum va fi cu adevărat. —

PENTRU A OPTA PRICINĂ ce micșurează giudețul certarea.

A opta pricină carea indeamnă giudețul să înmicșureze certarea celui vinovat la greșala ce aũ făcut, iaste ascultarea carea va face neștine pre Domnul țării sau spre stăpânul carele'i va slujii, și cum zice cartea cea veche la *vtorii zakon*, 17 capete, cela ce nu

să va pleca, ce să zice ce nu va asculta de giudețul ce-aū ales D-zeū, cu mórte voiū să móră, macar că acest cuvânt a scripturei cei vechi zice așa, iară să înțelege pentru învățatura giudețului celuea ce giudecă pre lége și pre d-zeeștile pravile și pre pravilele celea ce sămt după fire, pentru căce carele nu se va pleca sub tăria învățătorei légei și giudețului nu să va certa cu mórte pre direptate și după pravilă.

Cadesă să asculte și să se plăce boiarinului și mai marelui nărodului încă când va da învățatură spre lucrurile care vor fi mărturisite de pravilele cele împărătești său de obiceiiele locului său de singură firea omenească, care lucru să înțeleage când va înbla neștine pre aceia ascultare puțină vătămare va face spre de'apropole său, iară de vréme ce cu acéstă ascultare ce va face neștine spre mai marele său, ce să zice spe domnu-săū, înblând de tóte pre lui, va greși și va vatama fórté mult pre de aproapele fie'și cui, atunce nu să cade ascultătorul să ferească această ascultare.

Cela ce va ucide pre cineva fiind trimis de boiarinul săborului, ce să zice de cel mai mare a gloatelor, póte șuvăi să nu să cérte după cum scrie pravila, care lucru să înțelege într'acesta chip cându'l va trimete cel mai mare, il va îngrozi de'i va zice că de nu va omorâ el pre acela giudețul va omorâ pre dâns, și mai vrătos mai marele gloatelor va fi deprins a omorâ pre unii ca aceia ce nu'l vor asculta, iară de vréme ce nu'l va îngrozi mai marele glótelor și să nu'i zică așa că de nu'l va omorâ va muri el în locul lui și încă când nu va fi învațat a omorâ pre ceia ce nu'l ascultă, atunce cela ce va face uciderea nu va putea șuvăi să zică ca l-aū mánat mai marele său, ce să va certa după cum scrie pravila. —

Rugămintea domnilor iaste ca și cum are îngrozi pre neștine.

Orî care muiare de frică și de silă ce'i va face domnul să va pleca și va face pre voia lui, aceia nu să va certa nice cum. —

Un giudecătoriu de la un trăg, ce să zice un diregătoriu, nu iaste dator să asculte pre domnul țărâi să muncească sau să spânzure pre neștine cunoscând el că nu'i vinovat și iaste lucrul cu asupreală aceia muncă suū aceia mórte, ce mai bine'i iaste lui să'și

noaptea, ce să ȕice să fure, pentru căce că atunci deapururea să vor certa și nu vor putea șuvăi.

Feciorul ce va face vre o greșală pre învățatura tătâne-său sau a mâne-sa, sau muiarea pre învățatura bărbatului, sau robul pre învățatura domnu-său, nu să vor certa nice cum de va fi greșala micșoră, iară de va fi greșala mare atunci să vor certa, însă nu deplin cum scrie pravila, ce după voia giudețului. —

PENTRU A NOA PRICINĂ

ce înmicșurează giudețul certarea celui vinovat.

A noa pricină, pentru carea să îndeamnă giudețul să măi micșureze certarea celui vinovat de cum ceartă pravilele, iaste neputința și slăbiciunea firei, pentru care măi puțin să vor certa murile de cât barbații la greșele ce vor face. —

Muiarea să va certa măi puțin de cât bărbatul când în casa ei să vor face bani răi calpuzani, sau când va cumpara ceva vre un lucru eftin pentru să'l vânză măi scump, sau când va sparge carte domnească și încă și de să va mesteca în tocmala ereticilor, sau la giurământ minciunos, iară când va greși la lucruri ce să fac înprotiva D-zeeștei pravili și a pravilei firei omenești atunci nu să va certa muiarea măi puțin ce tocma ca și bărbatul.

Țăranul cel gros pôte șuvăi să nu să cërte ales când va fi mărturie cuiva și de va grăi cuvinte fără de ispravă și fără cale de să va cunoște lucrul că grăiaște de prostimia lui, iară de va grăi de învățatura lui cea rea atunci să va certa tocma ca și alalți, așșidere și la alte la tôte greșelele ce va face țăranul cel gros de va face de grosimea lui măi puțin se va certa iară de va face den răutatea și fealul lui cel rău atunci să va certa tocma ca și alalți și acésta iaste în puterea giudețului să'l giudece de va fi de grosimea lui sau de nu va fi, alegând de va fi greșala spre D-zeesca pravilă sau spre pravila cea de fire, căce că atunci grosimea lui nemică nu'i va folosi nice va șuvăi să scape de certare. —

PENTRU A ZÉCIA PRICINĂ ce înmicşurează certarea.

A zécia pricină carea îndeamnă pre giudeţ să mai micşurúze certarea vinovatului iaste somnul, de vréme ce mulţi s'au găsit de au făcut multe şi minunate lucruri în somn şi dacă să deştepta nu ţinea minte nemică ce au făcut, cum au fost o dată unul de-au fost dormind la besérica lui st. Venedict la ţara frâncéscă şi au fost eşit den besérică adormit de au umblat doó mile de loc şi a-colea au găsit pre un copil şi l-au ucis de au murit ne având nice un lucru cu dâns nice l-au ştiut nice l-au cunoscut şi iarăşi așa adormit s'au întors şi s'au dus de-au intrat în besérică iară demineaţa n'au ştiut nemică eşit-au afară au nu au eşit ; altă dată iarăşi au fost într'un oraş ce s'au fost chemat Pizan unul de aceia carele de multe orî eşia nóptea den casăşi cu arme şi încungiura trăgul tot cântând şi earăşi dormind să întorcea de vinea acasă şi nu să mai deştepta, şi de multe orî prietenii lui daca'l găsea înblând pre drum îl deştepta şi'l întorcea deşteptat la casa lui den carea eşisa dormind ; saú cum au fost o muiare carea să scula noaptea de'şi frământa pânea şi o punea de o învălea şi o găta de tot numai sa o bage în cuptor şi earăşi adormită să ducea de să culca în patuşi şi dimineţa nu ştiea cine i-au tocmit așa pânea şi așa deapururea'l părea că'i fac aceasta vecinele ei drept să rădă cu dânsa ; şi alţi mulţi s'au aflat ca aceştia, dece pentr'aceia s'au făcut aciaste pravile. —

Acest fél de ómeni dormind în somn de vor bate saú vor răni saú vor ucide pre cineva nu să vor certa după pravilă, ce după voia giudeţului, de vréme ce şi somnul să asemănă cu mórtea, iară denafară de aceasta să cade să albă giudeţul milă la greşélele ce sânt de fire.

Un om cu fâmeia sa dormind într'un aşternut vor înpresuraşi pruncul între sine şi'l vor omorá, acesta lucru nu se va chema c'au făcut ei den mintea lor cea rea, ce le-au fost greşală, de vréme ce şi giudeţul deapururea crede cum părinţii mai bineşi soco-

tesc feciorii de cât singuri pre sine, saü maica nu se va chema sä'si pötä uita pre fiu-seü fiind den manuntaele ei, drept aceia nu sä vor certa dupä pravilä ca nişte ucigători, iarä pentru nesocotința lor sä vor certa dupä voia giudețului. —

Cela ce va greși dormind sä va certa dupä pravilä, insä când sä va face că dörme iarä el cu adevärat va fi deșteptat.

Cela ce va greși dormind și dacä sä va deștepta nu se va căi ce aü făcut, ce încă vä zice bine am făcut de am făcut așa în somn, acesta sä va certa dupä pravilä și nu va putea sä șuväiască. —

Când va dormi neștine, și de va mörge sä facä vre o räutate saü de va vätama pre cineva, pöte celalalt sä'l ucigä pentru sä scape denaintea lui cu viață și nu se va certa, care lucru sä înțelegä când nu va putea într'alt chip sä scape den mänäle lui ce numai ce'i cautä sä'l ucigä.

PENTRU A UN-SPRÄ-ZÉCIA PRICINÄ

ce va micșura giudețul certarea.

A un-sprä-zécia pricinä ce mai înmicșurează giudețul celui vinovat, iaste dragostea, de vréme ce dragostea sä asamänä cu bețtea așijderea și cu nebuniea și mai vrätos iaste și mai rea chinuire de cât acélea de cât töte, drept aceia s'aü făcut această pravilä.

Cela ce face vre o greșalä fiind îndemnat de dragoste, mai puțin sä va certa de cum spune pravila. —

Cela ce va fi biruit de dragoste și de va tämpina vre o fatä märgänd pre drum și o va säruta nu sä va certa nice cum, cum aü facut un muncitor de la Athina ce l-aü chemat o Pisistratos, carele aü zis muerii'și cându'l îndemna sä nu fie într'alt chip ce sä omörä pre cela ce aü särutat pre o fatä feciörä a lor märgänd pre drum, zicändu'i acest cuvânt, cum de vréme ce pre ceia ce ne iubesc și ne särutä tu ziei sä'i omoräm, darä încă ce învățaturä ver da sä facem celora ce ne vor urä și ne vor fi cu vräjmäșie.

Orî care muiare pentru multă dragoste ce va avea cătră i-bovnicul ei va primi în casa ei furtuşagul ce va fi el furat, mai puţin să va certa de cum iaste scris la pravilă.

Dragostea şuvăiaşte précurviea şi răpitul fiatei şi alte greşele ca acestea, ce să dice când are pune scări la ferestri să să sue să între la ibovnică'şi, şi alte ca acéştia.

PENTRU A DOA-SPRĂ-ZÉCE PRICINĂ

ce înmicşurează giudeţul certarea.

A doa-spră-zéce pricină ce îndeamnă pre giudeţ să înmicşuréze certarea celui vinovat de cum scriu pravilele, iaste ruda cea aleasă, ce să zice Boeria, de vréme ce nice cei de rudă bună nice boiarîi nice feciorîi lor să vor certa cu caterga saŭ cu ocna, ce pentru acésta se vor goni den moşia sa câtă-va vréme iară nu să nice spânzură în furci ca alaiţi făcători răi, nice să inţapă, ce drept acéstea drept tóte li să tae capetele, nice pre uliţă pren trăg nu să pórtă unîi ca acéştia.

Când ceartă giudeţul saŭ pravila pre cineva cu bani, tocma să ceartă Boiarinul ca şi cel sărac. —

Certarea cea trupească ce dă pravila pentru greşale dére fi cât de micşoră aceia certare dacă să va da vre unui boiarin să chiamă prea mare de cât când s'are da fie-cui de cei mai mici, şi iară'şi vine lucrul unul drept alt cât are fi de mică certarca ce va fi cu bani la vre un om de ceşti mai mici şi proşti la acéştia iaste mai mare de cât s'are da la un boiarin, drept aceia pravila schimbă certarea cea trupească cu bani când iaste vre un boiarin şi'l ceartă cu certare de bani, iară de iaste vre un om de gios şi micşor şi sarac să va certa cu certare trupască. —

La greşale ca acélea ce sânt la pravilă mai mari să dau boiarilor de cât saracilor şi mai mult să vor certa boiarîi de cât cei mai mici şi mai saraci, cum s'are zice de să va afla vre un boiarin hiclean unui domn şi hain ţărăi şi de s'are arata într'acesta chip şi unîi den cei mai mici, mai mult s'are certa cel mai mare

boiarin de cât cel mai mic și om mai de gios, așijdere și omul cel mai de gios, de'l vor prinde la război viū îl vor tăia capul iar de vor prinde vre un boiarin îl vor spânzura.

Greșalele ce fac rușine boiarii boiarilor mai mult să ceartă boiarii de cât cei mai mici și ómenii mai de gios, cumu s'are zice la greșala hotriei să va certa mai mult boiarinul de cât cel mai micșor.

La greșalele ce învață pravila furcii, cumu'i hainiea și vicleșugul când hiclenește pre domnu-său, să va spânzura și boiarinul ca și cel mai prost, iară furcile boiarinului să fac mai înalte de cât același mai mic. —

Când va mărturisi neștine minciunii saū va fi eretic și când nu va asculta de domnu-său și la lucrul ce'l vor sudui pre înparatul saū pre domnul locului, într'un chip să vor certa și boiarii și cei mai proști.

Cela ce va face o greșală nădăjduind că nu să va certa căce iaste boiarin, și de va fi scos cuvânt să fie înțeles cineva cum sa fie zis acest cuvânt și cum să fie făcut această greșală cu aceasta gând, atunce boiarinul să va certa de tocma cu cei mai săraci. —

Când să va cădea unui boiarin, pentru greșala ce-aū făcut să'l trimită la ocnă saū să'l bată pren trăg saū altă certare să pață, iară giudețul ca pre un boiarin va certa'l cu bani, aceasta să face odată saū de doó ori, iară a treia óră de'l vor mai prinde pre boiarin făcând iarăși acea greșală atunce să va certa tocma ca și cel mic și om mai prost.

La certările ce dă pravila după voia giudețului la acelea pôte giudețul să mai inpuțineze certarea boiarinului, iară acelea certări ce de față învață legea și pravila certarea cum va fi, nu pôte giudețul să certe mai puțin pre boiarin de cât pre cel mai mic și mai de gios om.

Pentru précurvie tocma să ceartă boiarinul ca și cel mai mic.

PENTRU A TREI-SPRE-ZECE PRICINĂ

ce micșurează giudețul certarea.

Giudețul, să îndeamnă să mai micșureze certarea celui vinovat pentru iscusirea și destoinicia lui, cumu s'are zice de vreme ce neștine va ști vre un meștersug ca acela frumos și scump și atât să'l știe de bine cât să nu să aște altul asemenea lui, atunce acesta de va face vre o greșală, mai puțin să va certa; cum au fost odată un sinețariu bun carele pentru uciderea ce făcuse nu l-au omorât, ce l-au isgōnit den locul lui și eară'și la vreme de ôste l-au adus, acēsta să face când să va arata meștersugul lui de față de vor vedea toți țarele va fi tūtutor de treabă și greșala lui trebuie să nu fie hainit cumva moșia sa sau să fie fost tâlhar de drum pentru căce atūnce nice un meștersug nu'i va folosi. —

Când va fi făcut neștine un bine mare locului aceluia unde locuiește care bine să să pomenească deapănarea, după aceia de să va prileji să facă vr'o greșală, atūnce giudețul pentru acel bine ce sa pomenește va certa'l mai puțin de cum se cade, alegând când va fi acel bine ce au făcut locului lucru puțin iară greșala lui va fi mare atūnce acel bine ce-au făcut nu'i va fi drept nemică. —

Binele ce va face neștine locului și moșiei lui, au el, au moșii lui, îi va folosi ca să să certe mai puțin sau să nu și să certe nice cum la greșala ce va fi făcut, și aceasta pōte fi când va fi trecut vreme multă de când va fi făcut acel bine până când au facut greșala, pentru căce de să va face acel bine în vremea ce s'are va face și greșala atūnce acel bine nu'i va folosi nemica ca și când nu s'are fi fost dere fi cât de mare; ce să chiamă că va mai micșura ôre ce, cumu s'are zice fură ôre cine de la un boiarin un secretiaș cu bani și găsește acolo în lăuntru niște cărți hiclete carele scriea la niște vrăzmași să vie cu ôste să ia acel loc, și dacă le-au găsit le-au aratat domnului acelu loc. și s'au păzit de-au ocrămit cum au știut acel lucru, acesta cu adevărat mare bine au făcut acelu loc, iară nu l-au făcut cu svat bun și cu gând bun cum sa cade să să facă binele, ce i-au venit acesta bine

mare den furtuşagul lui şi drept aceia ca un fur să va certa, iară mai marii aţelui loc vor face milostenie feciorilor lui şi pre dâns încă'l vor certa mai ioşor ore ce puţin lucru pentru acel bine ce i s'aũ nemerit.

PENTRU A PATRA-SPRE-ZÉCE PRICINĂ **ce micşurează giudeţul certarea.**

Schimbându'şi neştine firea şi viaţa cea rea ce-aũ fost având şi plecându-se către D-zeu, indeamnă pre giudeţ de'ı mai micşurează certarea de cum spune pravila pentru greşala ce-aũ făcut, drept aceia s'aũ făcut acéstă pravilă.

Jidovul de va face o greşală şi dup'aceia va veni spre credinţă creştinească şi să va boteza saũ nu să va certa nice cum saũ se va certa mai puţin pentru aceia greşală de cum învaţă pravila, şi acest lucru stă cu totul în voia giudeţului să'l certe ver să nu'l certe ver mult ver puţin. —

Jidovul ce s'aũ botezat de va fi luat ceva'şi cât de puţin certare pentru greşala ce aũ greşit încă mainte de botez, atunce giudeţul nice într'un chip nu va putea să'l certe cum spune pravila.

Jidovul dacă să va boteza dére fi făcut câte păcate şi scrânăvil, pentru darul botezului tóte să vor curăţi şi va rămânea cum are fi născut adoó órá, atunce póte să fie şi preot fără nice o sminteală. —

PENTRU A CINCIA-SPRE-ZÉCE PRICINĂ. **ce micşurează certarea.**

Giudeţul să îndemnă a mai micşura certarea celui vinovat de cum spune pravila când cel vinovat iaste surd saũ mut, de vréme ce unul de aceştia iaste ca şi un prunc micşor şi ca unul de cei fără minte nebun.

Surdul și mutul cându'i va fi mîntea întreagă și deplin și va putia cu măhăitul să arate fiește căruia firé'și, să va certa tocma ca și alalți; alți dascali zic cum mutul să să cêrte mai puțin pentru căce mărturia ce face mutul cu măhăitul pôte să fie și cu greșală, alegând acest mut și surd de va ști scrie și să citească pentru căce că atunce giudețul îl va întreba cu scrisore și atunce pôte să'l și muncească pentru să spue și să'l cêrte după pravilă.

PENTRU A ȘÉSIA-SPRE-ZÉCE PRICINĂ ce inmicșurează certarea.

Când va pără tatăl pre fiu-seu cel trupesc la giudeț pentru vre o greșală ce va fi făcut, atunce i să va face milă giudețului și'i va micșura certarea ce i s'are cădea după greșala lui cum scrie pravila. —

Feciorul ce are fi fugit și i s'are fi făcut légea după vina lui, unde'l vor găsi acolea să'i facă mörte, iară tată-seu de'l va prinde și să'l dea giudețului, giudețul va mai micșura certarea lui, ce să zice nu'l va omoră ce'l va certa într'alt chip. —

De va fi feciorul fugit pentru căce va fi greșit înprotiva lupărăției său a domniei și au făcut pagubă ca aceia țărăi, pre acesta de'l va prinde tata-său și de'l va trimete la giudeț atunce mai puțin să va certa de la giudeț de cât de l-are prinde omul domnesc.

De vréme ce șére prinde neștine feciorul și l'are duce de l'are da pre mâna giudețului, nu căce döră iaste om bun, ce pentru căce să teme să nu'l cumva prinză ómenii cei domnești, atunce încă sa va certa mai puțin de cum sa cade și de cum învață pravilele pentru acea greșală. —

Acela ce'și va da feciorul lui pre mâna județului ca pre un vinovat, dére fi tată-său și jidov tot mai puțin se va certa. —

Așijdere și feciorul de va da pre tată-său la giudeț ca pre un vinovat ca să să cêrte după greșală, atunce mai puțin să va certa.

Înma de'și va da feciorul său fata la giudeț ca pre niște vînovați, mai puțin certa'i-va giudețul, iară nu'i va slobozi de tot. —

Aclastia tôte ce-am zis pentru darea tată-lui pre fecior și feciorul pre tată-său iaste adevărată și neștită după pravilele împărătești și după cum scriu toți dascali tocminduse toți într'un cuvânt fără mize de o price și carele au fost și mai prost și mai mie nemică nu s'au pus în protiva acestora nice unele de câte am zis, iară drept aceia această dare de tată nu s'au prilejit nice dănăoră să fie acest lucru să dea tată pre fecior sau fecior pre tată până la vrămea unui dascal mare și tocmitoriu de pravile, numele lui era Farinascu carele au strâns tôte pravilele cele împărătești și încă să ispiți și să nevoi cu învățatură ca aceia să cunoscă care pravile și obicée să șocotesc la oblastiele creștinești în tătă lumea, acest dascal au fost după Hristos 1598 de ai și până într'această vrăme nu s'au prilejit nice dănăoră via și faptă ca acesta să să leguiască la giudeț, ce să zice tatăl să și dea feciorul ca pre un vinovat la giudeț, numai la Polonia sub oblastiea Papei de Râm ce-au dat așa un tată pre fecioruși, care fecior au fost izgonit den moșiea lui pentru căce era greșit împărăției, iară aicia nu să țin în samă pravila cea de milostivire pentru să cërte mai puțin pre fecior pentru ce l-au dat tată-său, ce cumplit după pravile l'au certat, pentru căce greșala era sudalmă pre împărăție, și giudețele la greșele ca aceste nu deschid pravila cea de milostivire ce numai pravila cea de certare cumplită pentru căce să nu cumva coară milă nice tatăl nice feciorul de la giudețe, ce cum au fost numai-o dată s'au prilejit acest fel de giudețe.

PENTRU CEIA CE HICLENESCO

și calcă cinul cel ingeresc

ce să zice călugăresc, ce să zice pentru ceia ce și lea-
pădă călugăria.

Hiclean, și vrajmaș cinului călugăresc să chiamo ceia ce s'au făcut călugăr și nu de tot, ce numai ce-au fost înbrăcat hainele și după aceia va lepada rasele și se va face iarăși mirean. —

Ceia ce va eși den mănăstire fără de voia și știrea eguine-

nului și de să va fi înbracat în alte haine mirenești și și va fi as-
euns potcapocul și chemelavha și alte ca aceste, acesta să chiami
hiclean și hain cinului și obrazului călugăresc.

Călugărițele ce vor eși den mănăstire, și vor înbla prin lume
fără știrea vlădicului locului aceleua, și acestea sănt ca și călugării.

Cela ce și leapadă haine călugărești vrând să șuvăiască să zică
că înblă pentru învătătură, ca un hiclean sa să aforisiasca.

Popa și diaconul de se vor însura după ce le vor muri fe-
meile sănt ca și cea ce leapadă călugăriia și fac prepus cum să
fie eretici, drept aceia trebuie să se cerceteze, deo de va fi crezind
cum are putere preutul său diaconul să se însoră atunci ca pre un
eretic să l' cörte, iară de nu va avea acesta gând se va pedepsi nu
mai ca și cea ce leapadă călugăriia, și iară și de și va lepada mu-
iarea și va pleca iară și la beserica să l' leguiască cu blândețe și cu
milă, care lucru de nu va face de bună voia lui atunci și cu sil-
și fără de voia lui va să l' facă beserica și l' vor baga în temnița
sau l' vor închide într'o mănăstire de va ședeă înru totă via-
ța lui. —

Călugărul de nu și va purta mântiea în chelie și sau când va
mERGE la feredeū sau și ntr'alt loc ascuns, nu să va certa nice sa
va chema ca cela ce leapadă hainele călugărești.

Cela ce va scöte den mănăstire pre vre unul di ciera ce cear-
că să să facă călugăr, aceleua capul să i să tae.

Cela ce va îndemna pre altul să lépede rasele, capul să i să
tae. —

Cadesă în totă vrémea să priimască beserica pre cela ce va
lepada călugăriia, iară cu adevărat nice o dănăora nu va putea fi
egumen, alegând cându l' va blagoslovi Patriarhul. —

Călugărul sau popa sau diaconul de să va îmbraca în haine
mirenești când va merge pe un drum, nu să chiami că au lepădat
calugăriia, nici să va certa.

Călugărul ce va eși den mănăstire și va lacui la țară pentru
să și hrănească părinții, nu să chiami că să leapadă de călugărie
când nu i va putea hrăni într'alt chip și când va fi cu voia mai
marelui mănăstirei. —

Cela ce'și va lasa cinul său și să va apuca de alt cin mai cu nevoe și mai cu grea petrecere nu să va chema că hiclesște mănăstirea și beserica, cumu s'are zice când să va face călugărul schimnic sau sahastru în pustii. —

PENTRU CERTARIA CELORA CE SĂ LEAPĂDĂ
de cinul îngeresc,
ce să zică ce'și leapadă călugăria, ce certare li se va da.

Cela ce va hiclesni cinul și obrazul călugăresc, ce să zice va lepada călugăria, de nu va fi având asupra lui cetite molitve de călugărie nu se șa aforisi, iară de va fi purtând hainele, ce să zice rasele cu molitve, atunci să'l aforisescă și de va sta un an într'acea aforisenie și nu să va întorce cătră mănăstire atunci face prepus sa fie eretic, drept aceia să să cerceteze și să'l muncescă și să'l cërte ca pre un eretic și rămâne și fără cinste și cela ce'l va strica ceva nu'l va putea pârâ la giudeț nice i se prinde mărturia unde grăiaște, ce iarăși să aforiseste și de va sta cu pizmă într'acea aforisenie să'l dea la giudețul cel mirenesc să'l cërte. —

Când să va pocăi cela ce va fi lepadat călugăria și de'l va primi vlădicul sau egumenul lui de va fi avut cinste de la beserică, ce să zice prociie, nu va putea să să mai apuce de cinstea ce-au avut dóră numai cu voia și cu blagoslovenia Patriarhului. —

Tótă averea celuia ce-aū lepadat călugăria va rămânea la mănăstirea de la care aū fugit când ș'aū lepadat călugăria. —

*** PRAVILE ÎNPĂRĂTEȘȚI**
pentru ceia, ce îndeamnâ și agiutâ cuiva sau'l
svătuesc spre rău sau când va trimite pre altul
să facâ vre o răutate.

Ce folos are ave neștine când svătuiaste pre alt cine-va, sau'l agiutâ, sau'l trimite să facâ vre o răutate. —

Când va îndemna neştine pre altul şi'l întărată de'l mânie sau'l dăscăleşte de'l învaţă să facă vre o răutate, acela să chiamă sva-tuitor răutătit.

Agiută neştine cuiva să facă greşală când dă bani sau ômeni sau cai, sau arme, sau scări să fie de suit, sau alte lucruri de aceea trebă pentru să facă greşală cum au socotit, şi mai vrătos agiută când mărge el singur cu capul său de'l soţie şi singur cu sine să facă greşala împreună cu celalalt.

Multe fealuri de svaturi sănt şi la agiutoriū aşijdere, de vrême ce svatul să face numaî cu cuvântul iară agiutorul să face şi cu lucrul, drept aceea nu să vor certa într'un chip svătuitorul cu agiutorul.

Alta iaste să svătuiască neştine să să facă greşala şi alta iaste să trimiţă să facă, pentru căce cela ce svătuiăşte socotēşte folosul celuia ce'l svătueşte, iară cela ce trimite să facă greşală socotēşte numaî folosul său iară nu a celuia ce'l trimite, drept aceea giudeţul nu să cade să socotēscă cuvintele când să va face vre o greşală, pentru căce cum grăiaşte cu cuvântul cela ce svătuiăşte, aşa grăiaşte cu cuvântul şi cela ce trimete, iară să cade să cercetēze la carele au rămas folosul şi dobânda ce-au venit de pre ceia greşală pentru să pôtă înţelēge carele iaste adevărat si mai întâi vinovat.

Încă mai iaste un lucru între svătuitoriū şi între trimiţătoriu, pentru ce cela ce svătueşte nu rămâne dator celuia ce l-au svătu-tuit, iară cela ce trimite pre altul să facă greşală rămâne dator lui, ce să zice celuia ce'l trimite. —

Mai mare lucru iaste să trimiţi pre cineva să facă greşală de cât să'l svătueşti să facă.

Pre cela ce'l vor cleveti c'au trimis pre altul să facă o greşală iară el de va arata cum nu l-au trimis iară numaî ce l-au svătu-it să facă acest lucru, să fie slobod de păra ce l-au clevetit întâi şi şi de certare.

Cela ce va zice cuiva vre unui priiatel să ucigă pre vre unul ce le va fi amândurora vrăjmaş, atunce să cade să socotească şi să cercetēze giudeţul acest cuvânt ce-au zis, svat au fost, învăţătura au cuvânt de ascultare să facă cumu'i va zice şi fără de voia lui

ce să zică să'l uciga, carele să cunoște într'acesta chip de să va afla acesta ce s'au îndemnat a mERGE spre ucidere cum n'au făcut nice dănaoță ucidere și nice atunce nu are fi făcut de nu l-are fi îndemnat acela, atunce să chiamă că i-au dat învățătură ce să zice i-au zis pasă să ucizi pre cutare om, el s'au dus și l-au ucis pre cuvântul' acelu om, iară de să va afla cum acesta l-au vrut ucide și fară de zisa și indemnarea aceluia, atunce acel cuvânt au fost numai de i-au svătuît, iară de va fi izvod cum de nu i-au vrut zice acela sau l-au vrut ucide sau ba, atunce giudețul crede că l-are fi ucis inacar de nu i-are fi zis nemică. —

Al doilea semn pentru să cunoască giudețul pre cela ce l-au trimis să ucigă pre cela-l-alt ore svătuïtu'l-au, au zisu'i-au să margă sa'l ucigă și fără voia lui, care semn iaste acesta pentru să cercețeze giudețul și să cunoască pre cel ucis căruia au fost mai mare vrăjnas, pentru căce de va fi fost ucigătorului atunce acea indemnare au fost numai svat, iară de va fi fost cel ucis mai mare vrăjmaș celuia ce l-au svătuït de cât celuia ce l-au ucis atunce ace indemnare au fost învățătură, cum am zis mai sus, ce să zice ascultă cum zic și fă cum te învăț, pasă de'l ucide fără voia ta, eu voi da samă, aciasta să chiamă învățătură și pre acesta învățătură au mers de l-au ucis.

Când nu va putea giudețul să cunoască într'alt chip mai cu adevărat acé indemnare svătuire au învățătură, atunce va munci pre svătuitorul să spue cu adevărat și să zică svătuïtu'l-au au învățatu'l-au să facă acia greșală.

CE CERTARE VOR LUA CEIA CE SVĂTUESC SPRE RĂU SĂ FACĂ CINEVA.

Cela ce va svătui pre altul să facă vre o greșală, să va certa cu acéia certare cum să va certa și cela ce va face greșală. —

Cine va indemnă sau va învața sau va svătui pre altul să facă vre un lucru rău și vr'o greșală, să va certa ca și cel vinovat ce va face greșala.

Cela ce va arata cuiva folosul și dobânda ce va avea dacă va face vre o greșală, și de'l va asculta acela și va face greșala aceasta ce l-au svătuit, să chiamă svătuitoriu spre răutate și să va certa cum am zis. —

Cela ce va lăuda vre un lucru rău și cu greșală și neștine auzind să va rani la inimă și nu să va lasa până nu'l va face acel lucru acesta să chiamă sviatnic rău și să va certa cum scrie și mai sus. —

Când va vorovi neștine cătră altul și va spune cum va să facă o răutate și cela îi va răspunde de'l va zice, bine va fi așa să faci și să nu zăbăvești ce să faci acest lucru, acela'l svătuiaste spre rău, să să certe ca și acela ce va face acea greșală. —

Când va zice neștine altuia ce va vrea să ucigă pe cineva, de ver vrea să'l uciđi, ucide'l, acesta nu să chiamă svătuitor rău nice sa va certa de vrème ce nu i-au zis ucide'l ce i-au zis de ver vrea să'l ucizi ucide'l, iată că nu'l îndemnă ce'l lasă în voia sa. —

Ceia ce vor fi într'un gând cu aceia ce vor face o greșală să să certe toți cu o certare și ceia ce n'au făcut ce pentru căce au fost într'una toți, și aceasta va fi când va fi și greșala mare, cumu s'are zice când are hicleni domniea, sau locul unde lăcuiaste, sau alt lucru ca acesta, iară de va fi lucru mai puțin greșala nu să va certa cela ce nu face ca cela ce face greșală. —

Cela ce va da niscare lucruri de carele vor trebui celuia ce va să facă vre o greșală certa tocmai ca și cela ce au făcut greșală, ver mică, ver mare. —

Cela ce va svătui sa să facă vre o greșală nu va lua numai acéia certare ce să va da vinovatului, ce încă va plăti și pagubele toate ce va păgubi și va piarde cela ce-au pațit rău și aceasta va fi când acele pagube să vor face tot pentru aceia greșală ce s'au făcut cu svatul lui.

Cela ce va svătui pre altul sau'l va îndemna să fure, să va certa ca un fur, însă cu adevărat când n'are fi furat furul fără de svatul și îndemnarea lui; iară de să va afla cum acel fur au fost învațat și de altă dată să fure atunce cela ce'l va fi svătuit nu sa va certa,

Cela ce va svätui să să facă furtușag să fie dator acel lucru ce s'au furat să'l dea sau să'l plătescă stăpânului a cui au fost macar de nu l'are fi furat el ce numai pentru căce au svätuit să să facă acel furtușag ; aice să cade giudețului să socotească de'l va fi svätuit acel svatnic ce să zice să fure numai o sută de taleri iară el va fura două sute, și dacă va fi așa atunce svatnicul nu va plăti mai mult de aceia sută de taleri stăpânului a cui vor fi fost banii pre câtă samă să va afla că l-au svätuit. —

Când va svätui neștine pre altul să facă vre o greșală și el nu va face atunceș curund, ce să va lasa de va trece vréme multă până va veni vréme de va face acel lucru, tot într'un chip să vor certa svatnicul cu furul. —

Cuvintele cele de svat mai mult să tlăcuiesc spre bine de cât spre rău și aceasta să va face și să va crede când între svätuitori și între păgubaș nu va fi fost nice o vrajbă mai denainte vréme, pentru căce că de vor fi avut mai de mult ande sine vrajbă atunci cuvintele cele de svat mai mult să vor socoti spre rău de cât spre bine.

Cela ce va sfätui să să facă vre o greșală și greșala să nu să facă atunce svätuitorul nu se va certa, și aceasta va fi când greșala va fi micșoră ; iară de va fi greșala mare, cumu s'are zice de hiclesug și de vatamare spre țarră sau spre domnie, atunce svätnicul să va certa tocmai ca și când s'are fi făcut acel lucru desăvârșit și să va certa ca și cela ce are fi făcut acea greșală. —

Cela ce va svätui să să facă vre o greșală și când să va căi ce-au făcut și'și va întorce svatul într'alt chip, nu să va certa însă ; nu va pute fi numai cu atâta ce trebuiaște să'l svätuiască alt svat înprotiva celui dentăi și nice atâta nu agiunge ce trebuie să adevereze acel svatnic cum nu va face acel om pre svatul lui cum l-au fost svätuit întâi, iară de nu va putea să'l facă să să părăsască de cel svat ce l-au svätuit întâi să cade să mărturisască de față să auză mulți viclesugul ce au vrut să facă, și încă nu va fi destul nice de i-ar zice fereste-te de cutere lucru să nu'l faci că ver pați rău, după aceia trebuie să arate și omului celuiia ce va să'i faca rău și să'l păgubască și să'i spue anume și omul și numele lui să să pă-

zescă de dâns, dece dacă va face aceste tóte ce am zis mai sus nu să va certa svétnicul macar dére și face cela-l-alt greșala care l-au fost svátuit ; iară de va lipsi vre una de acestea ce am zis și să va face și greșala, atunce să va certa ca și cela ce va face greșală. —

Cela ce va da învățatură și va zice nescui să facă cutare greșală, și dup'aceia va zice să nu facă, iară el tot va face, acesta să să cérte numai el singur, iară cela ce l-au fost trimis întâi să nu să cérte și la acesta lucru nu mai trebuesc alte certări. —

Cela ce va svátui pre altul să să invrăjbască cu cineva și a-cela să va îndemna dentru sine și va méрге să'l ucigă, atunce sviatnicul nu să va certa ca un ucigătoriu, ce să va certa după cum va fi voia giudețului. —

Cela ce va svátui pre neștine să ucigă pre Constantin, iară el va ucide pre Ión, atunce svétnicul nu să va certa ca un ucigător.

Cela ce va svátui pre altul să facă vre o greșală și el va face greșala după cum l-au învățat și de s'are prileji să'l iarte giudețul să nu'l cérte pentru acia greșală, atunce nice svátuitorul nu să va certa.

Cela ce va svátui pre altul să ucigă pre neștine, iară el nu'l va numai ucide ce încă dentăi'l va munci, ce să ție i va tăia nasul său i va scóte ochi'i său într'alt chip il va sluți, dup'aceia'l va și omorá, atunce sviatnicul nu să va certa într'un chip cu vinovatul, de vréme ce vinovatul să cade să să cérte cu ó mórte cumplită iară sviatnicul numai ce'i vor tăia capul. —

SIAMNELE CU CARILE SĂ CUNÓȘTE VINOVALUL
de va fi greșit după svatul și agiutorul
ce'i va fi dat sviatnicul.

Întâi sămn iaste cum vinovatul aú vrut face acea greșală și fără de svatul ce i-au dat, când va fi îngrozindu'l pre cela ce l-au vátâmat încă mainte de ce-au făcut greșala.

Al doile sămn, cum nu iaste făcută greșala cu svatul nemăruî ce singur vinovatul va fi făcut de'n voia lui ales când va fi fost mainte de svat să fie avut amândoi vrajbă ucigătorul și cu cel ucis. —

Al treile sămn iaste cum l-are fi ucis și fără svatul nescui când va fi gătând arme mainte de svătuît.

Al patrile sămn iaste când mainte de svat va zice cătră cineva eü voi să ucig pre cutarele și nu pôte fi intr'alt chip.

Al cincele sămn iaste când va face greșala târziu, trecând multă vrême după ce l-au fost svătuît, pentru că atunce arată cum au făcut el greșală iară nu pre îndemnarea sveatnicului ce den singură voia lui.

CE CERTARE VOR LUA

ceia ce agiutoresc pre altul să facă greșală.

Cela ce va da altuia arme, saü caî, saü bani, pentru să margă sa ucigă pre altul, saü de va da scări saü funi pentru să facă vr'un frntușag, să va certa ca un ucigător și ca un fur pentru ca să chiamă soție cu dânși. —

Și acêsta va fi, când va da acesta agiutorul, știind cumu le trebuesc să facă lucru răü, pentru căce că de va da acele lucruri pentru alte tocmêle bune și acela le va trebui spre alte lucruri réle atunce sveatnicul nu să va certa ca cel vinovat, ce mai de multe ori crêde gindețul cum acelea ciniî s'au dat pentru alte trêbe iară nu să facă lucruri ca acêle réle.

Și aceasta să face dépururea, la tôte tocmêlele.

Cela ce'și va zăloji casa sa la un ucigător pentru să să pue aleș acolo să păzască pre vrajmașul său când va trece să iasă înainte'i să'l ucigă, acesta să va certa ca și un ucigător. —

Cela ce va petrêce pri cela ce va mêrge să ucigă pre cineva saü să facă altă răutate, și'l va petrêce pentru să nul învaluiasca cineva mergând pre cale, să să cêrte ca și cel vinovat, însă când să va afla de fațã la acel loc unde să va face acea greșală saü când

va fi mǎrs în dédins drept acesta lucru, pentru căce că de'l va petrece ca un priatel și mǎrgând să va prileji într'acea greșală nu să va certa, s'aũ de l'are petrece pentru să facă cea greșală și când să va fi făcut nu să va fi prilejit acolea de față așjidere nu să va certa că giudețul mai créde cum să nu'l fie petrecut pentru cea greșală iară mai pre scurt pentru prieteșugul de nu vor fi și alte sémne ca acelea să facă pre giudeț să créză cum pentru greșală l-aũ petrecut.

Cela ce va arata casa saũ lăcașul cuiva unde să va fi ascuns vrăjmașul cuiva pentru să'l ucigă, saũ va străjui când va veni vrăjmașul lui să'l ucigă, acesta să să cérte tocma ca și cel vinovat și aceasta va fi când ucigătorul n'are fi ucis de nu ia-re fi aratat acesta casa saũ de n'are fi străjuit, pentru căce, că de vréme ce și fără de aciasta are fi făcut acésta greșală, cela ce i-aũ aratat casa saũ va fi străjuit nu să va certa ca acel ucigător. ce mai puțin dupa voia giudețului,

Cela ce va ținea pre pre neștine cu cuvinte și'l va zăbăvi pentru să vie mai curând vrăjmașul lui să'l ucigă, să să cérte ca și ucigătorul, saũ cându'l va zăbăvi cu cuvinte saũ cu alte meșterșuguri până'i va curvi altul cu muiarea să va certa ca și un précurvariũ, într'acesta chip și la alte greșale, și aceasta să va face când să va afla că l-aũ zăbăvit cu cuvintele lui îndédins, pentru că de'l va fi zăbăvit cu cuvinte fără nice de o înșelaciune și să va prileji atunce de va nimeri vrăjmașul asupra lui și'l va ucide atunce acela nu să va certa nice cum. —

Cela ce va păzi hainele celuia ce să va duce să ucigă până va veni, acela să să cérte ca și ucigătorul.

Cela ce va duce niscare cărți vre unũ om fiind trimis de altul pentru să facă vre o răutate, și de va ști și acesta ce pórtă cărțile de acest lucru ce vor să faca să va certa ca și cel vinovat.

Atunce să va certa cela ce va agiuta la vre o greșală cu acésta certare ce să va certa și vinovatul când agiutorul ce va da iaste pricina acei greșéle, pentru că de s'are fi putut face cea greșală și fără de agiutorul aceluia, atunce agiutătorul nu s'are certa cu certarea vinovatului, ce nu mai puțin și pricina ce va da de va

fi lucru mare și cap, pentru că de va fi mai micșor să va certa mai puțin, iară de va da pricină mare ca aceia fără de care n'are fi putut să să facă acea greșală atunce să va certa tocma ca și cel vinovat.

Nu iaște dator neștine să smintească să nu să facă greșală, nice să spuē celuia ce vor să'i facă nevoe, nice să să pue în svadă pēntru cel ce vor să'i facă pagubă, macar dēre putea să smintească să nu să facă acea greșală numai cu un glas, ce să zice numai dere striga și încă când are sminti să nu să facă are fi și de binele lui și de nu o va sminti nu să va certa.

Stăpānul și tatāl și domnul și vlādicul sāmtdatori în tot chipul să nevoiască să smintească fie ce greșală să nu să cumva facă când vor înțelēge că vor să facă vre unū de cel mai micī, cumu'i feciorul, sau sluga, sau călugărul, așijdere iară și călugărul și sluga și feciorul și nāmitul sāmtdatori când vor înțelēge că vra să să facă vre o greșală și vre o răutate asupra vlādicului sau domnului sau asupra tatālului sau a stăpānului să spuē să să smintească să nu să facă, sau să'l smintească și ei singuri, orī în ce chip vor putea, să nevoiască pentru să nu facă fieș cine după voia sa, și când va ști vr'unul de aceștiea ce am zis mai sus că va să să facă vre o greșală și de nu va spune să va certa după voia giudețului.

CARE CERTARE VOR LUA

**ceia ce să vor găsi acoloa de față unde să va fi făcând
vre o svadă fiind cu arme
și sē va tāmpla de să va face ucidere.**

De să va afla neștine de față unde să va face ucidere mai vrātos fiind cu arme trebuie să cerceteze giudețul aū dōrā pentru venirea acestuia să va fi blāznit și să va fi spāriat cel ucis și să va fi lasat de'l vor fi ucis; de să aflā acest lucru să fie cu adevărat, să va certa tocma ca și cela ce va fi făcut uciderea și mai vrātos cându'l va fi știut mai de mult cum iaste ucigătoriū și mai mult pēntr'aceia să va fi ingrozit dacā'l va fi yāzut acolo de față

iară de să va fi numai tămplat acoloa și nu va fi știut nemică cum va să să facă ucidere și căce aū venit el acoloa nemică n'aū făcut, atunce nu să va certa.

Cela ce să va găsi la un loc de față cu arme unde să va tămpla ucidere să va certa ca și ucigătorul, sau de va fi mârș cu ucigătorul după ucidere de'i va fi fost soție până la locașul lui, macar de n'are fi făcut alta nemică, căce aū fost acolo de față.

Cela ce va svătui pre ucigător să nu facă ucidere, iară când să va afla acolo de față unde să va face uciderea nu va nevoi dice va putea să'i desparță să nu să facă ucidere, acela să să certe tocma ca și cela ce va fi făcut uciderea.

SÉMNELE CU CARILE SĂ CUNÓȘTE

**cel cu arme ce s'aū prilejit acolo la svadă ore în dédins
aū venit acoloa aū tămplatu-s'aū fără veaste.**

De să va afla neștine acoloa de față cu arme unde să va face ucidere, și giudețul nu va putea așa lesne să cunóscă în dédins aū venit aū tămplatu-s'aū de s'aū nemerit acoloa, atunce să cade să fie îngăduitor și cu milă și să créză că s'aū găsit acoloa de față neștiind nemică că să va face ucidere, drept aceia nice cum nu să va certa acesta.

De să va afla la giudeț mai mult de doó sémne să să arate cumu'i acesta ce s'aū găsit acoloa la ucidere aū fost venit în dédins să agiute de va trebui, atunce'l va certa ca pre un fur ; iară de nu să va găsi sémne nice cum, să'l slobozească ; iară de vor fi numai doó sémne, să'l muncéscă să spue cu adevărat ; iară de va fi numai un sémn atunce să'i dea giurământ să mărturiséscă cum va ști că iaste mai cu adevărat.

Un om cu arme când are putea face să lipséscă de la acel loc unde s'are face uciderea și el nu va să lipséscă atunce face sémn cum s'aū găsit acoloa de față în dédins, să să certe ca un ucigător.

Când va fi neștine cu arme și va face săm-n cum s'aũ tãm-plat la acea ucidere iară n'aũ venit în dẽdins, și încã la acea vrẽ-ne va arãta cãm lipsẽște de la acel loc, tot sã va certa de sã va afla cã acea ucidere s'aũ fãcut pușinel mai apoi dice aũ lipsit el și încã cãnd sã va fi bucurat pentru cãce sã va fi fãcut acea ucidere. —

Ucigãtorul de va fi om strãin carele nu va fi cunoscut nice dãnãorã pre' acel om cu arme ce s'aũ gãsit acoloa de fațã la acea ucidere, atunce nu sã va certa.

Cela ce sã va prileji la vre o ucidere și va fi cu arme și va nevoi sã'i înpartã și sã'i facã sã sã înpace și dacã nu va putia, nu sã va certa nice cum.

Când sã va afla neștine la vre o ucidere fãrã arme, iarã armele va fi dat la altul sã i le ție, pentru sã põtã șuvãi sã zicã c'aũ fost fãrã arme, atunce trebuie sã cercetẽze giudeșul de sã va afla cum cela ce aũ ținut armele aũ stãtut tot aprõpe de dãnș' cã de'i vor trebui sã'i fie îndemãnã a le apuca, atunce'l vor certa ca pre un ucigãtor ; iarã de sã va afla cum cela ce aũ ținut armele aũ stãtut departe, va șuvãi și nu sã va certa.

Când sã va prileji neștine cu arme sã nimereascã la un loc dupã ce sã va fi început svada și mai vrãtos cãnd va veni dupã ce sã va fi fãcut și uciderea și dupã ce sã vor fi rãnit și el nu va fi nenica rãnit la ace ucidere saũ sã fie zervit ceva, atunce nu va ave nice o certare, saũ iarãși de va fi venit mai apoi și va fi ceva mestecat și va fi zervit acolo la acea ucidere, nu sã va certa ca un ucigãtor, ce atãta sã va certa pre cãtã zãrvã și greșalã va fi fãcut, dupã voia giudeșului.

CERTAREA CE VOR LUA

ceia ce vor așgiuta vinovatului dupã ce va face greșala.

Cela ce va petrõce pri cel vinovat dupã ce va face greșalã pentru sãși põtã amistuș, capul, sã va certa dupã voia giudeșului, însă nu ca cel vinovat ; iarã de'l va petrõce pentru sã nu'l prinza

ómenii cei domnești cariî vor fi trimiș în dédins să'l prinză, atun-
ce să va certa cu mórte.

Muiarea ce'și va agiuta bărbatului ce va fi vinovat după ce
va fi făcut greșală pentru să nu'l omórá, nu să va certa nice
ințr'un chip. —

Cela ce va petróce pre cela vinovat după ce va face greșală,
și de'l va petróce puțin lucru până'i va arata calea și va fi fără
arme, nu să va certa nice cum.

Cela ce va petróce pre ucigător după ce va face uciderea, neș-
tiindu'l că iaste ucigător nice cum au ucis atunce ințr'acea dată, nu
să va certa nice cum.

Cela ce va petróce pre vr'un vinovat după ce va face vre
vre o răutate, să va certa ca și cel vinovat, macar că zic o samă
de dascalî cum să nu să cérte ce numai după voia giudețului, iară
de'l va fi petrecut mai târđiú prespre câte-va zile atunce nu să
va certa.

Cela ce va ști pre neștine c'au făcut vre o răutate și după
ce au făcut acea răutate i-au nămit calul său sau i'l va fi dat să
fugă să scape de certare, să să cérte după voia giudețului.

Cela ce va ascunde furul său fie ce vinovat după ce va fi fă-
cut vre o răutate pentru să nu'l prinză păgubașii sau ómenii cei
domnești, sau de'l va da cale să fugă, să să cérte după voia giude-
țului, macar că zic unii să să cérte ca și vinovatul.

Cela ce va ascunde trupul omului celui ucis să nu să ivască,
să să cérte ca și ucigătorul.

Cela ce va priimi sau va ascunde lucru de furat, de să va gă-
si cum au știut că iaste furtușag să va certa după voia giudețu-
lui, iară de nu va fi știut nu să va certa; iară de va fi lucrul in-
părechiat, știut-au au n'au știut, atunce créde giudețul să nu fie
știut. —

Cela ce va lăuda pri cel vinovat și de va zice bine-au făcut
de-au făcut aceasta, dăm învățatură de va fi greșala ce-au făcut gre-
șale de céle mari ce sămt de cap să va certa mai mult de cât cel
vinovat, și aceasta să va face când va fi lăudat pri cel vinovat ma-
inte di ce va fi făcut greșala, pentru căce de'l va fi lăudat după

ce au făcut greșala să va certa tocma ca și cel vinovat, iară de nu va fi greșala ce au făcut din cele mari și de' l va lăuda mainte de ce va fi făcut greșala nu va lua mai multă certare ce ca și cel vinovat.

Cela ce să va giurui celui vinovat după ce va face greșala să' i agiute la ceva și de' i va face agiutor să va certa tocma ca și cel vinovat.

Cela ce va petrece pri cel vinovat pentru să pótă scapa sau să' l pótă ascunde undeva sau să' i facă cale să fugă sau și' ntr' alt chip cumva să' l agiutorească face prepus cum și el iaste soție cu dâns la greșala ce au făcut cel vinovat, drept aceia să' l muncescă să spue cu dreptul. — Alegând de nu va fi agiutat atunce intr' acel ceas ce au făcut răutate ce mai târziu prespre câte-va zile, sau alegând să să arate depre alte sémne cum acesta va fi știut óri ce de acé greșală, sau alegând de va fi fost rudă vinovatului cela ce i-au agiutat, drept acéia să chiamă că i-au agiutat pentru că i-au fost omul lui iară nu i-au fost soție la greșală.

CERTAREA CF VOR LUA

ceia ce primăsc în casele sale furî și tâlharî.

Cela ce va priimi în cassa lui fur sau tâlhariu cu lucrure de furtușag, să va certa ca și furul; iară de va priimi numai pre om sau furtușagul numai așa singur, să va certa după voia giudețului.

Cela ce va priimi în casa sa tâlharî de drum, ca pre un tâlhar să' l certe, cu mórte. —

Tot omul iaste dator dacă va prinde tâlharul să' l dea pre mâna giudețului și de va ști neștine pre vre un tâlhar undeva și de nu' l va spune giudețului și pre acela, sau de va lua de la dâns ceva bani sau alte lucruri și de' l va slobozi cându' l va ținea legat acela să să certe ca un tâlhar.

Cela ce va priimi în casa lui tâlhar să va certa nu numai cându' l va priimi în casă și ce încă de' l va și ascunde sau' l va petrec și' l va fi soție să nu' l învaluiască cineva, atunce să va certa

ca și tâlharul ; iară de'l va fi numai ascuns, atunce nu să va certa ca un tâlhariu, ce după voia giudețului. —

Cela ce va priimi lucru de furtușag, ce să zice numai furtușagul, de va priimi de multe ori pentru căce va fi legat prieteșug cu giurământ cu furul, acela furul să fure iară cela-l-alt să ascunză în cassa sa, atunce ca pre un fur să'l spânzure, fie cine are fi fie bărbat fie muiare. —

Cela ce va priimi bani sau alte lucruri de furat de la vre un om slujitor sau și'ntr'alt chip ce va fi având pre mâna sa bani domnești sau alte lucruri, pre acesta 'l vor certa ca și pre un fur.

Cela ce va priimi furtușag în casa lui și de nu va ști, să nu să certe.

Atunce să va certa ca un fur cela ce va priimi lucru de furat în cassa sa când va lua ceva pentru să ascunză sau să dobândescă ceva den tranșe.

CE CERTARE VA LUA

cela ce dă putere și învățătură cuiva să margă să facă vre o răutățe cuiva.

Când dă neștine putere altuia să margă să facă vre o greșală, acesta lucru să face în multe chipuri pentru căce să face și cu cuvinte de învățătură, cumu s'are zice învață într'acesta chip : pasă sa ucizi pre cutare om sau să bați pre cutarele, încă să face acest lucru și cu cuvinte de rugăminte, cumu s'are zice : rogu-te să scoți pre cutarele den cutare meserere, sau alte ca acēste.

Cela ce va zice cuiva : de-ași avea cineva să ucigă pre cutarele forte i-ași mulțemi, sau de va zice : de-ași putea face în vre un chip să găsească vre un om sau și doi să ucigă pre cutarele le-ași plăti forte bine și încă i-ași și dăruia să facă acea ucidere, drept aceia ca un ucigător să va certa. —

Cela ce va zice cătră slugăși sau nămit ce va fi : rușine și ocară și răutate ca aceasta ce mi-aș făcut cutare om nu trebuie să lăsăm să nu ne răscumpărăm, acela ș'au dat putere slugieși cu acēste cuvinte pentru că va mērga sluga și să va nevoi de va face

pre acela, nu să va certa stăpânul slugelor ce l-au trimis ca un ucigătoriu ce numai după voia giudețului, de vreme ce'i va fi zis numai să'și ia toiașul aice arată sămnel cum să'i fie zis să'l bată iară să nu'l ucigă.

Feciorul său sluga său ruda său prietenul va ucide pri celă ce va fi făcut vre o răutate tatălui său stăpânului său rudei său prietenului, nu să va chema să fie făcut acea ucidere cu puterea tatălui său a stăpânului său a rudei său a prietenului, drept aceia tatăl, stăpânul, ruda, prietenul, acestora s'au făcut răutatea și sudalma, de ce nu să vor certa ucigătorii, și acesta va fi când feciorul sluga ruda prietenul vor fi oameni buni și vor avea veste de oameni buni și încă când vor fi făcut răscumpărarea atunci și curând după ce le vor fi făcut acea vătămare, ce cum va fi neavând vreme să să svătuiască cu cei scândaliți și vătămăți, ce să zice cu cei suduiți, pentru căce feciorul sluga stăpânul ruda prietenul vor fi oameni rei și vor avea veste de răi și de vor fi făcut uciderea târziu prespre câte-va zile după svadă, atunci iaste sămnel cum cei suduiți au știut de tocmala uciderei și n'au nevoit să nu să facă, drept aceia să va certa tatăl stăpânul ruda prietenul cari s'au suduit ca și feciorul și sluga și ruda și prietenul ce au făcut uciderea, și aceasta va fi să nu să certe ucigătorii cei suduiți, cumu s'are zice tatăl cându'l vor fi suduit svădindu-se den cuvinte andesine iară nu pentru vre un lucru ce au avut să ia sau să dea unui altuia, pentru căce de va sudui neștine pre tatăl cui-va pentru nisca-re lucruri și feciorul să va scula de'l va ucide pri celă ce au suduit pre tată-seu pentru să dobândescă acele lucruri tată-seu și uciderea s'au făcut pentru folosul tătâne-său atunci iaste sămnel cum să fie știut și tată-seu, drept aceia și tatăl și feciorul ca niște ucigători să vor certa, aceste toate să înțeleg și pentru slugă spre stăpân și pentru rudă spre rudă și pentru prieten spre prieten; încă de va afla că feciorul la uciderea celuia ce au ucis pre tată-seu va fi făcut cheltuială, iaste sămnel cum și tatăl și alții au știut de acea ucidere și drept aceia ca niște ucigători să vor certa, încă să va certa tatăl ca un ucigător când va fi început el a sudui întâi pre celă ce l-au suduit sau l-au într'alt chip vătămătat și feciorul

l-aŭ ucis de-aŭ murit pre suduitoriŭ, iară de nu va fi tatal incept svada ce singur suduitorul atunce să va certa numai feciorul, așijdere vor fi și cei lalți; când va ucide feciorul pre cela ce va fi suduit pre tată-seŭ și de'i va părea rău tătânc-său iaste sămn cum n'aŭ fost cu voia lui uciderea, iară de să va bucura tatăl pentru căce aŭ ucis feciorul lui pri cela ce l-aŭ suduit atunce iaste sămn cum să fie fost cu știrea lui și ca niște ucigători amândoi să vor certa.

Când va fi lucrul împărechiat, ôre știut-aŭ și fost-aŭ cu voia lui aŭ n'aŭ fost, ce să zice tatăl, stăpânul, ruda, priatenul cum va să ucigă pre suduitor feciorul, sluga, ruda, priatenul, atunce giudețul de va avea niște sémne ôre carile cum să fie știut, iară sémnele vor fi mici, să'î muncească să spue cu dreptul, iară de nu vor fi sémne nice cum atunce agiunge de să'î pue numai să giure.

Dator iaste tatăl, stăpânul, ruda, priatenul să nevoiască în tot chipul să smintească să nu să pôtă face ucidere de la fecior de la slugă de la rudă și de la priatel, iară de nu vor putea face nice într'un chip să smintească să nu să facă ucidere atunce de să va face nu să vor certa ca ucigătorii ce după cum va fi voia giudețului.

Sluga giudețului de va bate pri cela ce va zice légea, ce leguiaste acest giudeț nu'mi place, drept aceia voiŭ să mărg la alt giudeț, iaste sămn cum să'l fie bătut cu voia giudețului.

Cela ce va trimete pre altul să facă vre o greșală și acela va mérge și va face, amândoi să vor certa după certarea acelei greșale.

Aceia cariŭ vor trimate să facă vre o greșală la vre un loc și de vor fi într'acel loc ômenŭ mulți și acei trimiși iarăși vor fi mulți, atunce de va fi greșala mare, atunce fără nice de un fial de șuvéle toți câți vor fi să vor certa de la giudeț după cum va fi greșala drept greșală de cele cu mórte, iară de nu vor face greșală di cele mari atunce va certa giudețul carile dentr'aceia va fi mai cap și carile va fi început întâi greșala și cela ce va fi trimis întâi să să facă greșală și pre aceia va certa cu mórte, iară pre ceia lalți vor certa după voia giudețului.

Cela ce va zice acolo unde vor fi strânsŭ niște ômenŭ mulți : de-ași putea găsi pre cineva să'm ucigă pre cutarele săŭ să facă cu-

tare greșală dai-a'și atâta banî, și ôre carele dentr'acei ômenî are mérge și are face acea greșală, atunce amândoi să vor certa după cum va fi greșala, de vréme ce să chiamă că l-au trimis.

Cela ce va trimite pre alt om să facă vre o greșală nu să va certa mai mult de cât l-au învățat să facă orî ce fél de greșală când l-au trimis, iară acel trimes de va face mai mult de cât i-au fost învățătura, acela singur să va certa drept cel mai mult ce au făcut. —

Celâ ce va trimite pre neștine să facă cuiva răutate și dup'aceia iarăși să facă în vre un chip să zică să nu facă, și acela tot săși facă pre cuvântul dentâi, atuncea să va certa el singur iară nu cela ce l-au trimis. —

Celuia ce'i țor da învățătură să facă vre o greșală și va primi să facă și dup'aceia să zică celuia ce l-au trimis nu voiû face acea greșală ce mai învățat să fac, și dup'aceia iarăși să margă să o facă, atunce acela singur să va certa după cum va fi munca acei greșale și cela ce l-au trimis nice cum nu să va certa.

Cela ce va trimete cumu s'are zice pre Ión să ucigă pre Petre, iară Petre va ucide pre Ión, atunce cela ce l-au trimis nu să va certa ca un ucigător, numai după voia giudețului.

Cela ce va trimite pre Consta să ucigă pre Ión și el nu va ucide pre Ión ce va ucide pre Pavel, atunce cela ce l-au trimis nu să va certa.

Cel trimis când va face aratare cum nu'i vinovat la greșala ce l-au clevetit, și de va fi acea mărturie să arate numai singur pre dâns, atunce acela ce l-au trimes să facă greșală nu va fi slobod de acea greșală ce l-au clevetit cu mărturiile ce arată celuia lalt, iară de va da răspuns cel clevetit pentru amândoi, atuncé vor fi amândoi slobozî. —

De va slobози giudețul pri cel vinovat ce-au făcut greșală, nu să va chema drept aceasta slobod și cela ce au trimis să facă greșală, așjidere de va slobози pre cela ce l-au trimis nu să va chema slobod și cela ce au făcut greșala.

Carile va putea face vre o greșală, de carile iartă și slobozesc pravilele, cumu s'are zice săși ucigă fata când va face pré-

curvie, iară el să trimită pue altul strein să o ucigă, atunce nice unul nice altul nu să va certa pentru uciderea ce s'aū făcut.

Cela ce va trinite pre altul să facă précurvie nu să va certa ca un curvariū ci așa mai preiușoră certare i să va da. —

Orī care cucon ce va fi încă nu de vrăstă ce să va găsi tot sub ascultarea părinților de va trinite vre unul să fie mărturie minciunósă, atunce pentru căce iaste încă nu de vrăstă tânăr nu să va putea certa certare deplin cum să cade la mărturie minciunósă ce numai și acesta cum va vrea giudețul, de vrēme ce nu iaste putința cel trimis să ia mai multă certare de cât cela ce'l va fi trimis,

CE CERTARE SĂ VA DA

celora ce mulțămăsc vinovatului după ce face greșală.

Cela ce va mulțemi nescui după ce va face vre o greșală atâta este vinovat ca și cela ce va trinite de va face greșala, drept aceea ca și cel vinovat să va certa macar că n'are avea acesta ce mulțămescce nice un folos nice o dobândă de la acca greșală ce s'aū făcut.

Mulțămire să chiamă dacă face greșală cel vinovat când i-ar dărui neștine vre un dar ceva banī saū alt lucru saū cuvinte de mulțămire să'i mulțămescă saū să'i giuruiască ceva saū să să cucerască lui, saū de i-ar părea bine de acea greșală.

Cela ce va primi saū va ascunde pre cel ce face greșală este sammu cum mulțămescce pentru căci aū făcut acea răutate și așa este ca și când l'ar fi trimis să o facă, să va certa ca și vinovatul.

Cela ce va tăcea și nu va zice ninica celui ce'i va spune cum aū făcut cutare răutate, atunce iaste sammu cumu'i mulțămescce, și sa va certa ca un vinovat.

Cel ce va da învățatură cuiva să facă vre o greșală și după aceea iarăși îi va zice să nu facă și acela va face greșala și dacă o va face cela ce l-aū fost învățat îi va mulțămi, să chiamă cum l'are trinite și să va certa tocma ca și cel vinovat.

Cela ce să va prinde chezăș dinaintea giudețului pentru col vinovat, nu să chiamă cumu'i mulțemesce.

Cela ce va zice de vreme ce n'are fi făcut cutarele cutare greșală cū aș'i fi făcut-o că așa mi-au fost gândul, să chiamă că'i mulțemesce.

Cela ce să va bucura de précurvia ce va face altul nu să va certa ca un précurvariū de va fi făcut précurvie pentru sburdăciunea si pofta lui, iară de să va fi îndemnat de pizmă pentru să facă rușine și ocară, bărbatul muiarei atunce, și cela ce să va bucura face sâmn cun mulțemesce précurvariului, și atâta este ca și când l-are fi trimis el să facă précurvie, drept aceia ca și précurvariul să va certa.

Giudețul de nu va amu putea cunósce cu sâmn în ce chip aū făcut neștine précurvie de sburdăciune aū numai pentru să facă rușine bărbatului acei muiari, atunce crède giudețul c'aū făcut de sburdăciune.

Cela ce va trimite să bată pre altul să va certa ca un vinovat, alegând de'l va bate în beserică saū în mijlocul trăgului, pentru că atunce să va certa numai el singur.

Cel ce va trimite să bată pre cineva, iară acela nu'l va mai bate ci'l va ucide de tot, și când cel trimis va bate și'l va ucide de tot și va fi de față și cel ce l-aū trimis atunce să vor certa amândoi ca ucigători, iar de nu va fi de față cându'l va ucide cel trimis atunce numai ucigătorul să va certa ca un ucigător iară cela ce l-aū trimis să va certa după voia giudețului.

Cela ce va trimite pre cineva să ucidă pre altul și el numacel va bate aū l'ar răni, atunce amândoi să vor certa după certarea bătăi saū a rânitului, iară nu mai mult.

Cel ce va învața pre neștine să facă o greșală și mai apoi să vor împăca saū și va fi vre o rudă cu vrăjmașul, atunce cel trimis de va face greșala să va certa el singur pentru căci cela ce l-aū trimis să chiamă că și-aū luat învățatura înapoi pentru rudenția ce'si vor fi cu vrăjmașul seū.

Cela ce va zice pașă de ucide pre Ión și prespre un cescuț să'i zică pașă de bate pre Ión, atunce să va certa pre Ión amândoi ca nisece ucigători să vor certa.

